

**RENKLİ KENTLER (NORVEÇ): TEMEL TASARIM
İLKELERİ DOĞRULTUSUNDA KARABÜK
ÖZELİNDE BİR DENEME**

Neslihan DOĞAN

**2020
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK**

**RENKLİ KENTLER (NORVEÇ): TEMEL TASARIM İLKELERİ
DOĞRULTUSUNDA KARABÜK ÖZELİNDE BİR DENEME**

Neslihan DOĞAN

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK**

**KARABÜK
Haziran 2020**

Neslihan DOĞAN tarafından hazırlanan “RENKLİ KENTLER (NORVEÇ): TEMEL TASARIM İLKELERİ DOĞRULTUSUNDA KARABÜK ÖZELİNDE BİR DENEME” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK

.....

Tez Danışmanı, Mimarlık Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 29/06/2020

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK (AÇÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Bahar SULTAN QURRAIE (KBÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Neslihan DOĞAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

RENKLİ KENTLER (NORVEÇ): TEMEL TASARIM İLKELERİ DOĞRULTUSUNDA KARABÜK ÖZELİNDE BİR DENEME

Neslihan DOĞAN

**Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

**Tez Danışmanı:
Dr.Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK
Haziran 2020, 156 sayfa**

Renk, nesnelere anlam yüklemekte kullandığımız estetik bir ögedir. Ruhsal ve fiziksel etkilerinden dolayı, yapılı çevrenin tasarımında kullanılan önemli tasarım ögesidir. Renklerin bina cephelerinde etkili kullanımıyla, yapılı çevrede özgün mimari doku ve bölgesel-kentsel çekim noktaları oluşturmak mümkündür. Simgesel, biçimsel ve işlevsel anlamları ile önemli bir öge olmasına rağmen, bugün mimarlık-kentsel tasarım alanlarında yeterince önemslenmemektedir.

Renkli cephelerin mimari tasarımda yerinin sorgulanması ve bir model çerçevesinde çözümlenmesi gerekliliği çalışmanın ana kurgusudur. Bu bağlamda çalışma alanı - 5000-Evler 28.Sokak'ta –bina cephelerinde temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları doğrultusunda öneri silüetler oluşturulmuştur. Bu noktada bu çalışmada, cephe tasarımlarında tasarım ilkelerinin ve rengin gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

Çalışma, Dünya’da bina yüzeylerinde renk kullanımının en yoğun olduğu ülke olan Norveç özelinde incelemeler yapılmıştır. Bina yüzlerinde renk kullanımının ölçütleri saptanmıştır.

Çalışma kapsamında uygulanan anket çalışması ile tasarlanan silüetlerin öncesi ve sonrası görünümüleri bölge insanı/kullanıcı grubu tarafından değerlendirilmiştir. Norveç’te incelenen renkli yerleşimlerin insanlarda uyandırdığı hisler ve etkileycilik düzeyleri, çalışma alanında yaşayan kullanıcılar tarafından ölçülmüştür.

Anahtar Sözcükler : Renkli kentler, Norveç, Temel Tasarım İlkeleri, Karabük 5000 Evler İşçi Konutları, Renkli Cepheler, Öznel Değerlendirme

Bilim Kodu : 80107

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

COLORFUL CITIES (NORWAY): A CASE STUDY FOR KARABÜK IN LINE WITH BASIC DESIGN PRINCIPLES

Neslihan DOĞAN

**Karabük University
Institute of Graduate Programs
Department of of Architecture**

Thesis Advisor:

Assist. Prof. Dr. Süheyla BİRLİK

June 2020, 156 pages

Color is an aesthetic element that we use to give meaning to objects. Due to its spiritual and physical effects, it is an important design element used in the design of the built environment. With the effective use of colors on building facades, it is possible to create unique architectural textures and regional-urban attraction points in the built environment. Although it is an important element with its symbolic, formal and functional meanings, it is not considered important enough in the fields of architecture and urban design today.

The necessity of questioning the place of colored facades in architectural design and analyzing them within the framework of a model is the main construct of the study. In this context, on the building area -5000-Evler 28.Street -in the building facades, suggestion silhouettes were created in line with the basic design principles and color

contrasts. At this point, in this study, attention was paid to the necessity of design principles and color in facade designs.

The study was conducted in Norway, which is the country where color usage is the most intense in building surfaces in the world. Criteria for using color on the building faces were determined.

The pre and post views of the silhouettes designed by the survey study conducted within the scope of the study were evaluated by the local people / user group. The feelings and effectiveness levels of colorful settlements examined in Norway are measured by the users living in the study area.

Key Word : Colorful cities, Norway, Basic Design Principles, Karabük 5000
Houses Worker's Houses, Colorful Facades, Subjective Evaluation

Science Code :80107

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının ortaya çıkmasında, Őekillenip gelişmesinde ve sonuçlanmasında emeği geçen, bu süreç içerisinde akademik bilgisiyle birlikte hayat tecrübesini de benimle paylaŐan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Süheyla BİRLİK'e teŐekkürlerimi en içten duygularıyla sunarım.

Tez savunmama katılarak çalıŐmam ve bundan sonraki akademik hayatım için önerilerde bulunan ve bilgilerinden faydalandığım Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Bahar SULTAN QURRAIE'ye çalıŐmama katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Beni her zaman destekleyen annem Hacer DOĞAN, babam Fahrettin DOĞAN, abim Harun DOĞAN ve kardeŐim Efe DOĞAN baŐta olmak üzere aileme tüm kalbimle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vvvi
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xivv
ÇİZELGELER DİZİNİ	xxii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xxiii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1.ÇALIŞMANIN AMACI.....	4
1.2.ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	5
1.3.LİTERATÜR ÖZETİ.....	6
1.4.ÇALIŞMANIN KURGUSU	7
BÖLÜM 2	8
RENK.....	8
2.1.RENGİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMASI.....	9
2.1.1. Tür.....	9
2.1.2. Doygunluk (Kroma)	9
2.1.3. Parlaklık	10
2.2.RENKLERİN GENEL SINIFLANDIRILMASI	10
2.2.1. Ana Ve Ara Renkler	11
2.2.2. Bütünleyici Renkler	11
2.2.3. Nötr Renkler	12
2.2.4. Uygun Renkler	12
2.2.5. Uygunsuz Renkler.....	12

	<u>Sayfa</u>
2.2.6. Sıcak Ve Soğuk Renkler.....	13
2.2.7. Zıt Renkler.....	13
2.2.7. Zıt Renkler.....	13
2.3.RENK KONTRASTLARI.....	14
2.3.1. Yalın Kontrast	14
2.3.2. Açık- Koyu Kontrast.....	15
2.3.3. Sıcak-Soğuk Kontrast	15
2.3.4. Tamamlayıcı Kontrast.....	16
2.3.5. Yanıltıcı (Simultan) Kontrast	16
2.3.6. Kalite Kontrast	17
2.3.7. Miktar Kontrast	17
2.4.RENKLERİN ARMONİLERİ	18
2.4.1. Tek Renkli Renk Armonisi.....	19
2.4.2. Çok Renkli Renk Armonisi	19
2.5.RENKLERİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ	20
2.5.1. Kırmızı	22
2.5.2. Turuncu.....	23
2.5.3. Sarı	24
2.5.4. Yeşil	25
2.5.5. Mavi	26
2.5.6. Mor.....	27
2.5.7. Siyah	28
2.5.8. Beyaz	28
2.5.9. Gri	29
BÖLÜM 3	30
TEMEL TASARIM İLKELERİ.....	30
3.1.TEKRAR	30
3.1.1.Tam Tekrar	31
3.1.2.Tekrar.....	32
3.1.3.Değişken Tekrar.....	32
3.1.4.Aralıklı Tekrar.....	33

	<u>Sayfa</u>
3.2.UYGUNLUK	34
3.2.1. Fiziksel Uygunluk	34
3.2.2. Hizmet Uygunluğu	35
3.2.3. Biçim Uygunluğu	35
3.2.4. Üslup Uygunluğu	36
3.3.ZITLIK.....	36
3.4.KORAM.....	37
3.4.1. Eksenel Koram	37
3.4.2. Merkezsel Koram	37
3.4.3. Çevresel Koram.....	38
3.5.EGEMENLİK.....	38
3.6.DENGE	39
3.6.1. Simetrik Denge.....	39
3.6.2. Asimetrik Denge	40
3.7.BİRLİK	40
3.7.1. Hareketsiz Birlik	41
3.7.2. Hareketli Birlik.....	42
3.7.3. Fikir ve Üslup Birliği	42
BÖLÜM 4.....	43
NORVEÇ'İN BAZI RENKLİ YERLEŞİMLERİ	43
4.1.ALESUND.....	52
4.2. BAKKLANDET.....	53
4.3. BERGEN-ESKİ RIHTIM.....	54
4.4. DAMSTREDET & TELHUSBAKKEN	55
4.5. ESKİ STAVANGER	56
4.6. GRUNERLOKKA	57
4.7. HAUGESUND	58
4.8. KAİGATEN/MARKEN	59
4.9. KRISTIANSUND	60
4.10. LONGYEARBYEN.....	61
4.11. MOLDE	62

	<u>Sayfa</u>
4.12. NOTODDEN	64
4.13. NOLSOY	65
4.14. NUSFJORD	67
4.15. NYGARDSHOYDEN	67
4.16. ODDA	68
4.17. REİNE.....	69
4.18. RİSOR.....	70
4.19. ROROS	71
4.20. SAKRİSOY	72
4.21. SORTLAND.....	73
4.22. STAVANGER- OVREHOLMEGATE	75
4.23. TRONDHEİM RIHTİM	77
4.24. VAGSBUNNEN	78
4.25. VOSS	79
BÖLÜM 5	81
KARABÜK’TE PLANLI YERLEŞİM ALANLARI	81
5.1. KARABÜK 5000 EVLER İŞÇİ KONUTLARI BÖLGESİ.....	87
BÖLÜM 6	96
KARABÜK-5000 EVLER C TİPİ İŞÇİ KONUTLARI RENKLENDİRME ÇALIŞMASI.....	96
6.1. MEVCUT SİLÜET	97
6.2. ÖNERİ SİLÜETLER- RENKLENDİRME ÇALIŞMASI	99
6.2.1. Yalın Kontrast / Denge	100
6.2.2. Açık Koyu Kontrast / Uygunluk	102
6.2.3. Sıcak Soğuk Kontrast / Egemenlik	104
6.2.4. Tamamlayıcı Kontrast / Tekrar	106
6.2.5. Yanıltıcı Kontrast / Zıtlık	108
6.2.6. Kalite Kontrast / Koram.....	110
6.2.7. Miktar Kontrastı / Birlik	112
6.3. ANKET ÇALIŞMASI	114

	<u>Sayfa</u>
6.3.1. Deneklerin Seçilmesi	114
6.3.2. Anket-1	114
6.3.3. Anket-2	120
BÖLÜM 7	122
SONUÇLAR.....	122
KAYNAKLAR.....	136
EK AÇIKLAMALAR A.ANKET.....	146
ÖZGEÇMİŞ	156

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1.1. Parthenon Tapınağı restitüsyon çalışmaları a) Eduard Loviot, b) Gottfried Semper, c) Charles Garnier ve d) , Gottfried Semper	2
Şekil 1.2. San Andrea katedrali	2
Şekil 1.3. Marsilya konutları-Le Corbusier	3
Şekil 1.4. İç mekânda renk kullanımı, a) Paul Klee evi, b)Bauhaus sanat okulu, Dessau	3
Şekil 2.1. Renk türleri.	9
Şekil 2.2. Renkte doygunluk.....	10
Şekil 2.3. Renk ton çubuğu.....	10
Şekil 2.4. Ana ve ara renkler.....	11
Şekil 2.5. Renklerin boyada ve ışıpta tam renksizliği verişi.....	11
Şekil 2.6. Nötr renkler	12
Şekil 2.7. Sıcak ve soğuk renkler.	13
Şekil 2.8. Zıt renkler.....	14
Şekil 2.9. Yalın kontrast.....	14
Şekil 2.10. Açık koyu kontrast.....	15
Şekil 2.11. Sıcak- soğuk kontrast	15
Şekil 2.12. Tamamlayıcı kontrast.....	16
Şekil 2.13. Yanıltıcı(Simultan) kontrast.....	16
Şekil 2.14. Kalite kontrast.....	17
Şekil 2.15. Miktar kontrast , renk çiftlerinin kullanım oranları.....	18
Şekil 2.16. İkili, üçlü ve dörtlü renk uyumları.....	20
Şekil 2.17. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda kırmızı renk kullanımı a) TEV ofis binası b) Doğu Holding yönetim binası.....	22
Şekil 2.18. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda turuncu renk kullanımı a) Sudliche Furth konutları, b)Casa Blance evi	23
Şekil 2.19. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda sarı renk kullanımı a)Terespa Meteo Residence, b)Lock & Be Free mağazası	24
Şekil 2.20. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda yeşil renk kullanımı a)Orta Doğu Teknik Üniversitesi Modsim Simulasyon ve Araştırma Merkezi, b)Piri Reis Üniversitesi	25

Sayfa

Şekil 2.21. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda mavi renk kullanımı a)Yonca evi-MAD mimarlık, b) Yonca evi iç mekan-MAD mimarlık	26
Şekil 2.22. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda mor renk kullanımı a)Chunga binası, b)Crystalscape / Moriyuki Ochiai mimarlık	27
Şekil 2.23. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda siyah renk kullanımı a)Lüksemburg’da Apartman/Metaform mimarlık, b)Rönesans Holding ofis binası	28
Şekil 2.24. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda beyaz renk kullanımı a-b)Martin Zonotti mimarlık,İspanya’da bir ev	29
Şekil 2.25. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda gri renk kullanımı a-b) Işık Klisesi ,Tadao Ando	29
Şekil 3.1. Tam tekrar	31
Şekil 3.2. Tam tekrarın cephe yüzeyinde kullanımı, Taksim Akm	31
Şekil 3.3. Tekrar	32
Şekil 3.4. Tekrar ilkesinin cephe yüzeyinde kullanımı, Scarsdale’de bir okul.....	32
Şekil 3.5. Değişken tekrar.....	33
Şekil 3.6. Aralıklı tekrar.....	33
Şekil 3.7. Aralıklı tekrarın cephe yüzeyinde kullanımı, Paris opera binası	33
Şekil 3.8. Uygunluk ilkesi kullanımları. a)boyut uygunluğu, b) aralık uygunluğu, c)biçim uygunluğu ve d) doku uygunluğu.	34
Şekil 3.9. Cephe yüzeyinde ölçü ve biçim uygunluğu	35
Şekil 3.10. Bazı hayvanlara biçim bakımından benzeyen insan figürleri	35
Şekil 3.11. Bursa Yeşil Camii çeşitli bölümlerine ait üslup uygunluğu	36
Şekil 3.12. Zıtlık ilkesi kullanımları.....	36
Şekil 3.13. Eksenel koram.....	37
Şekil 3.14. Merkezsel koram.	37
Şekil 3.15. Çevresel koram	38
Şekil 3.16. Egemenlik ilkesi kullanımları. a) özet boyut ile egemenlik, b) farklı biçimlenme ile egemenlik, c)elverişli konumla egemenlik	39
Şekil 3.17. Simetrik denge a) Notr Dame Katedrali, b) Selimiye Camii	40
Şekil 3.18. Asimetrik denge.....	40
Şekil 3.19. Birliğe ulaşma yolları	41
Şekil 3.20. Ahşap yapılarda duvar oymalarında birlik ilkesi.....	41
Şekil 3.21. Hareketli birlik, 1900–2020 yıllarında Güney Kore.....	42
Şekil 3.22. Fikir ve üslup birliği	42
Şekil 4.1. Norveç’in Dünya üzerindeki konumu	43
Şekil 4.2. Norveç idari haritası	44

Sayfa

Şekil 4.3. 1700'lü yıllarda inşa edilen bir ev, Flekkefjord.....	45
Şekil 4.4. 1700'lü yıllarda inşa edilen bir ev, Lafoten	45
Şekil 4.5. 18. yüzyıl sonu / 19. yüzyıl başında inşa edilen bir ev, Flekkefjord	46
Şekil 4.6. 1830'lar da inşa edilen bina görüntüleri, Flekkefjord	46
Şekil 4.7. 1913 yılı Kilise Caddesi, Flekkefjord.....	47
Şekil 4.8. 1900'ler de inşa edilen bir ev, Flekkefjord	47
Şekil 4.9. 1920'ler de inşa edilen bir ev, Flekkefjord	48
Şekil 4.10. 1930'lar da inşa edilen bir ev, Flekkefjord	48
Şekil 4.11. 1945'ler de inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord.....	49
Şekil 4.12. 1960'larda inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord.....	49
Şekil 4.13. 2000'lerde da inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord	50
Şekil 4.14. Alesund'un konumu	52
Şekil 4.15. Alesund genel görünüm	52
Şekil 4.16. Alesund'dan görseller.....	52
Şekil 4.17. Bakklandet'in konumu	53
Şekil 4.18. Bakklandet'in turistik sokağı	53
Şekil 4.19. Bakklandet'den görseller	53
Şekil 4.20. Bergen	54
Şekil 4.21. Hansa evleri.....	54
Şekil 4.22. Damstredet & Telhusbakken'in konumu.	55
Şekil 4.23. Damstredet & Telhusbakken'den görseller	55
Şekil 4.24. Eski Stavanger'in konumu	56
Şekil 4.25. Eski Stavanger'in genel görünümü	56
Şekil 4.26. Grunerløkka'nın konumu	57
Şekil 4.27. Grunerløkka	57
Şekil 4.28. Haugesund'un konumu	58
Şekil 4.29. Haugesund genel görünüm.....	58
Şekil 4.30. Haugesund'un renkli evleri.....	58
Şekil 4.31. Kaigaten & Marken'in konumu.....	59
Şekil 4.32. Kaigaten & Marken	59
Şekil 4.33. Kristiansund'un konumu.....	60
Şekil 4.34. Kristiansund renkli evleri.....	60
Şekil 4.35. Kristiansund'un renkli silueti.....	60

Sayfa

Şekil 4.36. Longyearbyen'in konumu	61
Şekil 4.37. Longyearbyen renkli kabinleri.....	61
Şekil 4.38. Molde'nin konumu	62
Şekil 4.39. Molde sokaklarından bir görünüm	62
Şekil 4.40. Molde renk planı ve silüetleri	63
Şekil 4.41. Notodden'in konumu.....	64
Şekil 4.42. Notodden genel görünüm.....	64
Şekil 4.43. Nusfjord.....	65
Şekil 4.44. Nusfjord genel görünüm	65
Şekil 4.45. Rorbu kabinleri	65
Şekil 4.46. Nolsoy'un konumu	66
Şekil 4.47. Nolsoy genel görünüm	66
Şekil 4.48. Nolsoy genel görünüm	66
Şekil 4.49. Nygardshoyden'in konumu.....	67
Şekil 4.50. 1979'da Nygardshoyden	67
Şekil 4.51. 1990'da Nygardshoyden	67
Şekil 4.52. Günümüzde Nygardshoyden.....	67
Şekil 4.53. Odda'nın konumu	68
Şekil 4.54. Odda genel görünüm	68
Şekil 4.55. Odda'nın renkli dokusu.....	68
Şekil 4.56. Reine'nin konumu	69
Şekil 4.57. Reine genel görünüm.....	69
Şekil 4.58. Risor'un konumu	70
Şekil 4.59. Risor genel görünüm	70
Şekil 4.60. Roros'un konumu	71
Şekil 4.61. Roros silüeti, Herald Sohlbergs	71
Şekil 4.62. Roros şehri sokaklarından görseller	71
Şekil 4.63. Sakrisoy'un konumu	72
Şekil 4.64. Sakrisoy genel görünüm	72
Şekil 4.65. Sortland a) Sinyal Binası, b) Genel Binalar c) Tarihi Binalar, d) Dekorasyon Duvarı.....	74
Şekil 4.66. Sortland a-b) Taşıyıcı elemanların renklendirilmesi, c-d) Bina işlevine göre renklendirme.....	74
Şekil 4.67. Stavanger.....	75

Sayfa

Şekil 4.68. Stavanger cephe renklendirme çalışması	75
Şekil 4.69. Stavanger cephe renklendirme çalışması	76
Şekil 4.70. Stavanger'in renkli cepheleri	76
Şekil 4.71. Trondheim'in konumu.....	77
Şekil 4.72. Trondheim genel görünüm.....	77
Şekil 4.73. Trondheim ritim bölgesi.....	77
Şekil 4.74. Vagsbunnen.....	78
Şekil 4.75. 1986 yılında Vagsbunnen.....	78
Şekil 4.76. Günümüzde Vagsbunnen	78
Şekil 4.77. Voss'un konumu.....	79
Şekil 4.78. Hestavangen-Vansgata Sokakları Renklendirme Çalışması	79
Şekil 4.79. Hestavangen-Vansgata Sokakları Renklendirme çalışması.....	80
Şekil 5.1. 1960 yılında Yüzevler	82
Şekil 5.2. 2000 yılında Dereevler	82
Şekil 5.3. 1950'de Tahta Evler	82
Şekil 5.4. Yenişehir bölgesi vaziyet planı.....	83
Şekil 5.5. Yenişehir sineması.....	84
Şekil 5.6. Bekâr lojmanları	84
Şekil 5.7. Havuzlu bahçe a) 2005 yılında havuzlu bahçe, b-c-d)Günümüzde terk edilmiş hali	85
Şekil 5.8. Yenişehir stadyumu	85
Şekil 5.9. İşçi sarayı	85
Şekil 5.10. Yüzevler	86
Şekil 5.11. Misafirhane	86
Şekil 5.12. Memur apartmanları	86
Şekil 5.13. Beyaz Evler	86
Şekil 5.14. Kübana Evleri	86
Şekil 5.15. 1976 yılında 5000 Evler	87
Şekil 5.16. 5000 Evlerde sağlık yapıları, a) 2015 yılında Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi b) Karabük İl Sağlık Müdürlüğü Ek Hizmet Binası	89
Şekil 5.17. 5000 Evlerde temel eğitim kuruluşları, a) Şehit Cevdet Çay İlkokulu b) Cumhuriyet Lisesi.....	89
Şekil 5.18. 5000 Evlerde ibadethanelerden birkaçı a) Yeni Cami, b) Fatih Cami	90
Şekil 5.19. 5000 Evlerde yeşil alanlar	90

Sayfa

Şekil 5.20. 1971 yılında açık hava sineması.....	91
Şekil 5.21. Geniş kaldırımlı yollar	91
Şekil 5.22. 5000 Evler Gecekondu Önleme Bölgesi 1.ve 2.kısım vaziyet planı	91
Şekil 5.23. 5000 Evler ,A tipi konutlar	92
Şekil 5.24. 5000 Evler, B tipi konutlar.....	93
Şekil 5.25. 5000 Evler, C tipi konutlar.....	93
Şekil 5.26. 5000 Evler, D tipi konutlar	93
Şekil 5.27. 5000 Evler, C tipi konut planı.....	94
Şekil 5.28. 5000 Evler, C tipi konut ön cephesi	94
Şekil 5.29. 5000 Evler, C tipi konut arka cephesi	95
Şekil 5.30. 5000 Evler, C tipi konut sağ yan cephesi.....	95
Şekil 5.31. 5000 Evler, C tipi konut sol yan cephesi.....	95
Şekil 6.1. Çalışma alanı, 5000 Evler 28.Sokak.....	97
Şekil 6.2. A silüetindeki -28.Sokak- konutların mevcut renkleri.....	97
Şekil 6.3. A silüetindeki -28.Sokak- konutlar.....	98
Şekil 6.4. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (yalın kontrast /denge	100
Şekil 6.5. Silüet 1:28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması(yalın kontrast/denge).....	101
Şekil 6.6. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (açık-koyu kontrast /denge.....	102
Şekil 6.7. Silüet 2: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (açık-koyu kontrast/uygunluk).....	103
Şekil 6.8. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (sıcak-soğuk kontrast /egemenlik).....	104
Şekil 6.9. Silüet 3: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (sıcak-soğuk kontrast/egemenlik)	105
Şekil 6.10. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (tamamlayıcı kontrast /tekrar).....	106
Şekil 6.11. Silüet 4: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (tamamlayıcı kontrast/tekrar).....	106
Şekil 6.12. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (yanıltıcı kontrast /zıtlık)	108
Şekil 6.13. Silüet 5: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (yanıltıcı kontrast/zıtlık).....	109
Şekil 6.14. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (kalite kontrast /koram)	110

Sayfa

Şekil 6.15.Siluet 6: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (kalite kontrast/koram).....	111
Şekil 6.16. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (miktar kontrast /birlik)	112
Şekil 6.17. Siluet 7: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (miktar kontrast/birlik)	113
Şekil 6.18. Anket çalışmasında kullanılan ‘‘Anlamsal Farklılaşma Cetveli’’	117
Şekil 7.1. Alesund.....	123
Şekil 7.2. Bakklandet	123
Şekil 7.3. Bergen/Eski Rıhtım	124
Şekil 7.4. Damstredet & Telhusbakken.....	124
Şekil 7.5. Eski Stavanger	124
Şekil 7.6. Grunerlokka	125
Şekil 7.7. Haugesund.....	125
Şekil 7.8. Kaigaten/Marken	125
Şekil 7.9. Kristiansund	126
Şekil 7.10. Longyearbyen	126
Şekil 7.11. Molde.....	126
Şekil 7.12. Notodden	127
Şekil 7.13.Nolsoy	127
Şekil 7.14. Nusfjord.....	127
Şekil 7.15.Nygardshoyden.....	128
Şekil 7.16. Odda	128
Şekil 7.17.Reine.....	128
Şekil 7.18. Risor	129
Şekil 7.19. Roros	129
Şekil 7.20.Sakrisoy	129
Şekil 7.21. Sortland	130
Şekil 7.22. Stavanger.....	130
Şekil 7.23. Trondheim Rıhtım	130
Şekil 7.24. Vagsbunnen.....	131
Şekil 7.25. Voss	131
Şekil 7.26. Yalın Kontrast / Denge ilkesi uygulanmış silüet	133
Şekil 7.27. Miktar Kontrastı / Birlik ilkesi uygulanmış silüet.....	133

Sayfa

Şekil 7.28. Sıcak Soğuk Kontrast / Egemenlik ilkesi uygulanmış siluet	134
Şekil 7.29. Tamamlayıcı Kontrast / Tekrar ilkesi uygulanmış siluet.....	134
Şekil 7.30. Yanıltıcı Kontrast / Zıtlık ilkesi uygulanmış siluet	134
Şekil 7.31. Açık Koyu Kontrast / Uygunluk ilkesi uygulanmış siluet.....	134
Şekil 7.32. Mevcut siluet.....	134

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 6.1. Renklerin anlamları.....	116
Çizelge 6.2. Anket-1'in denek sayısına göre frekans dağılımı.....	116
Çizelge 6.3. Anket-1'in denek sayısına göre dağılımın yüzde ifadesi.....	117
Çizelge 6.4. Anket-1'in sıfat çiftine verilen değerlerin denek sayısına göre dağılımı	118
Çizelge 6.5. Anket-1'in denek sayısına göre dağılımının % ifadesi.....	119
Çizelge 6.6. Norveç'in renkli yerleşimlerine ait fotoğrafların aritmetik ortalaması.	119
Çizelge 6.7. Anket-2'nin sıfat çiftine verilen değerlerin denek sayısına göre dağılımı	120
Çizelge 6.8. Anket-2'nin denek sayısına göre dağılımın frekansı % ifadesi.....	121
Çizelge 6.9. 2 boyutlu mevcut ve öneri silüetlerin aritmetik ortalaması	121

KISALTMALAR

KDCF : Karabük Demir Çelik Fabrikası

TDCİ : Türkiye Demir Ve Çelik İşletmesi

UNESCO : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Renk çevremizi saran, çevremizde gördüğümüz nesnelere kimlik kazandıran fiziksel bir uyarıdır. Mimari disiplin, çağın ve coğrafyanın ihtiyaçlarına göre değişirken, renk de farklı zamanlarda değişkenlik göstermiştir. Mimarlığın çok eski dönemlerinde renk-mimari ilişkisi çok yoğun kullanılmışsa da Rönesans'tan başlayarak Modern Mimarlık dönemine değin renk kullanımına ilgi gösterilmemiş, formlar renklerinden çok geometrileriyle öne çıkmıştır [1,2].

Geçmişten günümüze kadar renk olgusunun simgesel, biçimsel ve işlevsel ele alındığı söylenebilir. İstenilen atmosferi yaratmak, yerel ve dönemsel fikirleri vurgulamak için renklerin taşıdıkları anlamlardan ve çağrıştırdıklarından yararlanmak, rengin simgesel bir yaklaşımla uygulanmasıdır. Renkten biçimsel anlamda yararlanma, görsel algıya ilişkin renk kombinasyonlarının uyumları, bitişik renklerin birbirlerinin görünümünü etkilemeleridir. Mimarlıkta rengin biçim ve kompozisyon adına tasarıma katılması ilk olarak Antik Yunan'da karşımıza çıkar. Yapılar, büyük oranda renklidir. Heykellerin de renklendirilmiş olduğu bilinmektedir. Bu eserler zamanla renklerini kaybetmiştir. Eserlerin renk bilgilerine arkeologlar tarafından restitüsyon çalışmaları yoluyla ulaşılmaktadır (Şekil 1.1), [1,2].

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 1.1. Parthenon Tapınağı restitüsyon çalışmaları a) Eduard Loviot, b) Gottfried Semper, c) Charles Garnier ve d) Gottfried Semper [3].

İşlevsel yaklaşımda renk ise, biçimler arasında orantıları kurmak, dengeyi oluşturmak, görsel nitelikleri öne çıkarmak ya da gizlemek için başvurulan bir araçtır [1,2].

Rengin mimari tasarımda tekrar belirginleşmesi, 20.yüzyılda Rönesans mimari akımıyla birlikte başlamıştır. Rönesans yapıları, yoğun renk kullanımları ile bilinmektedir (Şekil 1.2). Rönesans'ta filizlenen aydınlanma düşüncelerinin mimariye yansımalarıyla birlikte günümüz renk kavramının temelleri oluşmuştur.

Şekil 1.2. San Andrea katedrali [4].

Modern mimari düşünceyle birlikte renk algısının kişisel değerlendirilmesi ve modernizmin reddettiği süslemelerle ilişkilendirmeleri sebebiyle renk kullanımından kaçınılmıştır. 1925'te "Yeter! Beyaz badana ve Diyojen zamanı" diyen Le Corbusier; "Kutsal Şehir Zion gibi parlayan beyaz duvarlar" isteyen Adolf Loos ve beyazı modern zamanın rengi kabul eden Theo van Doesburg, beyazın mimari çerçevede farklı ve

daha modern olduğunu ifade etmişlerdir. Beyaz, bilginin ve batının entelektüelliğinin; diğer renkler ise ilkel ve otantik olanın temsili kabul edilmiştir. 1920 ve 1930'larda Avrupa'da dış cephede beyazın egemenliği bu dönemin Almanya'da "Beyaz Modern" adıyla anılmasına yol açmıştır [5].

Tüm bunların aksine, Le Corbusier renk yelpazeleri oluşturup yapılarda kullanılabilecek renkleri belirlemiştir. Bu oluşumları Marsilya konutları projesinde görülmektedir (Şekil 1.3). Bauhaus ekolünde biçim, renk ve mekân ilişkisine verilen önem, Johannes Itten, Paul Klee ve Wassily Kandinsky'nin derslerinde renk ve biçim üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar daha sonra iç mekânlara yansımıştır (Şekil 1.4). 1980'lerden sonra ise renk tasarımı, bir uzmanlık haline gelmiştir.

Şekil 1.3. Marsilya konutları-Le Corbusier [6].

(a)

(b)

Şekil 1.4. İç mekânda renk kullanımı, a) Paul Klee evi, b) Bauhaus Sanat Okulu, Dessau [7].

Bugün ise renk uzmanları, mimarlar ve tasarımcılar tarafından tarihi yerleşimlerin dokusunu bulmak, yeni yerleşimler için renk seçimleri yapmak, kentsel mekânlarda kimlik arayışları amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar kenti oluşturan binalar, dış mekân mobilyaları, doğal çevre gibi tüm kent elemanları kentin görünümünde ve kentin kimliğinde önemli rol oynayan öğeler üzerinde yapılmaktadır.

Kent kimliğinde en etkin rolü binalar üstlenir. Binalar çevrenin algılanmasını ve insanlar üzerinde kente ait hislerin oluşmasını sağlar. Binalar, biçim ve renkleriyle buldukları mekânlara anlamlar yükler. Binalarda kullanılan renk ögesi binaların bulunduğu sokak, meydan ve yerleşkede kentsel imge oluşturur. Bu bağlamda renk, kent ve kent kullanıcıları üzerinde önemli etkilere sahip olup tasarımlarda bilinçli bir biçimde ele alınması gereken kent elemanıdır [1,8].

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI

Mimari tasarımda cephe yüzeylerinin temel tasarım ilkeleri doğrultusunda çalışmalar kısıtlıdır. Kısmen temel tasarım ilkelerinin mevcut cephelerde var olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın özgün değeri, temel tasarım ilkeleri ile oluşturulmuş renkli cephelerin, kentsel bir dokuyu güçlendirmesi ve farkındalık yaratması üzerine odaklanmıştır.

Çalışma Safranbolu-Karabük bağlantı aksında gecekondü önleme bölgesi olarak da adlandırılan 5000 Evler konut alanı içerisinde yer alan 28.Sokak'ta C tipi işçi konutları özelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma alanı- 5000 Evler konut kooperatifi- yapıldığı dönemin en büyük toplu konut projesi ve 1969 yılında çıkan Gecekondü Önleme Yasası'ndan faydalanan ilk proje olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Ayrıca kentin sorunu olan hava kirliliğine karşı yoğun yeşil alanlara sahip olması da önem oluşturmaktadır.

Yerleşke, günümüzde özgün dokusunu kütleli olarak korumakla birlikte, bina cephelerinde kişisel tercihlerle yapılan eklemeler ve renklendirmeler ile özgünlüğü zedelenmiştir.

Bu bağlamda çalışmanın amacı, Karabük-Safranbolu aksında önemli bir yerleşim yeri olan 5000 Evler konut alanı içerisinde yer alan 28.Sokak'ta C tipi işçi konutlarının yüzeylerinin temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları doğrultusunda renklendirerek görsel açıdan canlandırmak, bu sayede bölgede kentsel çekiciliği arttırmaktır.

1.2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Karabük -5000 Evler C tipi işçi konutları 28.Sokak özelinde gerçekleştirilen bu çalışma, literatür taraması, tasarım ve öznel değerlendirme çalışması sonucunda gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın literatür taraması bölümünde, renk kavramı, renk kontrastları, renk armonileri ve renklerin psikolojik etkileri incelenmiştir. Mimari tasarımın yapıtaşlarından olan temel tasarım ilkeleri incelenmiş ve örnekleri ile birlikte ifade edilmiştir.

Norveç özelinde renkli yerleşimler araştırılmış ve görselleri ile birlikte genel özellikleri aktarılmıştır. İncelenen renkli yerleşimlerdeki renk seçim kriterleri incelenmiş, kentsel-bölgesel bazlı değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışma alanını genelden özele doğru ifade etmek amacıyla, Karabük'te yer alan planlı yerleşim alanları ve Karabük 5000 Evler işçi konutlarının tek katlı olanlarının tarihçesi, yerleşimi, plan tipi hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın tasarım bölümünde, Karabük 5000 Evler işçi konutlarının tek katlı olanlarının özgün cepheleri üzerinde temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları doğrultusunda tasarımlar yapılarak, bu ilkelere uygun renklendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın öznel değerlendirme bölümünde, reçete niteliğinde oluşturulan tasarımlar ile mevcut cephelerin kullanıcıları tarafından beğeni düzeyi ölçülmüştür.

1.3. LİTERATÜR ÖZETİ

Türkiye’de, mimaride renk kullanımı konusunda yapılan çalışmalar 20. yüzyılın ikinci yarısının başlarına uzanır. Bu konuda Ercüment KALMIK’ın Renklerin Armoni Sistemleri adlı eseri, Nuri TEMİZSOYLU’nun Renk ve Resimde Kullanımı adlı eseri, Sevgi AVCI’nın Bilimsel Renk Bilgisinin Resim Sanatındaki Yansımaları eseri incelenmiştir. Ancak bu eserlerde ağırlıklı olarak rengin fiziksel ve psikolojik etkileri üzerine yoğunlaşmıştır.

Mimarlık mesleğinin oluşumunda, mimari öğelerin organizasyonunda temel, görsel kavramların zihinde oluşum ve farkındalık süreçlerinin gelişiminin yapıtaşları olan temel tasarım ilkeleri adına çalışmalar ise, Hulusi GÜNGÖR ‘ün Temel Tasar adlı eseri, Birsen DORUK’un Mimarlık Eğitiminde Temel Dizayn ve Temel Tasarım ve Yaratıcılık adlı eserleri, Bülent ÖZER’in Mimarlık Eğitiminde Temel Dizayn adlı eseri ve Latife GÜRER’in Temel Tasarım eserleri incelenmiştir

Çalışmada Norveç özelinde incelenen renkli yerleşimler için, Norveç’te renk ve mimarlık ilişkisi üzerine çok sayıda çalışma yapan Bergen Üniversitesi Tasarım Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Mette LORANGE’nin danışmanlığını yaptığı Arkitekturens Palet Fargevalg Í Byrommet En Studie Av Den Transformerte Sjøfronten adlı tez çalışması, Mette LORANGE’nin Histories of Architectural Conservation adlı çalışması incelenmiştir. Ayrıca Norveç’teki yerel yönetimlerin internet sitelerinden renk seçim ölçütleri bilgilerine ulaşılmıştır. Norveç’te bina renklendirmesi açısından uzmanlaşan renk danışmanlarının Norveç’in renkli dokusu hakkında değerlendirmeleri incelenmiştir.

Çalışma alanının bulunduğu Karabük ilinin, modern mimariyle inşa edilen planlı yerleşim alanları Karabük Belediyesi arşivi ve Karabük İl yıllıklarından incelenmiştir. İncelemeler için saha çalışması yapıp binalarda yerinde tespit ve gözlemler yapılmıştır. Karabük 5000 Evler konut yerleşkesinde C tipi işçi konutları özelinde mimari proje çizimleri yapıp, alanda incelemeler ve tespitler yapılmıştır.

1.4. ÇALIŞMANIN KURGUSU

Tez çalışması kapsamında, mimarlık dilinin anlamını kente sunan bir arayüz olan cepheler ele alınmıştır. Renkli cephelerin mimari tasarımda yerinin sorgulanması ve bir model çerçevesinde çözümlenmesi gerekliliği çalışmanın ana kurgusudur. Çalışmanın 2.bölümünde renk kavramı, renk uyumları, renk kontrastlarına ve renklerin psikolojik özelliklerine değinilmiş mimaride renk kullanımı için zemin oluşturulmuştur.

Çalışmanın 3.bölümünde temel tasarım ilkeleri incelenmiş, temel tasarım ilkelerinin mimari tasarıma zemin oluşturması açısından önemine dikkat çekilmiştir.

Çalışmanın 4.bölümünde Dünya üzerinde çok sayıda yer alan renkli yerleşimler, Norveç özelinde araştırılıp, yerleşimlerde renk tercihleri sonucunda bulgular ortaya çıkarılmıştır. Genel olarak bir anlamlandırma içinde yerleştirilen bu yerleşimler, renkli kentler arasında dikkat çekmekte; ilgi çekici, gidilesi yerleşimleri oluşturmaktadır. Bu yönü ile sıradanlaşan bazı alanlarında renklendirilerek canlandırılması, yerleşimlerin özellikli bir hale gelmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmanın 5.bölümünde çalışma alanının yer aldığı Karabük ilinin modern mimariyle birlikte gelişim süreci ve bu süreçte tasarlanan konut yerleşkeleri incelenmiştir. Bu bağlamda genelden özele doğru yapılan çalışma ile birlikte 5000 Evler konut yerleşkesi hakkında kentsel, bölgesel ve yapı ölçeğinde incelemeler yapılmıştır.

Çalışmanın 6. bölümünde cephelerde temel tasarım ilkeleri doğrultusunda renk çalışmalarının yapılması yeni tasarımları özendirme amacıyla çalışmada cephe tasarımlarında tasarım ilkelerinin ve renk kontrastlarının bilimsel çerçevede kullanımına dikkat çekilmiştir.

BÖLÜM 2

RENK

Renk, ışığın dalga uzunluğuna göre, gözümüz yoluyla algıladığımız histir. Bu hissimize bağlı olarak solar spektrumunu oluşturan bölümlerin karakterini ayırt etmek üzere kullandığımız terimlere de renk adı verilir [9-11].

Renkler hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Evreni anlamlandırmada, çeşitli duyguları ifade etmede sözsüz iletişim aracı olarak tanımlanabilir. Bir mekânda bulunan tüm formlar ve yüzeyler renkleriyle algılanır, renkleriyle değer kazanır. Bu sebeple tek renkli bir evrenin yaşadığımız çevreden çok daha kasvetli ve daha az heyecan uyandıracığı açıktır. Renk, canlılara sadece estetik değerlerine katkı sağlamak ve onları açığa çıkarmak amacıyla değil aynı zamanda türlerin hayatta kalabilmesi, türlere üstünlük sağlaması amacıyla da kullanılmaktadırlar. Çevre içinde gizlenmeye çalışırken ya da bir başka canlıyı taklit etme davranışlarında renk, ana ögedir. Türler arasında iletişim ve etkileşim her nasıl olursa olsun rengin bu etkileşimde önemi dikkat çekmek, bilgi aktarmak ve izleyenin duygularını etkilemektir [1].

Renk, ressamlar için bir anlatım yolu olduğu gibi, tasarımcılar, mimarlar ve sanatla ilgili tüm dallarda önemli bir unsurdur. Çıplak bir duvar rengiyle kimlik kazanır. Mekânlarda istenilen loş, sıcak, soğuk etkiler renklerin uygun kullanımı ile elde edilir. Rengin fiziksel ve ruhsal etkilerinden dolayı iç ve dış mekânlarda renk tercihleri yapılırken renklerin anlamları, renklerin fiziksel niteliklerini ve renklerin armoni durumları göz önünde bulundurulmalıdır. Resim alanında Romantik ekolün kurucusu, 19.yy'ın en büyük sanatçılarından Eugen Delacroix, rengin önemini; “Bir tablo çok uzaktan yalnız renkleri ile konusunun ne olduğunu anlatabilmelidir” sözleriyle ifade etmiştir [9].

2.1. RENGİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Belirli bir rengin tanımını yapabilmek için Amerikan Optik Cemiyeti tarafından tanımlanan üç farklı nitelik bulunmaktadır. Bunlar; rengin türü, doygunluğu ve parlaklığıdır.

Newton' dan bu yana renkleri tanımlama ve sınıflamak için pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların en önemlilerinden biri, ABD'li ressam H. Münsell'in 1913'te öne sürdüğü renk sistemidir. Münsell renk sisteminde renkler; tür, değer ve doygunluk özelliklerine göre gruplanmıştır. Münsell renk sisteminde tür; rengin dalga boyuna, değer; rengin parlaklığına, doygunluk; rengin saflığına karşılık gelir [31].

2.1.1. Tür

Renk türü, renk olarak adlandırdığımız olgunun bilimsel karşılığıdır. Tür, renkleri aynı zamanda dalga boyları ile tanımlamaya yarayan etkidir. İnsan gözünün, görüp algılayabildiği renk demetinin her biri renk türü olarak tanımlanır. Kırmızı, yeşil, mavi başlıca türlerdir. Turkuaz, sarı, mor ikinci derecede türlerdir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Renk türleri.

2.1.2. Doymunluk (Kroma)

Doymunluk, rengin renklilik ölçüsüdür. Rengin doymunluk derecesi arttıkça; renk daha canlı, daha parlak ve daha kuvvetli görünür. Rengin doymunluğu azaldıkça; renk nötr griye doğru yaklaşır (Şekil 2.2).

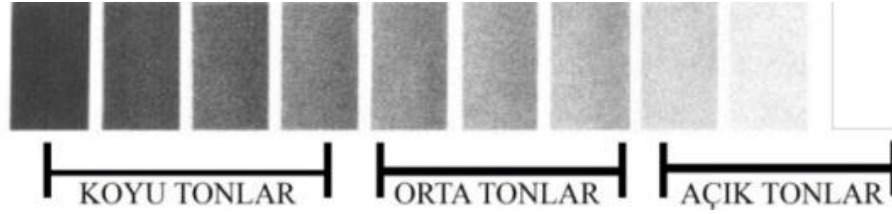

Şekil 2.2. Renkte doygunluk.

2.1.3. Parlaklık

Renklerin açıklık-koyuluk bakımından ölçümüne rengin parlaklığı (değeri) denir. Açık renklerin parlaklıkları yüksek, koyu renklerin parlaklıkları düşük kabul edilir.

Renklerin parlaklık derecelerine ise ton denir. Renk tonları tablosunda 1'den 10'a kadar ton değerleri verilmektedir. 1'den 3'e kadar koyu tonlar, 4'ten 6'ya kadar orta tonlar, 7'den 9'a kadar açık tonlar bulunmaktadır. Ton değeri zayıf olan bir renge ton değeri güçlü olan renk katılarak renklerin ton değerleri yükseltilebilir (Şekil 2.3), [9,10,11].

Şekil 2.3. Renk ton çubuğu.

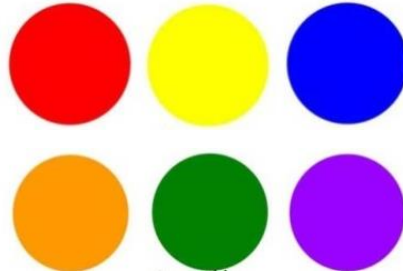
2.2. RENKLERİN GENEL SINIFLANDIRILMASI

Renkler, yansıttıkları ışığa göre akromatik ve kromatik olarak ikiye ayrılır.

Akromatik renkler, renk özelliği olmayan renklere denir. Bu renklere siyah ve beyaz arasında ton geçişi vardır. Kromatik renkler, renkliliği oluşturan renklerin oluşturduğu gruptur. Bu gruptaki renkler birbirleriyle ilişkilerine göre farklı başlıklar altında incelenir.

2.2.1. Ana ve Ara Renkler

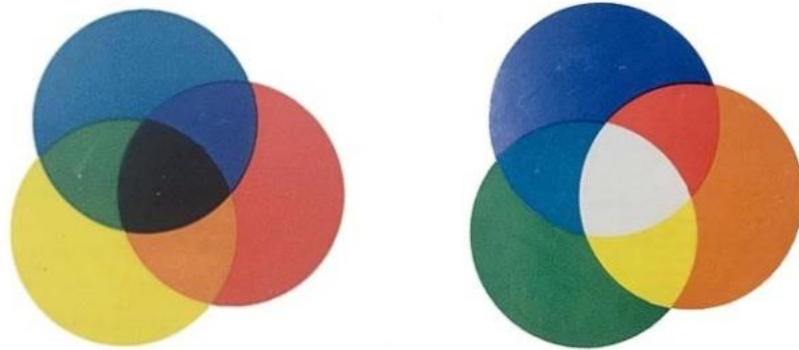
Doğada saf halde bulunan, başka rengin karışımlarıyla elde edilmeyen renklerdir. Ana renkler; kırmızı, sarı, mavidir (Şekil 2.4). Ana renklerin ikili karışımlarından meydana gelen renkler ara renklerdir. Bu renkler; turuncu (kırmızı +sarı), yeşil (sarı +mavi) ve mordan (kırmızı+mavi) oluşur.

Şekil 2.4. Ana ve ara renkler.

2.2.2. Bütünleyici Renkler

Birlikte kullanıldığında tam renksizliği meydana getiren renklere bütünleyici renkler denir. Üç ana rengin birlikte kullanılmasıyla tam renksizlik elde edilir. Tam renksizlik elde edilmek için boyalar kullanıldığında siyah, ışık kullanıldığında ise tam renksizlik elde edilir. (Şekil 2.5) Kırmızının tamamlayıcısı sarı ve mavi, sarının tamamlayıcısı kırmızı ve mavi, mavinin tamamlayıcısı kırmızı ve sarıdır.

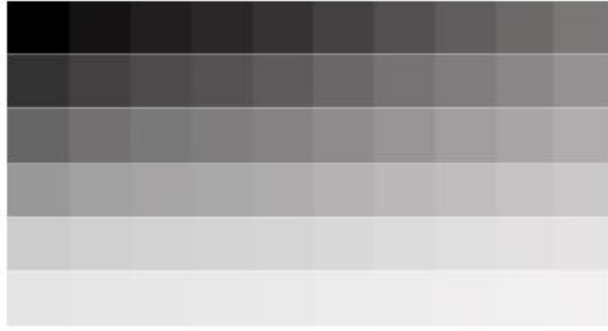

Şekil 2.5. Renklerin boyada ve ışıkta tam renksizliği verişi [9].

2.2.3. Nötr Renkler

Birlikte kullanıldıklarında birbirlerinin renklerini değiştirmeyen, birbirlerine tesiri olmayan renklere nötr renkler denir (şekil 2.6). Üç ana renk ve ikinci dereceki üç rengin birleşimiyle nötr renk elde edilir.

Nötr renkleri renk bakımından kapasiteleri yoktur. Karışımlarda hangi renk daha fazla katılırsa, nötr renk o renge yaklaşır.

şekil 2.6. Nötr renkler.

2.2.4. Uygun Renkler

Renk çemberinde bitişik olarak bulunan, aralarında ortak bir renk bulunan renklere uygun renkler denir. Örneğin, mor ve mavi renk arasında mavi renk ortak bulunan uygun renklerdir. Uygun renkler birlikte kullanıldığında birbirlerinin etkilerini kırarak yumuşattıklarından dolayı, uygun renklerle yapılan armoniler huzur verici bir görünüme sahiptir.

2.2.5. Uygunsuz Renkler

Renk çemberinde, uzak ya da yakın armoni oluşturmayan renklere uygunsuz renkler denir. Ana renkler ile ara renkler uygunsuz renklerdir. Renkler arasında armoni oluşabilmesi için renklerin ortak bir rengi olması gerekir. Örneğin, kırmızı ve sarı arasında uzak ya da yakın renk olmadığından dolayı uyumsuz renklerdir.

2.2.6. Sıcak ve Soğuk Renkler

Sıcak renkler, insanlar üzerinde sıcaklık, canlılık, güneşin ateşin uyandırdığı sıcak tesiri oluşturduklarından dolayı sıcak renkler olarak adlandırılır. Sıcak renkler; sarı, kırmızı, turuncu ve bu renklerin karıştığı diğer bütün renklerdir. Soğuk renkler; mavi, yeşil, mor ve bu renklerin karıştığı diğer bütün renklerdir. Sıcak renkler, nesnelere olduklarından daha büyük, soğuk renkler ise daha uzak gösterirler (Şekil 2.7).

Sıcak renkler kompozisyonda fazla kullanıldığı zaman göz yorucu etkiye sahiptirler. Sıcak renklere soğuk renklere az miktarda konulursa sıcak renklerin farklı tonları elde edilir. Sıcak renklere sıcak renkler katılırsa renkler göz alacak şekilde kuvvetlenir.

Küçük bir mekânı büyük göstermek, büyük bir mekânı sıcak bir görünüme kavuşturmak renklerin doğru kullanımlarıyla mümkündür. Renkler aynı zamanda objeleri büyültme ve küçültme görevi görürler. Sıcak renkler objeleri büyük, soğuk renkler objeleri küçük gösterir. Kırmızı bir obje olduğundan daha büyük görünür, mavi ve yeşil renkle boyanmış bir obje daha küçük görünür.

Şekil 2.7. Sıcak ve soğuk renkler.

2.2.7. Zıt Renkler

Renk çemberinde birbirlerine tam karşılıklı düşen birbirine en uzak renklere zıt renkler denir. Zıt renkler birlikte kullanıldıklarında birbirlerinin kuvvetlerini artırır. Zıt renklerin kullanımı renklerin özel kaplaması gereken alan büyüklüklerinde kullanıldığında kompozisyonda denge sağlanır. Zıt renklerin birlikte kullanıldığında dengeli kompozisyon elde edebilmek için ortak bir renk kullanılarak kontrast

armoniden uygun armoni de sağlanabilir. Kırmızının zıt veya kontrast rengi yeşildir. Sarının zıt veya kontrast rengi mordur. Mavinin zıt veya kontrast rengi turuncudur (Şekil 2.8).

Şekil 2.8. Zıt renkler.

2.3. RENK KONTRASTLARI

Renk çemberinde birbirine karşılıklı olarak yer alan renklere kontrast renkler denir. Renk kontrastlığı renklerin doygunluk miktarı ve ışık yoğunluklarına göre belirlenmesidir. Renkler aralarında mevcut kontrast durumlarını yapıllarına göre yalın kontrast, açık-koyu kontrast, sıcak-soğuk kontrast, tamamlayıcı kontrast, yanılıcı kontrast, kalite kontrast ve miktar kontrast olmak üzere 7 başlıkta incelenir [9-13].

2.3.1. Yalın Kontrast

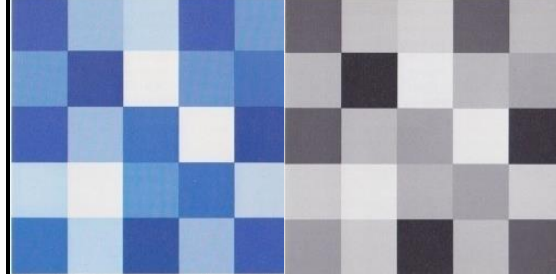
Yalın kontrast, üç ana rengin (sarı, kırmızı, mavi) açık veya koyu değerleri kullanılarak yapılan renk kontrastıdır (Şekil 2.9). Ana renklerin kullanımından uzaklaştıkça yalın kontrast etkisi azalır. Kontrastta etkiyi güçlendiren renkler arasındaki farklılık unsuru üç ana rengin kullanımında belirgin etki oluşturmaktadır. Bu sebeple üç ana rengin kullanımından uzaklaştıkça kompozisyonda zıtlık ilişkileri zayıflamaktadır [9,11,12].

Şekil 2.9. Yalın kontrast [14].

2.3.2. Açık – Koyu Kontrast

Açık koyu kontrast, bir rengin açık veya koyu değerleri kullanılarak yapılan renk kontrastıdır (Şekil 2.10).

Şekil 2.10. Açık koyu kontrast.

2.3.3. Sıcak- Soğuk Kontrast

Sıcak-soğuk kontrast, sıcak ve soğuk renkleri kullanarak yapılan renk kontrastıdır (Şekil 2.11). Tasarımlarda, sıcak ve soğuk renklerin dengeli kullanımıyla etkili görünümler elde edilir.

Sıcak renkler kompozisyonda fazla kullanıldığı zaman göz yorucu etkiye sahiptirler. Sıcak renkler objeleri olduklarından daha yakın, soğuk renkler ise daha uzak gösterirler. Küçük bir mekânı büyük göstermek, büyük bir mekânı sıcak bir görünüme kavuşturmak renklerin doğru kullanımlarıyla mümkündür. Renkler aynı zamanda objeleri büyültme ve küçültme görevi görürler. Yakınlaştırıcı sıcak renkler objeleri büyük, uzaklaştırıcı renkleri objeleri küçük gösterir [12,13,15].

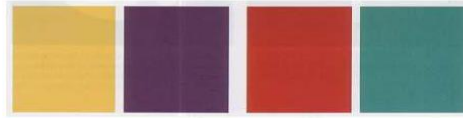

Şekil 2.11. Sıcak- soğuk kontrast [132].

2.3.4. Tamamlayıcı Kontrast

Tamamlayıcı kontrast, çemberinde karşılıklı bulunan-zıt renkler- kullanılarak yapılan kontrasttır (Şekil 2.12).

Tamamlayıcı renkler birbirleriyle karıştırıldıkları zaman renksizliği (gri-nötr) meydana getiren renklerdir. Tamamlayıcı renklere biri üç ana renkten biri, diğeri ise iki ana rengin birleşiminden oluşan ara renktir. Kontrast renklerin aynı zamanda aralarında bütünleyici, tamamlayıcı vasıfları vardır [9,15].

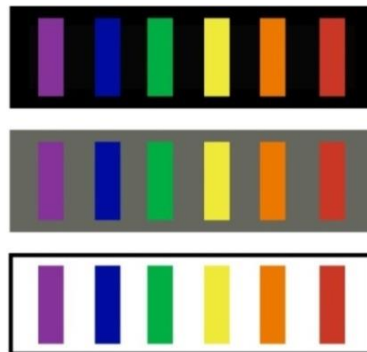

Şekil 2.12. Tamamlayıcı kontrast.

2.3.5. Yanıltıcı (Simultan) Kontrast

Yanıltıcı kontrast, farklı etki oluşturmak amacıyla siyah, beyaz ve gri zeminler üzerinde herhangi bir renk kullanılarak yapılan renk kontrastıdır (Şekil 2.13). Renk, farklı zeminler üzerinde farklı etkiler oluşturur. Herhangi bir rengin beyaz, gri ve siyah üzerindeki etkisinin farklı algılanması olarak tanımlanır.

Yanıltıcı kontrast, gözün tamamen biyolojik ve fizyolojik bir düzeltme sürecidir [9,15].

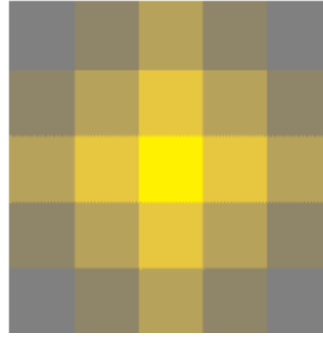

Şekil 2.13. Yanıltıcı kontrast.

2.3.6. Kalite Kontrast

Kalite kontrast, bir rengin en açık tonundan en koyu tonuna ya da en koyu tonundan en açık tonuna doğru dizilim yapılırken rengin ara tonları da kullanılarak yapılan renk kontrastıdır (Şekil 2.14).

Rengin kalitesi (niteliği); saflık ve doygunluk derecesi demektir. Kalite kontrastı, parlak renklerle, aynı rengin nötrleşmiş tonlarının yan yana gelmesi ile oluşmaktadır. Parlak renklerle yan yana duran renkliliği kırılmış renkler birbiri üzerine yumuşatıcı bir etki oluşturmaktadır, Özellikle gri yüzey üzerinde yer alan parlak renkler biraz kaybederken gri canlı bir etki kazanmaktadır [9,11,12,15].

Şekil 2.14. Kalite kontrast.

2.3.7. Miktar Kontrast

Miktar kontrast, kontrast renklerin parlaklık kuvveti ve renk lekelerinin büyüklükleri arasındaki denge durumudur (Şekil 2.14). Kompozisyonlarda dengenin oluşması için kullanılan renklerin belirli oranlarda seçilmesi gerekmektedir [13].

Birinci ve ikinci renkler arasındaki alan büyüklüklerinin oranları şöyle sıralanır.

Sarı: turuncu: kırmızı: mor: mavi: yeşil

3 4 6 9 8 6

Renkler bu oranlarda kompozisyonda kullanıldığı zaman armoni sağlanır. Sarı ve mor birlikte kullanıldığında ve iki rengin dengede olması gerekli ise, sarının kapladığı alan morun kapladığı alanın üçte biri olmalıdır. Bu oran bozulduğunda sarı rengin etkisi daha güçlü olacak ve armoni bozulacaktır. Oranlardan faydalanılarak başka renk çiftlerinin de kompozisyonda kullanım oranları bulunur.

Şekil 2.15. Miktar kontrast, renk çiftlerinin kullanım oranları [132].

2.4. RENKLERİN ARMONİLERİ

Armoni, renkler arasında uygunluk, ahenk, bağdaşma, bir kompozisyondaki bütünlüğün dengeli ve güzel biçimde olmasıdır. Uygun renkler birbirlerinin etkilerini tamamlayarak armoni oluşturur [9,12,15].

Armoni, göze hoş görünmedir. Fakat bu hoş görünme renk uygunluklarına ve orantılarına bağlıdır. Doğanın bütün güzellikleri, bu uygunluk ve orantılardan meydana gelir. Çiçeklerin, kuşların güzelliği, sahip oldukları renklerin birbirlerine uygun ve orantılı olmasından kaynaklanır.

Renklerin armonisi, birçok tasarımcı, fizikçi, ressam tarafından incelenmiş ve kompozisyonların oluşturulmasında kilit taşı olmuştur. Pol Sezan; “Resimde herşeyden önce armoni gelir.” sözüyle armoninin öneminden bahsetmiştir. Resim alanında Romantik ekolün kurucusu, 19.yy’ın en büyük sanatçılarından Eugen Delacroix; “Bir tablo çok uzaktan yalnız renkleri ile konusunun ne olduğunu anlatabilmelidir.” sözüyle ifade etmiştir. Bu anlatımda renklerin eserlerde gelişi güzel bir biçimde renk seçimlerinin yapıp kompozisyon oluşturması değil, renk seçimlerinin

belirli renk armonileri ve renklerin çevre üzerinde etkilerinin belirlenerek yapılması gerektirdiği anlamı çıkarılabilir [9].

Renkli bir tablonun her noktasının aynı değerde olması ve gözlemcinin gözünü bir yere sapsamadan tablonun her tarafını aynı anda görmesi gereklidir. Her tabloda hâkim renk vardır. Nasıl ki müzikte ritim adı verilen sabit bir melodi varsa, bütün parçanın devamınca bu melodi tek başına ya da tamamıyla karakterini bozmadan diğer melodilerle karışarak tekrar ediyorsa; resimde de hâkim renk saf olarak ya da diğer renklerle karışarak resmin değişik yerlerinde tekrar edilirse renk armonisi meydana gelir. Hiçbir renk, kullanıldığı kompozisyonda tek başına bırakılmamalıdır. Mutlaka ona benzeyen ışıklı veya gölgeli tonlar kullanılmalıdır. Aksi takdirde istenilen ahenk ve denge elde edilemez [9,12,15].

Renk armonisini tek renkli renk armonisi ve çok renkli renk armonisi olarak 2 başlıkta incelenir [9].

2.4.1. Tek Renkli Renk Armonisi

Tek renkli renk armonisi, bir rengin siyah, beyaz ve bu iki rengin karışımından elde edilen gri tonlar ile karıştırılarak elde edilen uyumdur [9,16].

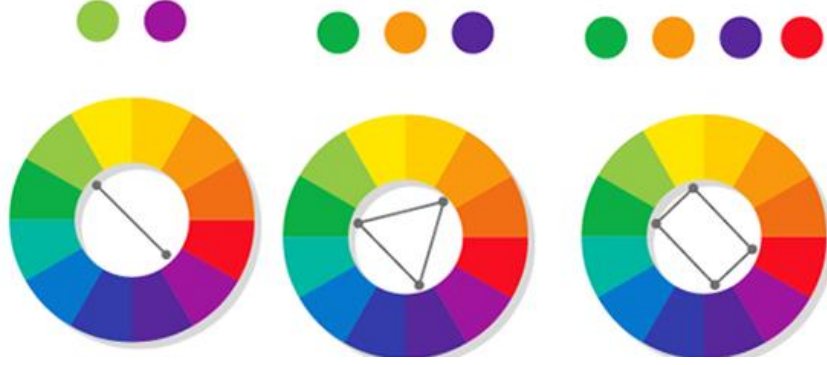
2.4.2. Çok Renkli Renk Armonisi

Çok renkli renk armonisi, renk çemberine çeşitli geometrik cisimler çizildiğinde geometrik cismin her bir köşesine karşılık gelen renklerin oluşturduğu iki ya da üç renkten oluşan uyumdur [9,16].

İkili renk uyumu, renk çemberinde karşılıklı konumlanmış tamamlayıcı renklerin oluşturduğu uyumdur.

Üçlü renk uyumu, renk çemberine çizilen üçgenin her bir köşesine karşılık gelen renklerin oluşturduğu uyumdur.

Dörtlü renk uyumu, renk çemberine çizilen dörtgenin her bir köşesine karşılık gelen renklerin oluşturduğu uyumdur. Renk çemberinde bir üçgen olduğunu ve bu üçgeni çevirdiğimizi varsaydığımızda, her çevirme sonucunda bir üçlü armoni oluşur. Renk çemberinde bir dörtgen olduğunu ve bu dörtgeni çevirdiğimizi varsaydığımızda, her çevirme sonucunda dörtlü armoni oluşur (Şekil 2.14).

Şekil 2.16. İkili, üçlü ve dörtlü renk uyumları [17].

2.5. RENKLERİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Renk, ışık tarafından üretilen bir enerji olması sebebiyle vücudumuzun işlevlerini hem de zihnimizi ve duygularımızı etkiler. Renk beyin dalgalarını otonom sinir sistemini ve hormonal aktiviteyi etkiler, çeşitli duyguları uyarır. Renkler insanlar üzerinde oluşturdukları hislerden dolayı insanlar üzerinde psikolojik etkiye sahiptir.

Renkler, insanlar üzerinde farklı etkiler oluşturduklarından dolayı farklı ruh hallerinde bulunan insanların renk tercihleri değişir. Bazı renkler insanlarda sakinleştirici, sınırlendirici, güven veren, içe kapanıklık vb. gibi çeşitli hisler oluştururlar.

Renkler, insanlar üzerinde farklı etkiler oluşturduklarından dolayı farklı ruh hallerinde bulunan insanların renk tercihleri değişir. Bazı renkler insanlarda sakinleştirici, sınırlendirici, güven veren, içe kapanıklık vb. gibi çeşitli hisler oluştururlar.

Renklerin oluşturdukları bu hisler kişiler arasında renk tercihlerinin değişmesinde belirleyici unsurdur. Bir toplumun farklı dönemlerinde yaşayan insanların renk seçimleri, yaşanan dönemin psikolojik durumlarına göre değişkenlik gösterebilir.

Renklerle bazı hastalıklar tedavi edildiği gibi, bazı bölgelerde renk işkencelerinin yapıldığı da bilinen konudur [9].

Mekân tasarımları kullanıcıların mekânı algılama şekli, mekândan deneyimleri ve kullanıcıda oluşturduğu duyuşsal algı üzerinde şekillenir. Mekândaki renk kurgusunun kullanıcı üzerindeki etkisi hem rengin özelliklerinden hem de kullanıcıya bağı özelliklerden kaynaklanır.

Renklerin psikoloji üzerinde bu belirleyici etkileri rengin algılanmasını sağılayan ışık kaynağına da bağıdır. Rengin psikolojik etkileri ile ilgili yapılan çalışmaları, beyin, yaratıcılık, üretkenlik ve öğrenmenin gelişimi söz konusu olduğunda renklerin faydalarını göstermiştir.

1875 yılında Doktor Ponza'nın yaptığı deneyde, günlerce yemek yemeyen insan kırmızı odaya koyulunca yemek yemek istemiş, gergin bir insanda mavi odaya koyulunca sakinleşmiştir [9,18].

1942 yılında Goldstein, Parkinson hastalarında kırmızı rengin patolojik problemleri olumsuz etkilediğini, yeşil rengin ise hastaların iyileşmesinde olumlu etkilediğini kanıtlamıştır [9,18].

1957'de kırmızının, görme aktivitesi ve otonom sinir sistemi fonksiyonları üzerinde maviye kıyasla daha uyarıcı bir etkisi olduğu keşfedilmiştir [9,18].

1974'te KW Jacobs ve FE Hustmyer renklerin uyarıcılık sıralarının kırmızı, yeşil, mavi, sarı sırasıyla olduğunu gösterdiler. Kırmızı odada kalan birinin sürekli uyarıldığını fakat mekândan ayrıldıktan sonra uyarının devam etmediğini, öte yandan çok az uyarıcı olan ortamlarda aşırı duyuşsal reaksiyon, kontrasyon kaybı ve bunun sonucunda sinirlilik halinin olabileceğini saptadılar [9,18].

1976'da Rikard Kuller, renklerin sadece beynin dış katmanını değil, tüm merkezi sinir sistemini de etkilediğini göstermiştir [9,18].

1981 yılında Kuller tarafından erkekler ve kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada, rengin EEG ve kalp atış hızı ile nesnelere duyuşsal algısı üzerinde büyük etkisi olduğu gösterilmiştir [9,18]

2.5.1. Kırmızı

Kırmızı dinamik, ilgi çekici, heyecanlandırıcı, beyin aktivitesini artırıcı bir renktir. Canlılık, zafer, enerji, mücadele ve dinamizm gibi duyguları temsil eder. Gerginlik oluşturarak kan basıncını artırır ve aynı zamanda iştah açar. Dünyadaki gıda firmalarının logolarında ve iç mekânlarında mekânları cezp etmek için kullanılır. İştah açıcı bir renktir. Sıcak renk olduğundan da ötürü samimiyet ve hoşlanma duygusunu tetikler. Fakat rengin aşırı kullanımı insanlar üzerinde huzursuzluk etkisi yaratır (Şekil 2.17), [19,20].

Kırmızı renkli nesnelere kendisiyle eşit uzaklıktaki nesnelere göre daha yakın görünür. Heyecan ve mutluluk duygularını çağırır. Enerjik ve uyarıcı bir renk olmasına rağmen, aşırı kullanımı huzursuzluk, öfke ve rahatsızlığa yol açabilir. Bu sebeple eğitim öğretimin yapıldığı mekânlarda duvar rengi olarak kullanılması uygun değildir. Kırmızı, Klasik ve Primitif sanatlarda yurtseverlik duygularını kamçılaman renk olarak kabul edilir. Kırmızı aşkın da sembolüdür. Bazı milletler, kırmızının göze çarpan etkisinden dolayı onu tehlike arz eden durumlarda kullanmıştır [19].

a)

b)

Şekil 2.17. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda kırmızı renk kullanımı a) TEV ofis binası b) Doğuş Holding yönetim binası [21,22].

2.5.2. Turuncu

Hareket ve canlılık verici, yaşama şevkini ve kudretini artırıcı bir renktir. Gösterişli bir renktir fakat etkisi kırmızı kadar baskın değildir. Zenginlik, verimlilik ve neşeyi simgeler. Kahverengi tonlarına yaklaştıkça sukûnet vermeye başlar.

İçsel duyguların yüksek olmasını sağlayan olumlu hisler uyandıran bir renktir. Kırmızı renk gibi iştah açıcıdır. Yemek odaları, restoranlar, restoran logolarında kullanılır (Şekil 2.18).

Neşe verici, ısıtıcı, birlik olmaya yönlendirir fakat çok kullanıldığı durumlarda huzursuz edicidir. Zenginlik, ışık ve verimliliği temsil eden bir renktir. Önsezinin, duru sevincin, dengeli gücün sembolü turuncu, iyimserlik yayar [20,23,24].

(a)

(b)

Şekil 2.18. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda turuncu renk kullanımı a) Sudliche Furth konutları, b) Casa Blance evi [25,26].

2.5.3. Sarı

Renklerin en parlağı olan sarı, zekâ, dikkatli olma ve hareketlilikle ilişkili renktir. Parlak sarı, kan dolaşımını artırır. Sarı, zeytuni yeşile bakan kirli bir renk aldığı zaman korkaklığı, hased ve kıskançlığı temsil eder. Sarı aynı zamanda karantina ve bulaşıcı hastalıkların da sembolüdür [9].

Sarı, dikkat çekici ve geçici durumları ifade etmek için de kullanılır. Taksi renklerinde ve trafik ışıkları geçiciliğı-dikkat çekiciliğinden dolayı sarıdır. Sarının koyu tonların hüznü ve özlemi temsil eder.

Sarı en ışıklı, hareketli, parlak ve neşeli, zenginlik, bolluk, şeref ve sadakati hatırlatır. Canlı sarı, kişiyi aktif yapar, solgun sarıysa, dinlendirir ve gevşetir. Renk uzmanlarına göre bu renk, tüm renkler arasında genel kas sinirlerinin gücünü arttıran tek renktir. Sarı, anlamayı keskinleştirir ve akıl işlevlerini arttırır (Şekil 2.19), [23,24].

(a)

(b)

Şekil 2.19. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda sarı renk kullanımı a) Trespa Meteo Residence, b) Casa Blance evi [27,28].

2.5.4. Yeşil

Tabiatı, huzuru temsil eden renktir. İnsanlar üzerindeki en büyük etkisi dinlendirici olmasıdır. Günümüzde yapılı çevrede yeşil alanların fiziksel öneminin yanı sıra ruhsal önemini de bulunmaktadır. Fabrikalar, okullar ve hastane gibi büyük komplekslerin etrafında büyük yeşil sahaların tasarlanmış olması, yeşil rengin fiziksel ve ruhsal etkisi açısından çok önemlidir (Şekil 2.20).

Rengin farklı tonları da elbette farklı tesirler uyandırmaktadır. Gri ile karıştırılınca koyulaşan yeşil tonu tembelliği, sarı ile karıştırılınca enerjiyi temsil eder.

Dinlendirici ve sakinleştirici özelliğinden dolayı eskiden akıl hastanelerini yeşil renge boyanmıştır. Ruh hastalarının ruhsal durumlarını üzerinde iyileştirici etkisi olduğu Türk hekimler tarafından belirtilmiştir [9,20].

(a)

(b)

Şekil 2.20. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda yeşil renk kullanımı a) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Modsim Simülasyon ve Araştırma Merkezi, b) Piri Reis Üniversitesi [29,30].

2.5.5. Mavi

Mavi, soğuk pasif bir renktir. Berrak, şeffaf, uçucu ve hayal gücünü gelişmesinde olumlu etkilere sahip bir renktir. İnsanlarda düşünme karar verme yeteneğini artırır. Yaratıcı fikirlerin doğmasına yardımcı olur.

Mavi renk sakinlik duygusu uyandırır, kan basıncını dengeler, soluk alıp vermeyi düzenler. Arap kültüründe mavi taşların kanın akışını yavaşlattığına inanılır, bu nedenle nazar boncukları mavi renktedir [9,32].

Mavi renk, yeme isteğini azaltır ve iştah kapatır. Koyu mavi ve lacivert, karar verme yeteneğini artırır bu nedenle otoriteyi temsil eder. Mavi renk aynı zamanda barışın sembolüdür. Mekânlarda açık tonları kullanıldığı sürece üretimi artırır, hayal gücünü geliştirir. Bazı araştırmalarda mavi rengin hâkim olduğu mekânlarda çalışan bireylerin daha verimli çalışmalar elde ettikleri görülmüştür (Şekil 2.21), [32].

(a)

(b)

Şekil 2.21. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda mavi renk kullanımı a) Yonca evi -MAD Mimarlık b) Yonca evi iç mekân –MAD Mimarlık [32,33].

2.5.6. Mor

Melankolik karakteri olarak bilinir. Asalet, mistik, egemenlik ve itibarı temsil eder. Avrupa da Orta çağ döneminde sarayı temsil eden renktir. Eskiler bu rengi sabır ve fedakârlık rengi olarak tanımışlardır. Romanın gösterişli devirlerinde imalâtının pahalı oluşundan dolayı İmparatorlara özel, saray ve kıyafet rengi olmuştur (Şekil 2.22), [9].

Mor büyük alanlarda görüldüğü takdirde korkutucu ve huzursuzluk veren bir renk olmaktadır. Geniş yüzeylerde kullanılışı zaman endişe hissettirir. Aynı zamanda esrar, işkence ve kontrolsüz kuvvetin rengidir.

Erguvan, haklılık, ihtişam, egemenlik ve asillik duygusu doğuran kişiler arasında ciddiyet ve mesafe duygusu telkin eder. Menekşe moru, dini otorite, kargaşa, ölüm, kendini adama, ilahi aşkı temsil eden bir renktir. Leylak rengiyse melankolik duygular telkin eder [20].

(a)

(b)

Şekil 2.22. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda mor renk kullanımı a) Chungha binası, b) Crystalscape / Moriyuki Ochiai Mimarlık [34,35].

2.5.7. Siyah

Ağırlık, ciddiyet, korku hisleri uyandıran renktir. Batı medeniyetlerinde siyah, keder, ölüm ve matem rengidir. Korku ve karanlığın rengi olmasının yanında fenalıkların da rengidir. Titreşimi en az olan renktir. Diğer renklerle birlikte kullanıldığında, kullanılan renklerin karakteristik özelliklerini etkisiz hale getirir (Şekil 2.23).

(a)

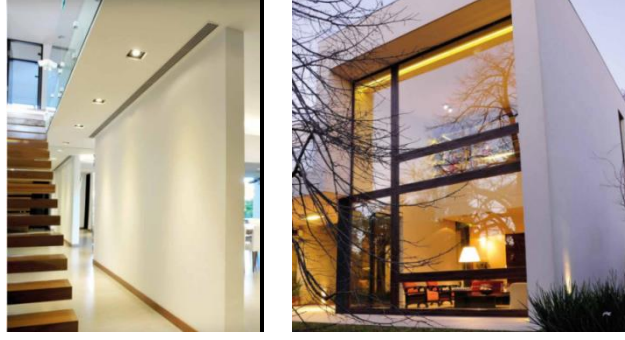
(b)

Şekil 2.23. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda siyah renk kullanımı a) Lüksemburg’da Apartman / Metaform Mimarlık, b) Rönesans Holding ofis binası [36,37].

2.5.8. Beyaz

Ferahlık, temizlik, aydınlık hisleri oluşturan soğuk renklerden biridir. Beyaz renk, saflığı temsil eder. Sakinleştirici, dinlendirici ve huzur verici psikolojik etkiler oluşturur.

Parlak bir renk olması sebebiyle, geniş yüzeylerde kullanıldığında soğuk etkiler oluşturur. İçerisine eklenen renklerin parlaklıklarının düşürür, cansızlaştırır, soğuklaşır ve psikolojik etkisini zayıflatır. Tüm renkler ya da pastel tonlarıyla birlikte kullanımında tamamlayıcı özellikler gösterir (Şekil 2.24)

(a)

(b)

Şekil 2.24. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda beyaz renk kullanımı a-b) Martin Zonotti Mimarlık İspanya’da bir ev [38].

2.5.9. Gri

Siyah ve beyazın belirli oranlarda karıştırılmasından elde edilen, sıcak veya soğuk tanımı yapılamayan nötr bir renktir. Siyah ya da beyaz rengin özelliklerini taşımamaktadır. Olgun, hareketsiz bir renk olarak tasvir edilebilir. Gri renk her renk için çok iyi bir tamamlayıcıdır.

Geniş yüzeylerde ya da binaların dış cephelerinde tekil olarak kullanıldığından kasvetli etki oluşturur. Fakat canlı renklerle birlikte iyi bir kompozisyon oluşturulabilir. Oluşturulan kompozisyonlarda zemini temsil eder (Şekil 2.25).

(a)

(b)

Şekil 2.25. Cephe yüzeyinde ve iç mekânda gri renk kullanımı a-b) Işık Klisesi Tadao Ando [38].

BÖLÜM 3

TEMEL TASARIM İLKELERİ

Temel tasarım ilkeleri, bir tasarımın oluşturulmasında temel tasarım öğelerinin organizasyonu için gerekli olan bir takım belirleyici unsurlardır. İki ve üç boyutlu çalışmalarda kullanılan temel tasarım ilkeleri ile sanat eserleri oluşturulur.

Tasarımda çeşitli düzenlemeler yapmak için, temel tasarımlardan biri ya da birkaçı birlikte kullanılır. Fakat bir tasarım meydana gelmesinde, bu ilkelere hangilerinin ne oranda kullanılacağı tasarımcı tarafından belirlenir. Dolayısıyla bu ilkelerin en doğru biçimde kullanışı sanatçının yeteneğine bağlıdır [39-41].

Tasarımcının kişisel üslup disiplininden başlamak üzere, çeşitli basamaklardaki üslup gücünü, ifade sağlamlığını, beraberliğini ve sürekliliğini sağlamak bakımından temel tasarımın -yeterince düzenlenmiş temel tasarım ilkelerinin- rolü inkâr edilemeyecek derecede önemlidir [42].

Hulusi Güngör'e göre tasarım meydana getirmekte kullanılan ilkeler; tekrar, uygunluk (harmoni), zıtlık (kontrast), koram, egemenlik, denge ve birliktir [42].

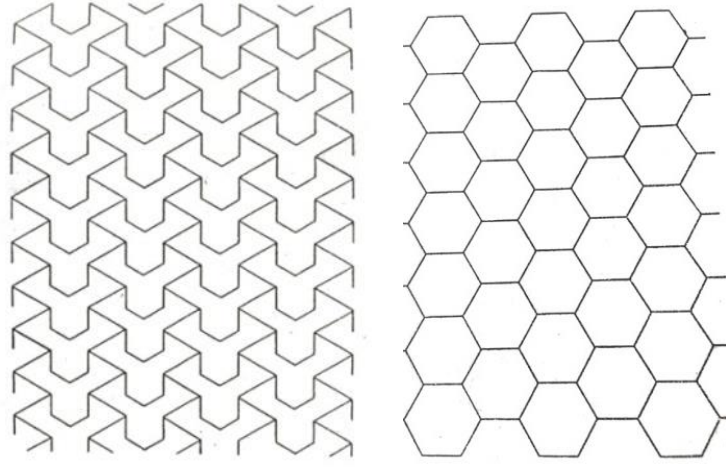
3.1. TEKRAR

Tekrar, organizasyonlarda çizgi, biçim, ölçü, renk, doku gibi temel tasarım öğelerinin çeşitli düzenlemeler dâhilinde kullanılmasıdır. Birbirlerine çok yakını olan öğeler, cisimler ve biçimler yan yana görüldüklerinde aralarındaki benzerlik sayesinde bütün algılanır. Bu bakımdan tasarım oluşumunda tekrar, çabuklaştırıcı rol oynar. Tekrar, düzenleyici ve bütünleştirici etkisine rağmen çok sayıda kullanıldığı zaman bıkkınlık doğurabilir. Bu nedenle tekrar öğesi kullanılırken, kompozisyonu hareketlendirici

ögelerin kullanımı ile canlılık sağlanmalıdır. Tekrar; tam tekrar, tekrar, değişken tekrar ve aralıklı tekrar olmak üzere 4 şekilde elde edilir [39].

3.1.1.Tam Tekrar

Tam tekrar, bir düzenlemeye giren tüm cisimlerin ölçü, biçim, renk, ton ve dokularının aynı olmasıdır (Şekil 3.1). Ard arda tekrarlanan motifler, desenler tam tekrara örnek gösterilir. Tam tekrarın, bina cephelerinde kullanımıyla cephe yüzeyinde bir bütünlük elde edilir (Şekil 3.2).

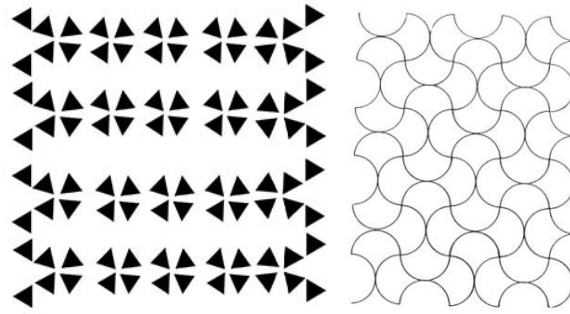
Şekil 3.1.Tam tekrar [39].

Şekil 3.2.Tam tekrarın cephe yüzeyinde kullanımı, Taksim Akm [43].

3.1.2. Tekrar

Tekrar, bir düzenlemeye giren tüm cisimlerin ölçü, biçim, renk, ton ve dokuları tam anlamıyla aynı fakat aralık ve yönlerinin farklı olmasıdır (Şekil 3.3). Tekrar, bir veya birden çok biçim kümeleriyle oluşturulabilir. Mimaride tekrar bina bölümlerinin yerleşiminde, cephe, tavan, döşeme işlemlerinde ve mobilya kumaşları tasarımında sıklıkla kullanılır (Şekil 3.4), [42,44].

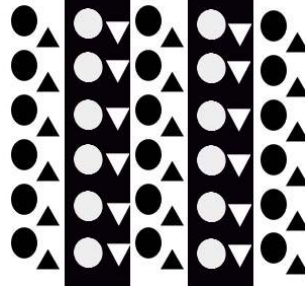
Şekil 3.3. Tekrar.

Şekil 3.4. Tekrar ilkesinin cephe yüzeyinde kullanımı, Scarsdale'de bir okul [45].

3.1.3. Değişken Tekrar

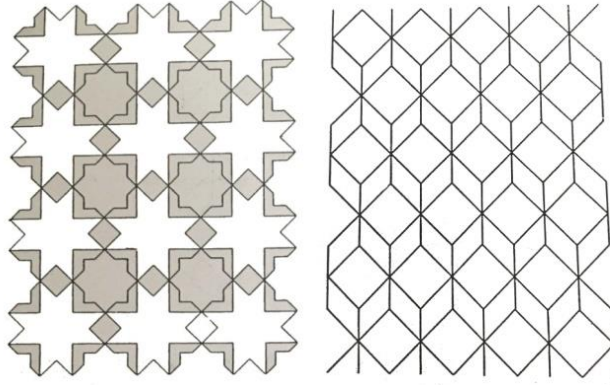
Değişken tekrar, düzenlemeye giren biçimlerin aynı olması fakat aralarında küçük farklılıklar olmasıdır (Şekil 3.5). Değişken tekrarı oluşturan öğelerin aralarındaki küçük farklılık olsa da kompozisyonda bütünlük hâkimdir.

Şekil 3.5. Değişken tekrar.

3.1.4. Aralıklı Tekrar

Aralıklı tekrar, birden fazla şekil grubunun belirli aralıklarla tekrarlanmasıdır (Şekil 3.6, Şekil 3.7).

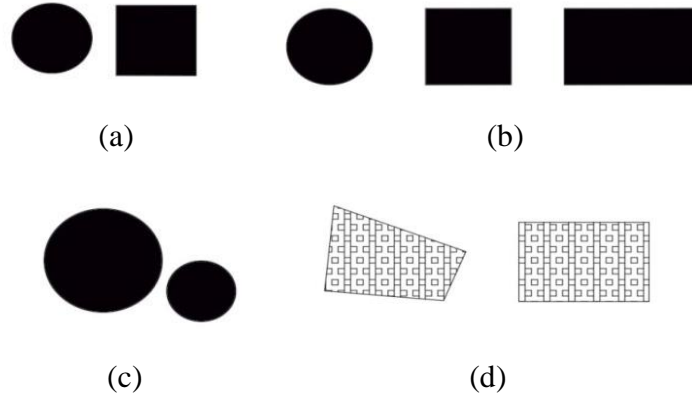
Şekil 3.6 Aralıklı tekrar [39].

Şekil 3.7. Aralıklı tekrarın cephe yüzeyinde kullanımı, Paris opera binası [46].

3.2. UYGUNLUK

Uygunluk, temel tasarım öğelerinin organizasyon içerisinde birbirleriyle bütünlük oluşturmasıdır (Şekil 3.8). Cisimler arasında ortak ya da yakın özellikler olması onların birbirleriyle bağdaşma olasılığını artırmasıyla uygunluk tasarım oluşumunu kolaylaştırır. Uygunluk boyut, aralık, biçim ve doku öğeleri kullanılarak elde edilebilir [39].

Şekil 3.8. Uygunluk ilkesi kullanımları. a) boyut uygunluğu, b) aralık uygunluğu, c) biçim uygunluğu ve d) doku uygunluğu.

Tasarımda uygunluk fiziksel uygunluk, hizmet uygunluğu, biçim uygunluğu ve üslup uygunluğu olmak üzere 4 şekilde elde edilir [39].

3.2.1. Fiziksel Uygunluk

Fiziksel uygunluk, organizasyonlarda biçimlerin çizgi, form, ölçü, renk, doku ve aralıkları öğeleri açısından benzerlikleridir (Şekil 3.9). Cisimler bu şartlarda birbirlerine ne kadar çok benzerse o kadar uygun sayılırlar.

Şekil 3.9.Cephe yüzeyinde ölçü ve biçim uygunluğu [46].

3.2.2. Hizmet Uygunluğu

Hizmet uygunluğu, tasarımdaki öğelerin birbirlerine benzememelerine rağmen birlikte kullanımlarının bir bütün oluşturmasıdır. Güvercin ve zeytin dalının barışı temsil etmesi, gönye-pergel-kalem üçlüsünün çizim araçları olarak birlikteliği hizmet uygunluğuna örnek verilebilir [39].

3.2.3. Biçim Uygunluğu

Biçim uygunluğu, cisimlerin ya da şekillerin birbirleriyle hiçbir ilgisi olmamasına rağmen birbirlerini hatırlatmasıdır (Şekil 3.10), [39,42].

Şekil 3.10. Bazı hayvanlara biçim bakımından benzeyen insan figürleri [39].

3.2.4. Üslup Uygunluğu

Üslup uygunluğu, tasarı oluşturan her bir ögenin kendi içerisinde birlik ve uygunluk oluşturmasıdır (Şekil 3.11).

Şekil 3.11. Bursa Yeşil Camii çeşitli bölümlerine ait üslup uygunluğu [47].

3.3. ZITLIK

Zıtlık, organizasyonlarda temel tasarım öğeleri açısından ortak ya da yakın bir ölçüt görülmemesidir. Kompozisyonlarda zıtlık, bir yandan dağınıklık ve uyuşmazlık meydana getirirken aynı zamanda beklenmedik etkilerle karşılaştırması bakımından heyecan uyandırıp tasara canlılık verir. Cisimler arasında zıtlık: yön zıtlığı, biçim zıtlığı, ölçü zıtlığı, ölçü ve aralık zıtlığı, ölçü-biçim-yön ve aralık zıtlığı ve ton zıtlıkları yoluyla oluşturulur (Şekil 3.12), [39,42].

Şekil 3.12. Zıtlık ilkesi kullanımları.

3.4. KORAM

Koram, temel tasarım öğelerinin tasarımın iki ucu arasında oluşturduğu zıtlık ve kademelenmenin ifade ettiği organizasyondur.

Bir düzenlemede elemanların kendi aralarında veya diğer eleman gruplarıyla birlikte organize oluşları söz konusudur. Bu organizasyon içerisinde, organizasyona katılan elemanlar arasında bir kademelenme, bir derecelenme gözleniyorsa, o düzenlemede koramın varlığından söz edilir [44]. Koram, iki uç arasında ölçü, doku, değer, renk ya da biçim farklarıyla sağlanabilir. Koramı oluşturacak olan etkenler değişse bile koram iki uç arasında ve uçlar arasında kademelenme ile oluşur. Koram, aksiyel-eksensel, merkezselsel ve çevresel olmak üzere üç yoldan elde edilir [39].

3.4.1. Eksensel Koram

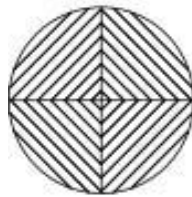
Eksensel koram, koramı meydana getiren cisimlerin bir eksen üzerinde dizilmesidir (Şekil 3.13). Koram eksenini düz olabileceği gibi, eğri veya kırık çizgi biçiminde de olabilir [39].

Şekil 3.13.Eksensel koram.

3.4.2. Merkezi Koram

Merkezselsel koram, biçimlerin bir ya da birden çok koram oluşturacak şekilde birleşmesidir (Şekil 3.14), [39].

Şekil 3.14.Merkezselsel koram.

3.4.3. Çevresel Koram

Çevresel koram, koram oluşturan biçimlerin bir çevre üzerinde kademesidir (Şekil 3.15), [39].

Şekil 3.15.Çevresel koram.

3.5. EGEMENLİK

Egemenlik, tasarımda temel tasarım öğelerinden birinin ya da bir grubun diğer öğelere göre üstün algılanmasıdır. Egemenlik değer, doku, renk, ölçü ve benzeri bakımlardan oluşturulur. Fakat bu ölçütler içerisinde en kullanılan yöntem ölçü egemenliğidir.

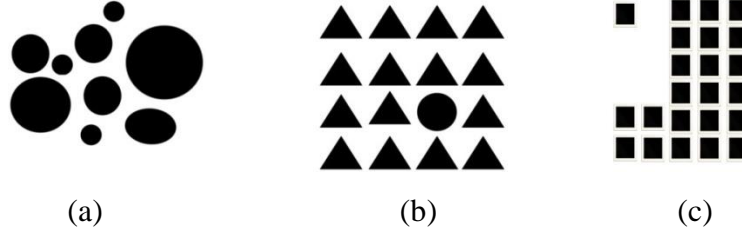
Biçimlerde sıcak renkler koyu renklere, büyük ölçülü cisimler küçük cisimlere, sert dokulu cisimler yumuşak dokulu cisimlere egemendir.

Mimari çalışmalarda egemenlik ilkesi, tümünde değilse de bazı mimari düzenlemelerin biçimleri ile mekânları arasında farklılık gerektirir. Bu farklılıklar, biçim ve mekânların önem derecelerini düzenlemede işlevsel, biçimsel ve simgesel olarak oynadıkları rolü yansıtır. Onların göreceli önemlerinin ölçüldüğü değer sistemi, doğal olarak kullanıcıların istek ve gereksinimleri, özel konumları ve tasarımcının kararlarına bağlıdır. Sözü edilen değer kişisel veya ortak, özel veya kültürel olabilir. Her durumda bina öğeleri arasındaki, bu açıklanan işlevsel veya simgesel farklar onların biçim ve mekânların egemen düzeninin görsel olarak oluşturulmasında önem taşır. Tek mekân, bina veya bina grupları düzeyinde gerek işlevden gerekse estetik kaygıdan gelen bir takım önem dereceleri vardır. Bu önem, derecelerinin organizasyon içerisinde görünür olarak ifadesi egemenlik ilkesi ile sağlanır. Biçim, ölçü vb. yönden farklı kılınan bu mekân, bina veya bina grupları etkili olarak algılanır ve dikkatin o noktaya yoğunlaşması sağlanır. Düzenleme içinde, mekân biçimin öneminin

belirtilebilmesi için, onun görünür şekilde tek olması gerekmektedir. Bu özellik 3 şekilde oluşturulur; [44]

- a) Özel boyut (ölçü) ile
- b) Diğerlerinden farklı şekillenme (biçim) ile
- c) Elverişli, stratejik konum ile (Şekil 3.16).

Bu durumda organizasyon içinde biçim, ölçü ve konum farklılaşması oluşturularak özel mekân, bina veya bina grupları egemen hale getirilebilir [44].

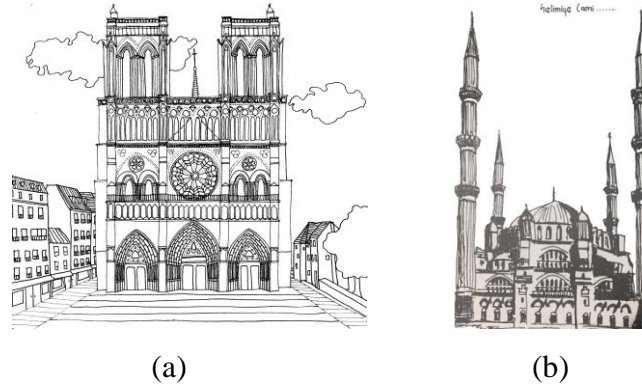
Şekil 3.16. Egemenlik ilkesi kullanımları. a) özel boyut ile egemenlik, b) farklı biçimlenme ile egemenlik, c) elverişli konumla egemenlik

3.6. DENGE

Denge, organizasyonu oluşturan unsurların temel tasarım ilkeleri bakımından denkliliğini ifade eder. Tasarımda denge ölçü, değer ve renk bakımından sağlanabilir. Bu öğeler kullanarak herhangi bir bölümün ağır basması yüzünden doğan dengesizlik önlenmiş olur. Simetrik ve asimetrik olmak üzere iki türlü denge vardır [42,44,48].

3.6.1. Simetrik Denge

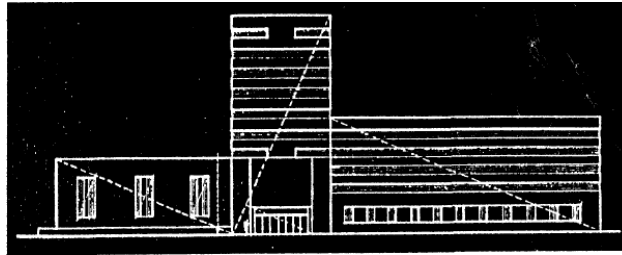
Simetrik denge, bir eksenin zıt kutuplarında aynı ya da çok benzer öğelerin dengelenmesidir. Simetrik dengede zıt kutuplarda bulunan öğeler birbirinin simetrik olmasıyla eşdeğer biçim ve mekânlar oluşur. Tasarımlarda bütünlük sağlamak için simetrik denge kullanımı tercih edilir (Şekil 3.17), [42,44].

Şekil 3.17. Simetrik denge a) Notr Dame Katedrali, b) Selimiye Camii [47].

3.6.2. Asimetrik Denge

Asimetrik denge, bir eksenin zıt kutuplarında benzer olmayan ya da zıt öğelerin dengelenmesidir (Şekil 3.18). Asimetrik dengede zıt kutuplarda bulunan öğeler birbirinin asimetriği olmasıyla eşdeğer biçim ve mekânlar oluşur. Asimetrik denge içerisinde çeşitli değişkenlerin bulunmasından dolayı ilgi çekicidir. Asimetrik denge, simetrik dengenin kullanımında ortaya çıkan tekrar ile birlikte durağanlık durumunun aksine tasara hareketlilik sağlar [42,48].

Şekil 3.18. Asimetrik denge [44].

3.7. BİRLİK

Birlik, tasarı oluşturan cisimlerin, mekânların ya da yapıların dengeli bir biçimde bir araya getirilmesidir. Bütünü meydana getiren tüm parçaların birlik oluşturması için bir düzen içerisinde düzenlenmesi gerekmektedir. Birliğin amacı tasarımın okunurluğunu

ve tutarlılığını sağlamaktır. Tasarımda birlik ilkesi; öğelerin, ilkelerin ve malzemelerin birleşimlerini görmemize olanak sağlar. Birliğe uygunluk, egemenlik ve zıtlık olmak üzere 3 yoldan gidilir (Şekil 3.19), [42]. Uygunluk yolu ile birliğin sağlanması için tekrar, uygunluk ve koram ilkeleri uygulanır. Egemenlik yolunda, egemenlik ve koram ilkeleri uygulanır. Zıtlık yolunda zıtlık ilkesi uygulanır [39,48].

Şekil 3.19. Birliğe ulaşma yolları [39].

Birlik, hareketsiz birlik, hareketli birlik ve fikir-üslup birliği olmak üzere 3 çeşittir [39].

3.7.1. Hareketsiz Birlik

Hareketsiz birlik, geometrik desenler ve bunları türevleri ile meydana gelen birlik türüdür (Şekil 3.20), [39].

Şekil 3.20. Ahşap yapılarda duvar oymalarında birlik ilkesi.

3.7.2. Hareketli Birlik

Hareketli birlik, hareketli canlılar ve canlı bünyelerdeki gelişen şehirlerdeki birliktir (Şekil 3.21), [39].

Şekil 3.21. Hareketli birlik, 1900–2020 yıllarında Güney Kore [49].

3.7.3. Fikir ve Üslup Birliği

Fikir ve üslup birliği, tasarı oluşturan birliğe dâhil bütün parçaların fikir ve üslup anlayışına uygun olarak düzenlenmesidir (Şekil 3.22), [39].

Şekil 3.22. Fikir ve üslup birliği [50].

BÖLÜM 4

NORVEÇ'İN BAZI RENKLİ YERLEŞİMLERİ

Norveç, -resmi adıyla Norveç Krallığı- Kuzey Avrupa'nın İskandinav Yarımadası batısında yer alan bir ülkedir (Şekil 4.1). Finlandiya, İsveç ve Rusya ile komşu olan ülke, batıda Atlas Okyanusu'nun kolu olan Norveç Denizi'ne kıyısı vardır. Eşsiz doğal güzelliklere sahip ülkenin kıyıları binlerce fiyordla çizilmektedir. Ülkenin yaklaşık %70'i dağlar, buzullar ve nehirlerle kaplıdır [51,52].

Şekil 4.1. Norveç'in Dünya üzerindeki konumu [51].

Norveç, Doğu Norveç, Trondelag, Kuzey Norveç, Agder, Batı Norveç, Svalbard ve Jan Mayen olmak üzere 7 bölgeden; Oslo, Bergen, Bodo, Drammen, Fredrikstad, Kristiand, Stavanger, Tromso ve Trondheim olmak üzere 8 şehirden oluşmaktadır (Şekil 4.2), [51,52,53].

Şekil 4.2. Norveç idari haritası [54].

Norveç, doğal değerleri ve birçok renkli yerleşimiyle öne çıkan önemli bir turizm merkezidir. Norveç'te bulunan renkli yerleşimlerin başlıcaları Alesund, Bergen, Trondheim, Stavanger ve Oslo'dur. Renkli yerleşimler: sokak, mahalle ve kasaba gibi farklı ölçeklerde gidilesi rotalar oluşturmaktadır.

Ülkede bina yüzlerinde renk kullanım kriterleri ve renk seçimleri, tarihsel süreç içerisinde değişen mimari akımlar ile şekillenmiştir. Siyah beyaz okuduğumuz mimarlık tarihi süreci, Norveç'te renkleriyle birlikte görülmektedir. Yerleşimlerin renklendirilmesinde seçilen renkler, 1700–2000 yılları arasında kültürel ve mimari etkenler doğrultusunda değişmiştir. 2000'li yıllardan günümüze kadar ise binalar, renk uzmanları ve mimarlar tarafından oluşturulan renk paletleri doğrultusunda renklendirilmiştir [55,56].

1700’li yıllarda binalarda genellikle boya ya da panel kullanımı görülmemektedir (Şekil 4.3). Boyalı bina cephelerinde ise ağırlıklı olarak kırmızı ve beyaz renk kullanılmıştır (Şekil 4.4). Renk seçimleri daha çok ev sahiplerinin mesleklerine, finansal durumlarına ve bölgenin coğrafi konumuna bağlı olarak farklılık göstermiştir. Belirli renkleri (beyaz, sarı, kırmızı gibi) elde etmek için kullanılan kaynaklar değişkenlik göstermiştir. Örneğin; kırmızı renk balık ve diğer hayvanlardan elde edilen kan ve yağ kullanılarak ucuz, sarı renk hardal ve yağ kullanılarak biraz daha pahalı, beyaz renk çinkoya ihtiyaç duyularak oldukça pahalı bir şekilde üretilmiştir [55,56].

Şekil 4.3. 1700’lü yıllarda inşa edilen bir ev, Flekkefjord [56].

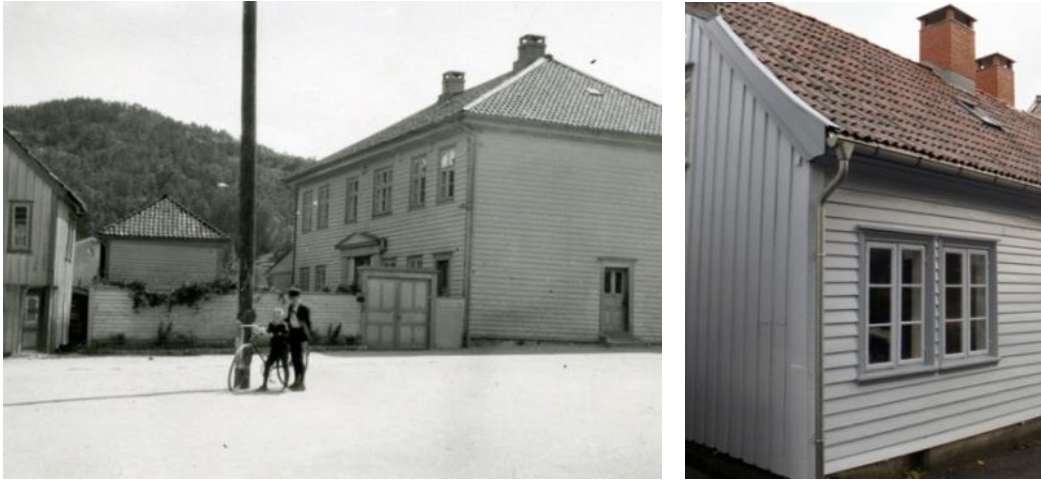
Şekil 4.4. 1700’lü yıllarda inşa edilen bir ev, Lafoten [57].

18. Yüzyıl boyunca Norveç’in ahşap kontrüksiyonlu inşa edilen evlerinin cephelerini ahşap panellerle kaplamak yaygınlaşmış ve daha sonra evler- en azından şehirlerde ve kasabalarda- boyanmaya başlanmıştır. Renklendirme çalışmasında kırmızı ve beyaz renk kullanımı esas alınmıştır (Şekil 4.5), [55,58,59].

Şekil 4.5. 18. yüzyıl sonu / 19. yüzyıl başında inşa edilen bir ev, Flekkefjord [56].

18. Yüzyılın ortalarından itibaren Fransa'da ortaya çıkan, gösterişli ve süslemeci bezeme üslüblü Rokoko mimari akım etkisiyle, binalar pastel renklerle boyanmıştır. Bu akım etkisiyle binalarda, koyu gri paneller ve kum renkli paneller kullanılmıştır. Kumtaşı, kireçtaşı ve mermerden yapılmış Avrupa'nın taş binaları model alınmıştır (Şekil 4.6), [55,56,58,59].

Şekil 4.6. 1830'lar da inşa edilen bina görüntüleri, Flekkefjord [56].

19. Yüzyılda bina cephelerinde renklerin kullanımı giderek artmıştır. Toprak tonları yaygınlaşmış, renk paleti genişlemiş ve gri renk kullanılmaya başlanmıştır (Şekil 4.7), [55,56,58,59].

Şekil 4.7. 1913 yılı Kilise Caddesi, Flekkefjord [56].

1900–1920 yıllarında Art Nouveau mimari akımıyla karakterize olan açık bej ve beyaza ek olarak gri-yeşil, sarı ve mavi-gri renkler kullanılmıştır. Evlerde tek renk kullanımının hâkim olduğu bu dönemde, bina cephelerinde pervazlar vurgulanmış ve duvar renginin kontrastı azalmıştır (Şekil 4.8), [55,56,58,59].

Şekil 4.8. 1900'ler de inşa edilen bir ev, Flekkefjord [56].

1910–1930 yılları arasında Norveç mimarisi klasik hem de Barok özellikleri ve Art Nouveau unsurları içermektedir (Şekil 4.9). Renk kullanımında beyaz ve kırmızı olarak 2 ana yönelim hâkimdir [56,58,59].

Şekil 4.9. 1920'ler de inşa edilen bir ev, Flekkefjord [56].

1930–1945 yılları arasında işlevselcilik etkisiyle binalar geçmişteki stillerini büyük ölçüde kaybetmiştir. Binalarda daha serbest formlar, yeni malzemeler kullanılmış ve neredeyse tüm işlemler kaybolmuştur. Bina cephelerinde birbirlerinden bağımsız renk kombinasyonları görülmektedir. İki katlı evler genellikle katlarda farklı renklere sahiptir. Sarı, kırmızı, turuncu ve mavinin koyu tonları kullanılmıştır (Şekil 4.10), [56,58,59].

Şekil 4.10. 1930'lar da inşa edilen bir ev, Flekkefjord [56].

1945–1960 yılları arası savaş sonrası yeniden yapılanma sürecinde kırmızı, sarı, gri ve beyaz renkler kullanılmıştır. Savaştan hemen sonra tip ev endüstrisi gelişmiştir. Tip evler genellikle doğal renkler olarak adlandırılan koyu kahverengi ve gri tonlarında üretilmiştir. Kapı ve pencere sövelerinde beyaz veya cephe yüzeyinde bulunan rengin zıt rengi kullanılmıştır (Şekil 4.11), [56,58,59].

Şekil 4.11. 1945’ler de inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord [56].

1960’ların başında tip evler inşaatı yaygınlaşmıştır. Tamamı ya da bir kısmı prefabrikasyon olan evlerin yaygınlaşmasıyla aynı tip evler ülkenin büyük bölgelerine yayılmıştır. Bina uygulamasındaki coğrafi farklılıkların yavaşça silinmesi ile birlikte kentsel doku tahribata uğramıştır. Tip evler genellikle kahverengi ve gri tonlarda boyanmıştır (Şekil 4.12), [56,58,59].

Şekil 4.12. 1960’larda inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord [56].

1980–2000 yılları arasında bina tasarımları postmodern mimari akımdan esinlenmiştir. Binalar, geleneksel İsviçre tarzı evlerden daha küçüktür. Binalar, spiral üçgen geçişler, profilli pencereler ve kapı pervazları gibi dönemin birçok karakteristik özelliğini göstermektedir. Bu dönemde kullanılan en yaygın renk beyazdır. Diğer renkler ise: gri, sarı, mavi ve kırmızıdır (Şekil 4.13), [56,58,59].

Şekil 4.13. 2000’lerde da inşa edilen bir tip ev, Flekkefjord [56].

2000’li yıllardan sonra çoğu yerleşimlerde, yerleşimlerin renklendirilmesinde mimarlar, sanatçılar ve renk uzmanları etkili olmuştur. Renk uzmanları tarafından şehirler için renk planları hazırlanmıştır. Yerel yönetimlerin izniyle bina rengi imar planlarına dâhil edilmiştir. Renk kullanımına izin verilebilecek hükümler ve yönergeler hazırlanmıştır. Yönergeler tüm şehirleri kapsamamakla birlikte genellikle büyük şehirler, UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesinde bulunan yerleşimler ve koruma girişimleri bulunan yerleşimler için hazırlanmıştır [56,58,59].

2000’li yıllardan sonra çoğu yerleşimlerde, yerleşimlerin renklendirilmesinde mimarlar, sanatçılar ve renk uzmanları etkili olmuştur. Renk uzmanları tarafından şehirler için renk planları hazırlanmıştır. Yerel yönetimlerin izniyle bina rengi imar planlarına dâhil edilmiştir. Renk kullanımına izin verilebilecek hükümler ve yönergeler hazırlanmıştır. Yönergeler tüm şehirleri kapsamamakla birlikte genellikle büyük şehirler, UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesinde bulunan yerleşimler ve koruma girişimleri bulunan yerleşimler için hazırlanmıştır [56,58,59].

Norveç’te yer alan tüm şehirlerde yoğun renk kullanımı görülmektedir. Norveç, Dünya’da bina yüzeylerinde renk kullanımının en yoğun olduğu ülkedir. Bina yüzlerinde renk kullanımı belirli ölçütler çevresinde şekillenmiştir. Yerel yönetimlerce hazırlanan bazı renk planlarında, bina yüzeyinde renk seçim ölçütleri bina işlevlerine göre değişmiştir. Bina kullanıcıların kişisel seçimlerine bırakılmaksızın, tüm detaylar titizlikle belirtilmiştir. Bu bağlamda çalışma kapsamında, öncelikli olarak yerel renk planlarının oluşturulduğu ve koruma altındaki özellikli bölgelerdeki renk seçimleri, renk seçimlerinin mimari-kültürel yansımaları incelenmiştir.

Çalışma kapsamında ele alınan yerleşimler:

- Alesund
- Bakklandet
- Bergen-Eski Rıhtım
- Damstredet & Telhusbakken
- Eski Stavanger
- Grunerlokka
- Haugesund
- Kaigaten/Marken
- Kristiansund
- Longyearbyen
- Molde
- Notodden
- Nolsoy
- Nusfjord
- Nygardshoyden
- Odda
- Reine
- Risor
- Roros
- Sakrisoy
- Sortland
- Stavanger
- Trondheim Rıhtım
- Vagsbunnen
- Voss'tur.

İncelenen yerleşimlerde renk seçim ölçütlerinin incelenmesiyle mimaride renk kullanımının olumlu etkisine dikkat çekmek, renk kimliği olmayan yerleşimlerde renk kullanımının etkisini belirtmek ve özendirici uygulamalara vesile olmak hedeflenmiştir.

4.1. ALESUND

Alesund, Norveç'in More Og Romsdal eyaletinde yer alan bir kasabadır (Şekil 4.14). Yerleşkede 1904 yılında çıkan yangınla birlikte yaklaşık 900 bina yanmıştır. 3 yıl içerisinde tamamlanan yeniden inşa çalışmaları ile 320'den fazla Art Nouveau binası yan yana, şehrin merkezinde inşa edilmiştir (Şekil 4.15), [60-63].

Alesund'un mimari yapılaşmasında, Art Nouveau / jugendstil'in zarif organik çizgileri ve asimetriye sahip unsurları, Amerikan mimarisinden ilham alan taş kullanımı ve Ulusal Romantik detaylar sentezlenmiştir. Alesund, Avrupa Art Nouveau şehirleri ağı olan Reseau Art Nouveau Ağının bir üyesidir. Yerleşke, Art Nouveau akımının izlerini küçük bir alanda geniş kapsamda görebileceğimiz yoğun bir kentin benzersiz bir örneğidir. Yerleşkede, Art Nouveau mimari akımının karakteristik renkleri- açık bej ve beyaza ek olarak sarı, turuncu, kırmızı ve bu renklerin koyu tonları- ağırlıklı olarak kullanılmıştır (Şekil 4.16), [60].

Şekil 4.14. Alesund'un konumu.

Şekil 4.15. Alesund genel görünüm [64].

Şekil 4.16. Alesund'dan görseller [64].

4.2. BAKKLANDET

Bakklandet, Norveç'in Trondelag ilçesindeki Trondheim şehrinde bir semttir (Şekil 4.17). Yerleşke, 17. yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Trondheim'in merkezinin büyümesiyle birlikte nehrin dışında yeni yerleşim birimleri kurulmuştur ve Bakklandet Trondheim'in ilk banliyösü olmuştur [65,66].

Bölgeye yerleşen balıkçılar, zanaatkârlar ve işçiler için küçük m²li evler inşa edilmiştir. Yerleşkede 1970'lerden beri yenileme çalışmaları devam etmektedir. Koruma mücadelesinin çok önemli bir kanıtı olan Bakklandet, dar arnavut kaldırımlı sokakları, küçük ahşap renkli dokusuyla Trondheim'in önemli turistik merkezlerinden biri haline gelmiştir ve ülke sınırlarının çok ötesinde bilinmektedir (Şekil 4.18). Bina cephelerinde renk tercihleri, bina sahiplerinin seçimleri doğrultusunda yapılmıştır (Şekil 4.19), [65,66,67]. [60].

Şekil 4.17. Bakklandet konumu.

Şekil 4.18. Bakklandet'in turistik sokağı [65].

Şekil 4.19. Bakklandet'den görseller [65].

4.3. BERGEN –ESKİ RIHTIM

Bergen, Norveç'in güneybatı kıyısında (Şekil 4.20), Hordaland eyaletine bağlı en büyük ikinci şehirdir [68]. Bergen, 12. Yüzyılın ticaret merkezi olarak kurulan Kuzey Avrupa'nın en eski liman kentlerinden tarihi bir bölgedir. 1350'de Hansa birliğinin Bergen'de mülkiyet edinmeleriyle birlikte liman çevresinde kent oluşumu başlamıştır. Bergen şehrinin eski rıhtım bölgesi, 16.yüzyıla kadar Almanya'nın kuzey bölgesinde yer alan kentlilerin ve yabancı ülkelerde yaşayan Almanların ticari ilişkileri için kurdukları Hansa birliğinin önemli bir parçası olmuştur [69,70].

Bergen, yüzyıllar boyunca bir dizi yangın nedeniyle hasar görmüştür. Yangınlar sonrasında yerleşke mevcut yerleşim planları ve yapım teknikleri yakından takip edilerek yeniden inşa edilmiştir. Yerleşkede 1702 yılında Hansa tüccarlarının yaşadığı büro, depo ve yaşam mekânlarının yer aldığı 62 adet eski bina bulunmaktadır [69].

Bergen, orjinal kompakt orta çağ kentsel yapısı ve limana bakan uzun dar ahşap geçitlerle ayrılmış binalar ile açık bir müze niteliğindedir. Arnavut kaldırımlı sokakları ve renkli ahşap evleriyle Bergen, 1979'da UNESCO tarafından Dünya Miras Listesine alınmıştır. Bina cephelerinde renk tercihleri, bina sahiplerinin seçimleri doğrultusunda yapılan yerleşkede, sarı-kırmızı-turuncu renkler ve bu renklerin farklı ton değerleri kullanılmıştır (Şekil 4.21), [67-69].

Şekil 4.20. Bergen.

Şekil 4.21. Hansa evleri [69].

4.4. DAMSTREDET& TELHUSBAKKEN

Damstredet ve Telhusbakken, Norveç'in Oslo ilçesinde bulunan küçük ve dar birer caddedir (Şekil 4.22). Cadde boyunca hemen hemen tüm binalar, 1815 yılında inşa edilen geleneksel ahşap evlerdir. Cadde bölgenin önemli ressam, mimar, heykeltıraş, şair ve yazarlarına ev sahipliği yapmıştır. Oslo'nun geleneksel renkli evleriyle bilinen karakterini koruyan sayılı caddelerinden biridir. Bina cephelerinde renk tercihleri, bina sahiplerinin seçimleri doğrultusunda yapılmıştır (Şekil 4.23), [71–73].

Şekil 4.22. Damstredet & Telhusbakken'in konumu.

Şekil 4.20. Damstredet & Telhusbakken'den görseller [74].

4.5. ESKİ STAVANGER

Stavanger, Oslo, Bergen ve Trondheim den sonra Norveç'in dördüncü büyük şehridir. Norveç'in batı kıyısındaki Rogaland ilçesinde yer alan Stavanger'i (Şekil 4.24) ülkenin diğer büyük şehirlerinden benzersiz kılan, 8.000 beyaz ahşap evi ile kuzey Avrupa'daki en büyük ahşap kenti olmasıdır [75,76].

Yerleşkedeki ahşap evlerinin büyük bir kısmı 18. ve 19. yüzyılda inşa edilmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra bölgedeki kentsel tahribattan dolayı Stavanger'in yeniden tasarlanmasına karar verilmiştir. 1700'lerin sonlarında Vagen Limanı'nın batı tarafındaki yerleşkenin dokusu korunarak 173 ahşap ev inşa edilmiştir. Başlangıçta 173 binadan oluşan yerleşim, zamanla sayıları 250 ev, dükkân ve müze içerecek şekilde artmıştır. Evler ev sahiplerinin yerleşke değişikliğinden dolayı kolayca sökülüp taşınabilmeleri için küçük m² li tasarlanmıştır. Bina cephelerinde renk tercihleri, bina sahiplerinin seçimleri doğrultusunda elde edilmesi pahalı olan beyaz renk kullanımıştır.

Şekil 5.6. Eski Stavanger'in konumu.

Şekil 4.25. Eski Stavanger'in genel görünümü [76].

4.6. GRUNERLOKKA

Grunerlokka, Norveç'in Oslo şehrinin bir ilçesidir (Şekil 4.26). 19. yüzyılda Grunerlokka'da çeşitli fabrikalar kurulmasıyla birlikte, bölge işçi sınıfı yerleşimi haline gelip zamanla Oslo'nun yerleşimi en kalabalık alanlarından biri olmuştur [67,77].

Yerleşkenin batı yakasında, fabrika ve işletme sahiplerinin ikamet etmesinden dolayı bu bölge diğer bölgelere göre daha detaylı bir mimariye sahiptir. Binalar, yalın ve basit detaylarla süslenmiş cepheleri, katlar boyu yükselen sütunlarıyla neoklasik üslupta detaylar içermektedir [77,78].

Grünerlokka'da, iyi bir şekilde düzenlenmiş kare sokak ağı ve peyzaj alanları bulunmaktadır. Grunerlokka'nın ilk yerleşiminde bina cephelerinde renk seçimlerine dair bilgi bulunmamaktadır. 2005 yılında yapılan renklendirme çalışmasında cadde boyunca binaların renk seçimlerinde, yerleşim çevresinde 18. Yüzyılda inşa edilmiş ahşap yapıların renkleri esas alınmış ve yerleşkede hâkim olan yeşil rengin tonlarında, demir oksitlerde boyanmış görünüm bir süre devam etmiştir. 1820'lerde ve 30'larda binalar gri, sarı ve sarı- kahverengi tonlarında boyanmıştır. 1800'lerin aksine bugün Grünerlokka'da daha renkli bir palet görülmektedir (Şekil 4.27). Yerel yönetim tarafından 1800 lerdeki cadde görünümüne geri dönülmesi istenmekte fakat bölge sakinleri bu duruma karşı tutum izlemektedir [67,77,78].

Şekil 4.26. Grunerlokka'nın konumu.

Şekil 4.27. Grunerlokka [77].

4.7. HAUGESUND

Haugesund, Norveç'in Rogaland ilçesinde bulunan kasabadır (Şekil 4.28). Haugesund, yeni bir yerleşim yeri olmasına rağmen, yerleşkenin etrafındaki bölgeler Viking Çağı boyunca iktidarın toprakları olmuştur. Haugesund'un denize ve özellikle ringa balığı ile güçlü bir tarihi bağı vardır. Haugesund'un kıyı suları ringa balığı için büyük bir kaynaktır ve kasaba buna bağlı olarak büyümüştür (Şekil 4.29). [77,79].

Yerleşim renkli ahşap yapıları ile dikkat çekmektedir. Norveç'in genelinde görülen tamamen beyaz yerleşimlerin aksine canlı renkler ile beyaz birlikte kullanılmıştır. Sarı, kırmızı, mavi ve yeşilin açık tonları yerleşimde bina cephelerinde bulunan hâkim renklerdir. Şehir merkezinde Art Nouveau stilinde binalar yer almaktadır. Binaların, gri renkli arduvaz kaplı çatıları binanın bir cephesi gibi rengiyle birlikte ele alınmıştır (Şekil 4.30), [77,79].

Şekil 4.28. Haugesund konumu.

Şekil 4.29. Haugesund genel görünüm [79].

Şekil 4.30. Haugesund'un renkli evleri [79].

4.8. KAİGATEN & MARKEN

Kaigaten ve Marken, Bergen'in Bergenhuss mahallesinde bulunan paralel iki sokaktır (Şekil 4.31). Sokakta yer alan ahşap binalar, 1850'den önce Bergen'deki eski yerleşimin bir parçasıdır. 1960'lardan kalma Kaigaten&Marken kartpostallarında, evler beyaz, gri ve parlak sarı renklidir. 1970'lerde Marken Caddesi, Bergen Üniversitesi Sanat Fakültesi öğretim üyelerinden Greta Smedal başkanlığında iç mimarlık öğrencileriyle birlikte dönem projesi olarak çalışılmış ve cadde üzerinde yer alan evlerin bir kısmı boyanmıştır. 1980'lerde sokağın renklendirilmesinde sarı, turuncu, pembe renkleri ve bu renklerin açık-koyu tonları kullanılmıştır. Bugün ise caddelerin renklendirilmesinde açık ve koyu renkler bir bütün oluşturacak şekilde renklendirme çalışması yapılmıştır (Şekil 4.32), [67,77,80].

Şekil 4.31. Kaigaten & Marken'in konumu.

a) 1960 yılında,

b) 1980 yılında,

c) 2008 yılında,

d) 2020 yılında,

Şekil 4.32. Kaigaten & Marken [67].

4.9. KRISTIANSUND

Kristiansund, Norveç'in batısında yer alan şehirdir (Şekil 4.33). Şehir, II. Dünya Savaşı Sırasında, ağır hasar görmüştür. Savaştan sonra şehir harabeye dönmüş ve Kristiansund'a çok renkli şehir (renkli şehir) adını veren kırmızı, sarı ve yeşil tonlarında tasarlanmış farklı bir mimariyle yeniden inşa edilmiştir (Şekil 4.34).

Yeniden inşa çalışması mimar Mette Lorange ve Oslo Mimarlık Okulu öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar sonunda renk paletiyle yeni renli silueti oluşmuştur (Şekil 4.35), [81-84].

Şekil 4.33. Kristiansund'un konumu.

Şekil 4.34. Kristiansund renkli evleri [84].

Şekil 4.35. Kristiansund'un renkli silueti [84].

4.10. LONGYEARBYEN

Longyearbyen, Kuzey Buz Denizi'nde Norveç'e bağlı takımadaların oluşturduğu Svalbard yönetim biriminin merkezidir (Şekil 4.36). Norveç ile kuzey kutup arasında yer alan Svalbard Adaları, "soğuk sahiller" anlamına gelmekte olup, Dünya'nın en kuzey yerleşim birimidir [85].

Yerleşkede ahşap konstrüksiyondan inşa edilmiş renkli konaklama birimleri bulunmaktadır. Yerleşimin renklendirilmesi için mimar Grete Smedal görevlendirilmiştir. Longyearbyen'de belirgin olarak hissedilen kutup ortamı ve kış aylarının karanlığı canlı renklerle boyanan evlerle hafifletilmiş ve kasabaya çekici bir görünüm kazandırmıştır (Şekil 4.37), [86]. Mimar Smedal, güçlü renkli tonlar kullanarak ışıktan parlamayacak renkler arasında bir denge oluşturmuştur. Kübik evlere farklı bir renk düzeni verilip, çatılarda siyah detaylar kullanılmıştır. Yerleşke büyüdükçe eklenen alanlar için ilave renk şemaları yapılmıştır. 2000'li yıllardan beri yerleşkede yeni yapılacak bina renkleri, renk danışmanı onayıyla belirlenmektedir [85,86].

Şekil 4.36. Longyearbyen'in konumu.

Şekil 4.37. Longyearbyen renkli kabinleri [86].

4.11. MOLDE

Molde, Norveç'in More og Romsdal ilçesinde, bir şehirdir (Şekil 4.38). Fannefjord ve Moldefjordu'u çevreleyen Romsdal Yarımadasında yer almaktadır [87]. Molde belediyesi kentsel alanlarla refah yaratabilmeyi, şehir tasarım dilinde daha net, daha okunaklı, daha anlamlı ve ilginç hale getirmek için binaların renklendirilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bu sebeple yerleşkenin renklendirilmesi için bir proje geliştirmiştir. Proje Molde Belediyesi Planlama-Geliştirme Departmanı ve mimar Mette Lorange tarafından yönetilmiştir. Çalışmanın amacı çevredeki tarihi katmanları ve anlatıları açığa çıkararak, bilgilerin okunabilirliği, değeri ve değişim potansiyeli hakkında değerlendirme yapmaktır [67]. Bu bağlamda yerleşkenin eski fotoğrafları incelenmiştir.

Ressam Gunnar Haukebo'nun renk paletinden ilham alınarak 64 renkten oluşan canlı bir renk paleti oluşturulmuştur. Toprak renkleri ve pastel renklerin yanı sıra çeşitli renklerin kombinasyonu yapılmıştır (Şekil 4.19). Paletteki tüm renkler bir apartman binası veya bağımsız bir bina için ana renk olarak önerilmiştir. Güçlü renkler genellikle daha küçük yüzeylerde kullanılmıştır. Yerleşkede korunan tüm binalar için, oluşturulan yeni renk şeması uygulanmıştır (Şekil 4.40), [67,87,88].

Şekil 4.38. Molde'nin konumu. Şekil 4.39. Molde sokaklarından bir görünüm [67].

Şekil 4.40. Molde renk planı ve silüetleri [67].

4.12. NOTODDEN

Notodden, Oslo'nun güney batısında Telemark ilçesinde yer almaktadır (Şekil 4.41). Rjukan-Notodden kompleksi ve yerleşimi UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır [89].

Notodden'de ki ahşap konutların çoğu kentte çıkan yangınla birlikte yok olmuştur. Yeniden inşa çalışmalarıyla birlikte şehir ekonomik kimliğinin yanı sıra yeni bir mimari kimliğe bürünmüştür. Kuleler, ferforje balkonlar zarif görünümle detaylandırılmıştır. Yerleşkede endüstrinin en parlak döneminde yapılan konutlar, villalar ve işçi konutları bulunmaktadır. Notodden inşa edildiğinde binalarda renk kullanılmamış ve nispeten gri durumdaydı. Mimar Jon Grostad tarafından hazırlanan renk şemasıyla Notodden bugün ilk halinin aksine canlı renkleriyle öne çıkmaktadır (Şekil 4.42), [77,89-91].

Şekil 4.41. Notodden.

Şekil 5.6. Notodden genel görünüm [133].

4.13. NUSFJORD

Nusfjord, Norveç'in Lofoten takımadalarından biri olan Flakstadoya adasının güneyinde yer alan bir kasabadır (Şekil 4.43). M.Ö. 425 yılına kadar uzanan yerleşim izleri bulunan Nusfjord, yüzyıllar boyunca kuzeyde balık tutmak için bir merkez olmuştur. Nusfjord, UNESCO tarafından 1975 geleneksel mimari koruma girişimleri için Norveç'te aday gösterilen üç yerleşimden biri olmuştur [92].

Nusfjord'un merkezini oluşturan ahşap kabinlerin tarihi 19. ve 20.yy'a dayanmaktadır. Kabinler, kısmen denizin dibindeki direkler üzerine inşa edilmiş, genellikle iki odadan oluşan basit yapılardır. Rorbu kabinlerinde, kırmızı balık yağı boyası, en ucuz ve en çok tercih edilen boya olarak kullanılmıştır (Şekil 4.44), (Şekil 4.45). Geleneksel kabinler (rorbu olarak adlandırılır), havadan ve körfez içindeki rüzgârlardan güvenli bir şekilde yerleştirilmiştir. Nusfjord, korunmuş statüsü ve eşsiz görünümü ile açık hava müzesi gibidir. Yerleşke 1975'den beri özgün dokusunu korumaktadır [92-94].

Şekil 4.43. Nusfjord.

Şekil 4.44. Nusfjord genel görünüm [134].

Şekil 4.45. Rorbu kabinleri [134].

4.14. NOLSOY

Nolsoy, Faroe adaları içerisinde yaklaşık 250 kişinin yaşadığı bir adadır (Şekil 4.46). Adanın güney tarafında, her biri 18. yüzyılın sonlarında, Danimarka tarafından empoze edilen ticaret tekeline karşı savaşmaya çalışan kaçakçılara yardım etmek için inşa edilmiş bir deniz fenerine sahip iki pelerin bulunmaktadır [95].

Yerleşkenin renkli dokusu, ev sahiplerinin bireysel renk tercihleriyle oluşmuştur. Norveç'in diğer renkli yerleşimlerinin aksine Nolsoy'da, büyük bir renk karmaşası görünümü hâkimdir (Şekil 4.47), (Şekil 4.48).

Şekil 4.46. Nolsoy'un konumu. Şekil 4.47. Nolsoy genel görünüm [95].

Şekil 4.48. Nolsoy genel görünüm [95].

4.15. NYGARDSHOYDEN

Nygardshoyden, Norveç'in Bergen şehrinde bulunan bir kasabadır (Şekil 4.49). Geniş peyzaj bahçeleri, anıtsal görkemli binaları ve müstakil evleri ile kültürel ortama sahip bir yerleşkedir. Bölge 19.yüzyılın başlarında inşa edilmiştir [67,96].

Bölgede, bina cephelerinde renk kullanımı bina sahiplerinin renk tercihleri doğrultusunda yapılmıştır. Zaman içerisinde yerleşkede renk seçimleri değişmiştir. 1979 yılında sarı renkli görünüme (Şekil 4.50), 1983–2009 yılları arası gri ve soğuk renklere (Şekil 4.51) günümüzde ise sıcak ve soğuk renklerin bir arada kullanıldığı canlı bir görünüme (Şekil 4.52) sahiptir [67,96,97].

Şekil 4.49. Nygardshoyden'in konumu. Şekil 4.50. 1979'da Nygardshoyden [67].

Şekil 4.51. 1990'da Nygardshoyden [25]. Şekil 4.52. Nygardshoyden [67].

4.16. ODDA

Odda, Norveç'in Hordaland ilçesindeki bir yerleşkedir (Şekil 4.53). 19. yüzyıl boyunca Odda önemli bir turizm merkezi olmuştur. 21.yüzyılın ortalarında Norveç'in farklı bölgelerinden göçmenleri çekmesiyle birlikte büyük modern bir şehir olarak gelişmeye başlamıştır [98]. Karbür üretimi ve elektrik santralleri yerleşkenin ekonomisinde büyük rol oynamıştır. Odda 2010 yılında UNESCO Dünya Mirası Alanı listesine girmiştir.

Odda 1908'de fabrika bacalarından yükselen dumanlar sebebiyle gri bir görünüme bürünmüştür. Fırınlardan gelen toz, çatılar ve duvarlar üzerine oturmuş ve beyaz evler gri renge dönmüştür. Bu görünümünden ötürü şehirde bina cephelerinde renklendirme çalışmaları başlamıştır. Yerleşke Odda belediyesinin belirttiği renk şablonları ışığında beyaz, kırmızı, yeşil, sarı ve mavi renklere boyanmıştır (Şekil 4.54), (Şekil 4.55), [98,99] hazırlanmıştır.

Şekil 4.53.Odda'nın konumu.

Şekil 4.54. Odda genel görünüm [98].

Şekil 4.55. Odda'nın renkli dokusu [98].

4.17. REİNE

Reine, görkemli Lofoten tepelerinin ve Arktik Okyanusu'nun bitişiğinde yer alan küçük balıkçı kasabasıdır (Şekil 4.56). Güzel manzarasıyla Norveç'i tanıtan broşürlerde sıkça kullanılır. Reine, 1743 yılından bu yana bir ticaret merkezi olmuştur [100].

Küçük balıkçı köyü, yemyeşil eğimli tepelerle sakin mavi suların etrafında kümelenmiş Lofoten adaları üzerinde yer almaktadır. Reine'de, kırmızı balık yağı boyası, en ucuz ve en çok tercih edilen boya olarak kullanılmıştır. Şaşırtıcı derecede berrak, turkuaz suları olan küçük bir lagün ile çevrili yerleşke, kırmızı boyalı balıkçı evleri ile sıcak bir görünüme sahip olup her yıl binlerce ziyaretçi çekmektedir (Şekil 4.57), [101].

Şekil 4.56.Reine'nin konumu.

Şekil 4.57. Reine genel görünüm [101].

4.18. RİSOR

Risor, Aust-Agder ilinde bulunan yerleşkedir (Şekil 4.58). Norveç'in güneydoğu sahilinde geleneksel ahşap binaları ile bilinmektedir. 1500'lerin başında önemli bir liman olan Risor, 17.yüzyılda ahşap ihracatı ve gemi yapımı için önemli bir merkez haline gelmiştir. Yerleşkede nüfus arttıkça varlıklı tüccarlar sahil boyunca büyük evler inşa etmiştir [77,102,103].

Risor 19.yüzyılda çıkan yangın sebebiyle neredeyse yok olmanını eşiğine gelmiştir. Yangından çok az sayıda bina kurtulmuştur. Yangının ardından Risor, beyaz ahşap evlerle yeniden inşa edilmiştir. Yeni tasarlanan binalarda dikey ahşap paneller, düz çatılar ve üç bölmeli pencereler gibi belirli özelliklerin yanı sıra daha geniş caddeler ve evler arasında daha fazla alan gerektiren peyzaj düzenlemeleri yapılmıştır.

Yerleşimin renklendirilmesinde ise, elde edilmesi pahalı olup, refahın simgesi olan beyaz boyalar kullanılmıştır. Beyaz ahşap evlere sahip bakımlı kasaba, ziyaretçilerine olumlu bir izlenim sunmaktadır (Şekil 4.59), [77,102,103].

Şekil 4.58. Risor'un konumu.

Şekil 4.59. Risor genel görünüm [103].

4.19. ROROS

Roros, Norveç'in Sor-Trondelag eyaletinde, Gauldalen bölgesinin parçası olan bir şehirdir (Şekil 4.60). Roros, Avrupa'nın en eski ahşap binalarına sahip şehirlerinden biridir [67,104].

Roros, otantik ahşap binaları ve bir maden kasabasının eşsiz karakteriyle, 1980 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesine dâhil edilmiştir. Şehir merkezindeki sokak düzeni, 1600'lü yıllarda inşa edilmiş kent dokusunun izlerini sürdürmektedir. Binalar ilk yapıldığı dönemde renkli değildir. 1970 yılında Norveçli ressam Herald Sohlbergs'in Roros siluetinden bir kesiti gösteren resmi (Şekil 4.61) ilham alınarak renklendirme çalışması yapılmıştır. Norveç Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanan renk şemasına göre şehir renklendirilmiştir (Şekil 4.62). Binaların dış cephelerinde, kapı, pencere silmeleri arasındaki renk kompozisyonu dengeli biçimde yapılmıştır. Yaz ve kış aylarında 55 dereceye kadar ulaşan sıcaklık farklılıkları sebebiyle kış aylarında bina yüzeylerinde bozulmaların daha az hissedilmesi için renklerin koyu tonları kullanılmıştır [67,77,104,].

Şekil 4.60. Roros'un konumu.

Şekil 4.61. Roros silueti, Herald Sohlbergs [105].

Şekil 4.62. Roros şehri sokaklarından görseller [69].

4.20. SAKRISOY

Sakrisoy adası, Lafoten'in Olstind dağının eteğinde yer almaktadır (Şekil 4.63).

Lafoten Adalarının deniz üstüne ve çevresine kazıklar yardımıyla inşa edilen sarı renkli ahşap kabinleri ile her yıl birçok ziyaretçinin modern konaklama birimleridir (Şekil 4.64). Kabinlerin çoğu 18. yüzyılın ortalarında, direklerle su üzerine inşa edilmiştir. Balıkçılar açık teknelerde balık tutmaya ve bir yere ihtiyaç duyduklarında dönemin orijinal balıkçı kabinlerini kullanmıştır [106,107].

Şekil 4.63. Sakrisoy'un konumu.

Şekil 4.64. Sakrisoy genel görünüm [107].

4.21. SORTLAND

Sortland, Norveç'in Nordland ilinde bulunan bir olağanüstü doğal güzelliğe sahip küçük bir şehirdir [108–111]. Yerleşkede yaşayan ressam Bjorn Elvenes, şehrini mavi renk paleti kullanarak üç boyutlu bir sanat eserine dönüştürme fikrini ortaya atmıştır. 1999 yılında yerleşkede, Sortland belediyesinin belirlediği renk kılavuzu doğrultusunda renklendirilme çalışmaları başlamıştır. Renklendirilme çalışmasında binalar 4 farklı kategoriye ayrılmıştır [108–109].

1.Sinyal Binaları: Sinyal binalarının şehirde önemli bir rolü vardır. Bu sebeple bu binaların girişlerin oluşturan yüzeylerde egemen bir renk kullanıp farklı işlevde kullanıldığı belirtilmiştir.

2.Genel Binalar: Genel binaların renklendirilmesinde binalar çevresindeki binalar ile birlikte bir düşünülerek renk seçimleri yapılmıştır. Yan yana iki binaların renklerinde ton farklılıkları yapılmıştır.

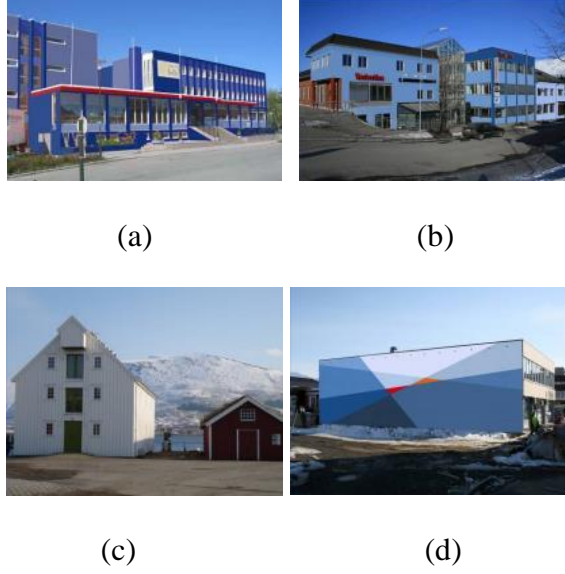
3.Tarihi Binalar: Tarihi binaların, özgün değeri ve dokusunun korunması için yeniden renklendirme yapılmamıştır.

4.Dekorasyon Duvarları: Yerleşkenin tümünde görülen mavi rengin sıkıcı his uyandıran etkisini kırmak için bazı binaların sağır cephe yüzeylerine, çeşitli renkler kullanılarak tasarımlar yapılmıştır (Şekil 4.65), [108–111].

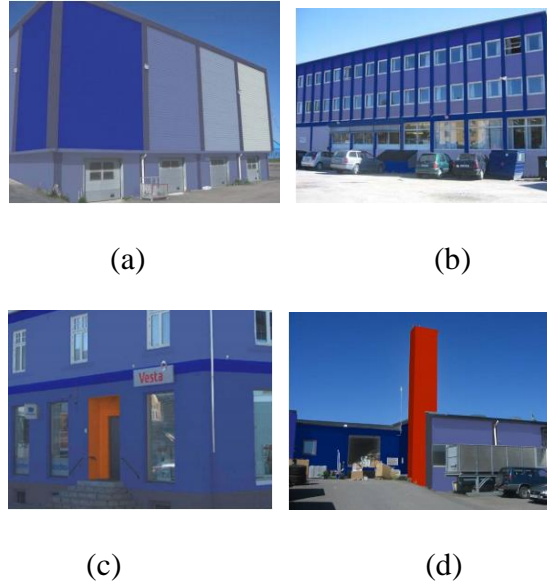
Mavi şehirde bina boyamak 2 ilke doğrultusunda yapılmıştır: [108–111]

1.Binada taşıyıcı elemanların -sütunlar ve kirişler gibi öğelerin- renklendirilmesi, böylece sadece taşıyıcı eleman olarak değil aynı zamanda görsel bir öğe olabilmesi önerilmiştir.

2. Bir binayı renklendirmenin farklı binaları tanımlamaya yardımcı olacağından ötürü kapılar, girişler, pencereler, havalandırma boruları gibi bina öğelerinin renklendirilmesi önerilmiştir (Şekil 4.66). Fonksiyonel renk kullanımının yapıcı renk kullanımından farklı olduğu, daha etkili renklendirme yapılması gerektiği ve yapıcı bir amacı olmadığı belirtilmiştir [108–111].

Şekil 4.65. Sortland a) Sinyal Binası, b) Genel Binalar c) Tarihi Binalar, d) Dekorasyon Duvarı [109].

Şekil 4.66. Sortland a-b) Taşıyıcı elemanların renklendirilmesi, c-d) Bina işlevine göre renklendirme [109].

4.22. STAVANGER- OVREHOLMEGATE

Stavanger, Norveç'in güneybatı kesimindeki Rogaland eyaletinin merkezinde bir liman kentidir. Norveç Denizi ile Ganda Fiyordu arasındaki bir yarımada'nın doğu kıyısında yer almaktadır (Şekil 4.67), [67,77]. Şehir merkezini beyaz renkli geleneksel yerleşimler çevrelemektedir. Vagen Limanı'nın batı tarafında yer alan yerleşke, 170'in üzerinde beyaz renkli ahşap evlerden oluşmaktadır. Stavanger'in genelinde hâkim olan beyaz renkli yerleşimlerin aksine, Ovreholmegate Caddesi üzerindeki tüm evler farklı tonlarda rengârenk boyanmıştır.

20 evden oluşan caddenin küçük bir bölümü, 70'lerin Miami Vice adlı tv şovundan esinlenerek renklendirilmiştir [112]. Ressam Craig Flannagen tarafından önerilen bir renk şemasına göre farklı renk tonlarında boyanmıştır. Her eve, komşularıyla uyum sağlamak için tasarlanmış bir dizi 4-5 renk verilmiştir. Renk düzeni oluşturulurken caddenin karşısı ile bütünlük içerisinde olmasına dikkat edilmiştir. Kapılar, pencereler ve pencere çerçevelerinin hepsi ayrı bir renkle boyanmıştır (Şekil 4.68), (Şekil 4.69), (Şekil 4.70). Tasarımcı bu renk kombinasyonu çalışmasını: "Ne zaman bir renk değiştirmek zorunda kalsam bütün caddeyi yeniden düzenlemek zorunda kaldım. Tek başına güzel bir renk diye bir şey yoktur; sadece renk kombinasyonları vardır. Renkler armoni yaratan nota gibi çalışır." sözleriyle ifade etmiştir.

Bu küçük renkli sokak Stavanger'de en çok fotoğraflanan caddedir. Sokak renklendirildikten sonra birkaç yeni kafeterya, dükkân açılmış ve mevcut dükkânların sahipleri yıllık cirosunu %40 arttırmıştır. Böylece şehirde yeni bir turizm merkezi oluşmuştur [112].

Şekil 4.67. Stavanger. Şekil 4.68. Stavanger cephe renklendirme çalışması [112].

Şekil 4.69. Stavanger cephe renklendirme çalışması [112].

Şekil 4.70. Stavanger'in renkli cepheleri [112].

4.23. TRONDHEİM RIHTIM

Trondheim, Norveç'in merkezinde yer alan (Şekil 4.71). Viking Krallığının Şehri olarak anılan bir liman şehridir (Şekil 4.72). Trondheim, Avrupa'nın ahşap şehirlerinden biridir ve şehir merkezinde, bazıları 1700' lere kadar uzanan birçok özel ahşap bina bulunmaktadır [113].

Yerleşkede, 2019 yılında yolların ve avluların yeniden canlandırılması amacıyla Byantikvaren belediyesinin önderlik ettiği bir proje başlatılmıştır. Şehrin renklendirmesinde genel olarak bir sokakta seçilen rengin tonları seçilerek renklendirme yapılmıştır. Renk seçiminde, ev sahiplerinin istekleri ve binaların eski renkleri belirleyici olmuştur. Renk çeşitliliğinin korunması için caddenin bütün kısmının beyaz veya gri olmasını önlemek istenmiştir (Şekil 4.73), [77,113,114,].

Şekil 4.71. Trondheim'in konumu. Şekil 4.72. Trondheim genel görünüm [114].

Şekil 4.73. Trondheim rıhtım bölgesi [114].

4.24. VAGSBUNNEN

Vagsbunnen, Bergen'in Berganhus bölgesinde bir mahalledir (Şekil 4.74). Yerleşkede ticari amaçla tasarlanan büyük avlulu binalar, şehrin mimari kimliğini belirlemiştir. Bölgede, bireysel ve yerel yönetim teşvikleriyle yenileme ve yeniden yapım projeleri devam etmektedir [67,115].

Binalar 20. yüzyılın başında yeşile boyanmıştır. Fakat son otuz yıldır binalarda baskın olan renk beyazdır. Zaman içerisinde alanda renk tercihleri değişmiş, şehir farklı görünümlere sahip olmuştur. 1980-1990'lı yıllarda evler canlı renklere boyanmıştır (Şekil 4.75). 1998'den görüntüler renk şemasında kullanılan koyu sarı, yeşil, mavi ve kırmızı renkler görülmektedir. 1999–2002 yılları arasında sokaktaki binaların birçoğu, daha sonra Bergen'de ki mimari koruma çalışmalarını yürüten şirket Byantikvaren ile istişare edilerek boyanmıştır. Günümüzde ise bina cephelerinde renk seçimleri ev sahipleri tarafından yapılmıştır. Yerleşke, ne yazık ki eski canlı görünümlerinin aksine gri ve beyaz renkte hareketsiz bir görünüme sahiptir (Şekil 4.76), [67,115].

Şekil 4.74. Vagsbunnen.

Şekil 4.75. 1986 yılında Vagsbunnen [67].

Şekil 5.6. Günümüzde Vagsbunnen [67].

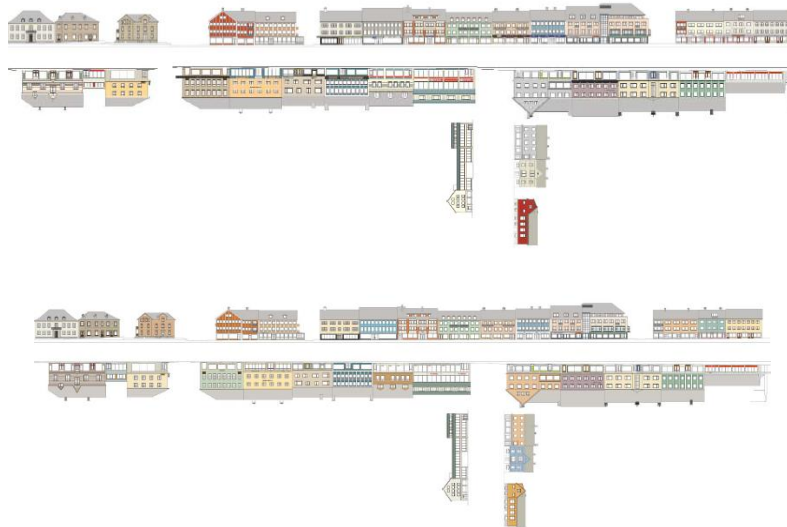
4.25. VOSS

Voss, Norveç'in Vestland ilçesinde geleneksel bir bölgedir (Şekil 4.77). Yerleşke II. Dünya Savaşında bombalanmasından sonra yeniden inşa edilmiştir. Hestavangen ve eski Vangen ile Vangsgata sokaklarında bir renk şeması geliştirmek için hazırlanan proje, Bölgesel bir merkez olarak Vossevangen'i güçlendirmek için 2003 yılında yeni bir imar planıyla birlikte sunulmuştur [67,116].

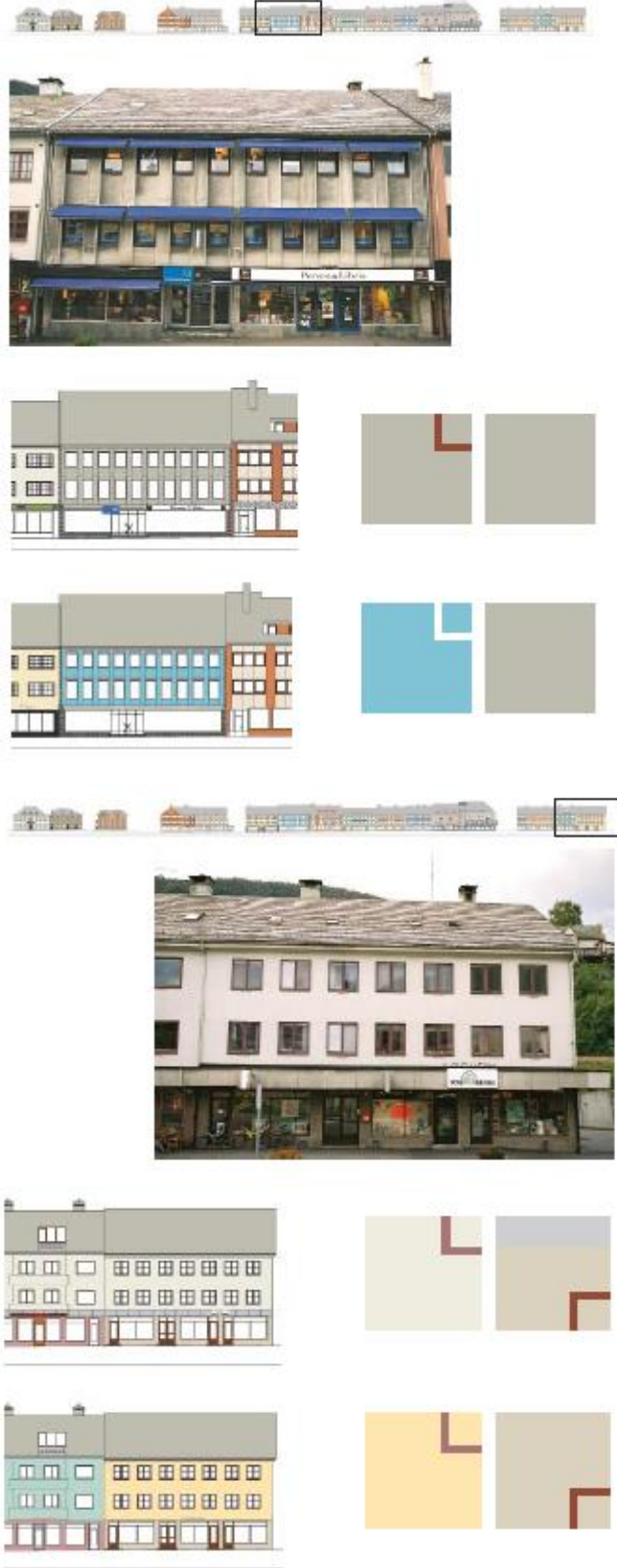

Şekil 4.77.Voss'un konumu.

Çalışmanın amacı Vangsgata, Hestavangen ve meydanı keyifli açık sokaklara dönüştürmek ve bölgede yeni çekim noktaları oluşturmaktır. Bu bağlamda bina cephe renkleri ve cephelerdeki tente renklerine kadar renk önerileri hazırlanmıştır (Şekil 4.78), (Şekil 4.79), [67,116].

Şekil 4.78. Hestavangen-Vangsgata Sokakları Renklendirme Çalışması [67].

Şekil 4.79. Hestavangen-Vansgata Sokakları renklendirme çalışması [67].

BÖLÜM 5

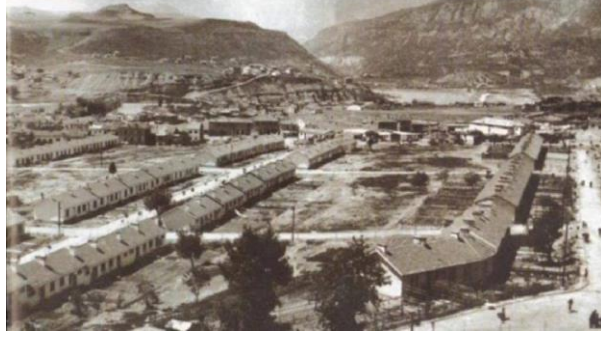
KARABÜK'TE PLANLI YERLEŞİM ALANLARI

Karabük, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu, batıda Zonguldak illeriyle komşu olan bir Cumhuriyet kentidir.

Beylikler Dönemi ve Osmanlı Dönemi'nde birkaç yerleşim yerine sahip Karabük, Türkiye'nin ilk ağır sanayi kuruluşu olan Karabük Demir Çelik Fabrikasının (KDÇF) 3 Nisan 1937'de kurulması ile birlikte sanayiye bağlı gelişmeye başlayan bir cumhuriyet kentine dönüşmüştür. Bu nedenle Türk ulusunun tarihinde “sanayileşmeyi simgeleyen kent” olmanın haklı gururunu taşımaktadır [117,118].

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, demiryolu yapım sistemine ağırlık verilip bölgelerin ulaşım ve kalkınmaya açık olması hedeflenmiş, Zonguldak-Ankara Demir Yolu yapımı ile Karabük sanayisinde kalkınma çalışmaları başlamıştır. 1930'lu yıllarda da Safranbolu-Karabük hattında sanayileşmeyi takiben ekonomik kalkınma hızlanmıştır. 1 Aralık 1936 tarihli KÇDF Esas Antlaşmasının imzalanmasından sonra da Safranbolu'nun yeni şehir planı Karabük istikametine doğru genişletilerek, bu sanayi şehri içine alması hedeflenmiştir [117,119,120].

Karabük Demir Çelik Fabrikaları'nın temellerinin atılmasıyla birlikte, Karabük'te de planlı yerleşim alanları inşasına başlanmıştır. Kentleşme çalışmaları; önce fabrika inşaatına gelen işçiler, memurlar ve daha sonra fabrikada çalışan işçiler, memurlar mühendisler müdürler için konut üretimi ile tamamlanmıştır. Konut ihtiyacının artmasıyla birlikte Yüzevler (Şekil 5.1), Dereevler (Şekil 5.2) ve Tahta Evler (Şekil 5.3) inşa edilmiştir.

Şekil 5.6. 1960 yılında Yüzevler [121].

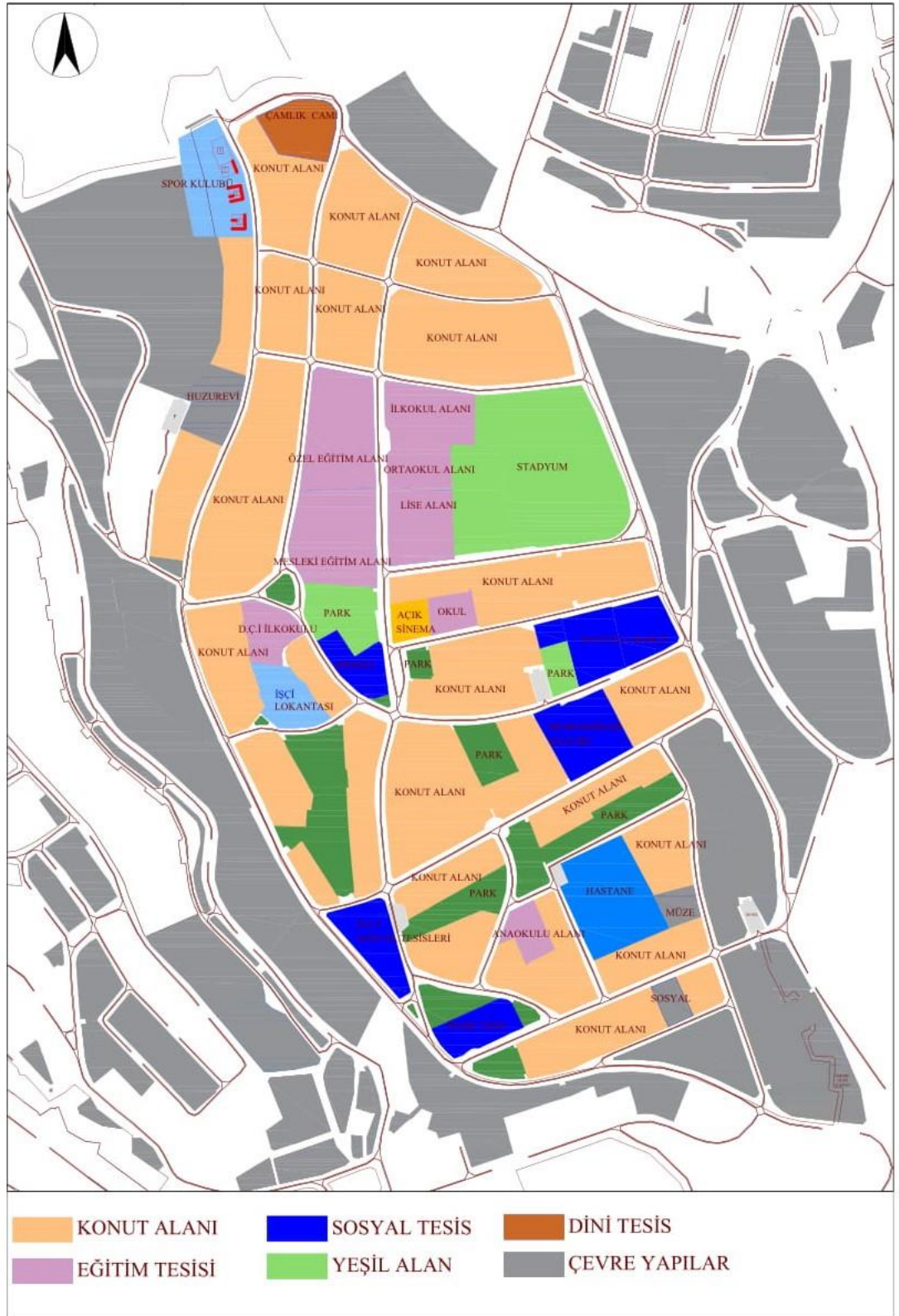

Şekil 5.2. 2000 yılında Dereevler [122]. Şekil 5.3. 1950’de Tahta Evler [121].

1936 yılında, kübik formda tasarlanmış 6 adet apartman ile 150 yataklı bekârlar pavyonu yapım işi tamamlanmıştır. 1937 yılında 4 mühendis evi ve 1 memur apartmanı inşasına başlanmıştır [117,120,123].

Yenişehir ve Ergenekon Mahalleleri olarak birbirlerine sınır iki bölgeden oluşan KDÇF Lojmanlarından Ergenekon Mahallesi- daha çok vasıfsız işçiler için -basit ve küçük evlerden oluşurken, Yenişehir Mahallesi vasıflı işçiler, memurlar ve mühendisler için düşünülmüştür [120]. KDÇF’nın inşa ettiği bu evlerin yoğun yeşil alanlar içermesi, Karabük’ün İngiltere, Almanya, Hollanda’daki bahçeli evlere benzer görünüm vermesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Sümerbank öncülüğünde, Yenişehir konut bölgesinin projesi (Yenişehir yerleşimi), Şehir Plancı-Mimar Henri Post tarafından hazırlanmıştır (Şekil 5.4).

Şekil 5.4. Yenişehir bölgesi vaziyet planı, ölçek:1/5000.

İşçi mahallelerinin vaziyet planlarının hazırlanmasını, projelerin denetlenmesini ve iskâna verilen binaların bakım-onarım işlemlerini Sümerbank denetlemiştir. Sümerbank'ın inşa ettiği yapılar, işçi evleri, kadın ve erkek bekâr pavyonları, ilkokul, hal, kreş ve çocuk bahçesi, spor sahaları, amele pavyonlarını içermektedir. Bu yapıların inşaatlarında o bölgede en kolay bulunabilecek malzemenin tercih edilmesi, yer altı su seviyelerine göre bodrum katın yapılması, iklimi nemli olan bölgelerde iki katlı konut yapılması, geniş alanlarda sıra evler, dar alanlarda blok apartmanlar tercih edilmesi gibi kararlar alınıp çalışmalara başlanmıştır. Yapıların vaziyet planında, yerleşimi için dikkat edilmesi gereken esaslar yine Sümerbank tarafından belirlenmiştir [119,120,123].

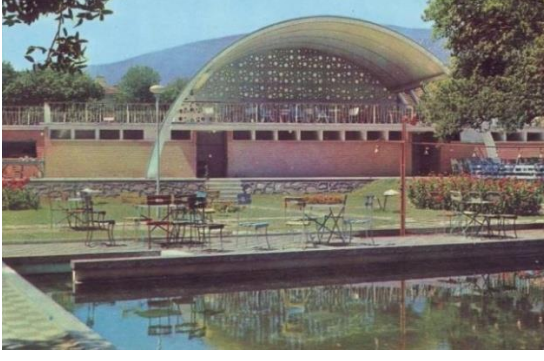
Yenişehir yerleşimi, Türkiye'nin ilk ağır sanayisinin kurulmasıyla birlikte kentleşmeye başlayan Karabük'ün bir simgesidir. Dönemin sosyo-ekonomik ve mimari yapısına ışık tutan somut belgelere sahiptir. KDÇF'nın bir dönem inşaat şefliğinde çalışan ve tüm mimari projelerde görev almış olan mimar Münici Tangör; Yenişehir Sineması (Şekil 5.5), Bekâr Lojmanları (Şekil 5.6), Havuzlu Bahçe (Şekil 5.7), Yenişehir Stadyumu (Şekil 5.8), İşçi Sarayı (Şekil 5.9), 100 Evler (Şekil 5.10), Misafirhane (Şekil 5.11), Memur Apartmanları (Şekil 5.12), Beyaz Evler (Şekil 5.13), ve Kübana Evleri (Şekil 5.14) tasarlamıştır [124].

Şekil 5.5. Yenişehir sineması.

Şekil 5.6. Bekâr lojmanları.

(a)

(b)

(c)

(d)

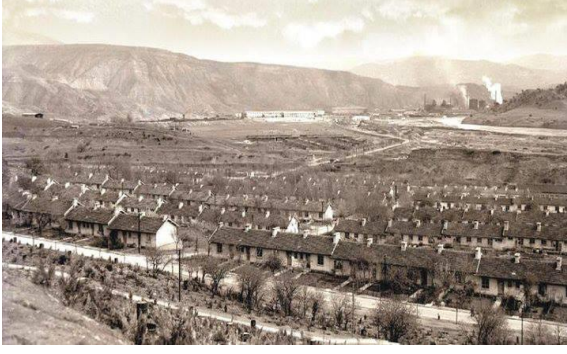
Şekil 5.7. Havuzlu bahçe a) 2005 yılında havuzlu bahçe, b-c-d) Günümüzde terk edilmiş hali.

Şekil 5.8. Yenişehir stadyumu [121].

Şekil 5.9. İşçi sarayı.

Şekil 5.10. Yüzevler.

Şekil 5.11. Misafirhane.

Şekil 5.12. Memur apartmanları.

Şekil 5.13. Beyaz Evler.

Şekil 5.14. Kübana Evleri.

Tasarladığı yapılarda modern mimarinin kimliğin oluşturan form kurgularını, şeffaflık ve dinamizm kavramlarını görmek mümkündür. Yenişehir, 1996 yılında, Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından üçüncü derece doğal sit alanı olmasının yanında kentsel sit alanı da ilan edilerek koruma altına alınmıştır [125].

5.1. KARABÜK–5000 EVLER İŞÇİ KONUTLARI BÖLGESİ

5000 Evler konut yerleşkesi, Türkiye Demir ve Çelik İşletmelerinde (TDCİ) istihdam edilen demir çelik işçilerinin birer mesken sahibi olabilmeleri ve kentte gecekondulaşmanın önüne geçebilmesi için 17 Nisan 1969, tarihinde kurulmuş bir kooperatif uygulamasıdır [118,122].

Proje 1969 yılında çıkarılan “Gecekondu Önleme Yasası”ndan faydalanan ilk projedir. Dönemin belediye başkanı Dr. Necmettin Şeyhoğlu, Dünya’da henüz 5000 konutluk bir proje uygulaması olmamasından dolayı, proje hakkında konuşma yapmak için İngiltere’ye davet edilmiştir [118].

Kooperatifin yapım sürecinde, birinci kısım’da 1363, ikinci kısımda 1746 adet konut iskâna alınarak hak sahiplerine teslim edilmiştir. Ayrıca, ikinci kısımda 673 adet meskenin daha inşaatları sürdürülmüş ve bunlardan 231 adedinin çok yakın bir tarihte hak sahiplerinin hizmetlerine teslim edilmesi planlanmıştır (Şekil 5.15).

Şekil 5.15. 1976 yılında 5000 Evler [126].

Geriye kalan 442 adet meskenin inşaatları da 1985 yılı içinde tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir. Kooperatifin ürettiği mesken sayısı üçüncü kısım dâhil olmak üzere 5782 adete ulaşmıştır. Karabük Belediyesi'nin de katkıları ile üçüncü kısım arsalarının kamulaştırma çalışmaları 1984 yılı sonunda tamamlanarak, gecekondulu önleme bölgesi alanlarına dâhil edilmiştir. Kooperatifin 2.000 kişiye ulaşan üçüncü kısım ortaklarının mesken, inşaatları, Karabük'ün ve Türkiye'nin ağır sanayinin kuruluşunun 48. yıldönümü olan 3 Nisan 1985 tarihinde, bir törenle başlatılmıştır [118,122,127].

Yerleşkenin Safranbolu-Karabük arasında, önemli bir konumda yer alması; geçmişte hazırlanan imar planlarında da belirtilmiştir. Cumhuriyet Gazetesindeki yazısında gazeteci yazar İsmail Habib Sevük -Sümerkent- kurularak bu ilişkinin bütünleşmesi gerektiğini; "Safranbolunun ensesindeki, Rumlar zamanından kalma kilisesi ve iri gövdeli binalar, bir kasaba gibi görünen Kıranköy, Eski Çarşı ile Bağlar semtinin tam ortasındadır. Onun bir o kadar ilerisindeki Bulak Köyünün güney sınırlarına kurulacak Sümer-Kent, Safranboluyu, Kıranköyü, Bağlar semtini birbirine bağlayarak ihtişamlı bir belde olur. Karabük ile Kıranköy arasındaki 10 kmlik mesafe birkaç km daha azalacağından ileride Yenişehir ile Sümer-Kent de birleşince, eski medeniyetimizin abideler beldesindeki şerefle ağır sanayi mntakamızın teknik kudretindeki övünç elele vermiş olacak. Bari bu son fırsat kaçırılmasın." sözleriyle belirtmiştir [127,128].

İsmail Habib Sevük'ün yazısında bahsettiği Sümer-Kent kurulamamıştır; fakat Karabük'ün gelişiminin Safranbolu'yu da içine alması sağlanmaya çalışılmıştır. Safranbolu-Karabük arasında yapılan 5000 Evler kooperatif projesi, bu ilişkiyi sağlayan ve Sümer-Kent fikrine benzeyen bir proje olarak önem kazanmıştır.

5000 Evler Sitesinde barınan 35000 kullanıcının ruh ve beden sağlığının ön planda olduğu; çevre düzenlemesi, sağlık yapıları (Şekil 5.16), temel eğitim kuruluşları (Şekil 5.17), ibadethaneler (Şekil 5.18), spor alanları (Şekil 5.19) ve açık hava sineması (Şekil 5.20) yapılmıştır. 5000 Evler –gecekondulu önleme bölgesi- 1.ve 2. Kısım vaziyet planında, yerleşkedeki hava kirliliğine karşı tedbir olarak yeşil alan düzenlemelerine verilen önem belirgindir. Geniş yaya kaldırımlı yollar (Şekil 5.21) kanalizasyon,

temiz su, yangın tesisatı, yeşil alanların varlığına önem verilip, her evin bahçesi olmasına özellikle dikkat edilmiştir. Her evin kendisine ait asgari 250 m² bahçeye sahip olması, işçi ailelerini temiz ve rahat bir şekilde yaşatmakta ve bu durum ailelerin sıhhatlerini olumlu etkilemektedir. 5000 Evler 1. Kısım ve 2.kısım vaziyet planlarında, bölgedeki yoğun yeşil alanların varlığı dikkat çekmektedir (Şekil 5.21).

(a)

(b)

Şekil 5.16. 5000 Evlerde sağlık yapıları, a) 2015 yılında Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, b) Karabük İl Sağlık Müdürlüğü Ek Hizmet Binası

(a)

(b)

Şekil 5.17. 5000 Evlerde temel eğitim kuruluşları, a) Şehit Cevdet Çay İlkokulu b) Cumhuriyet Lisesi

(a)

(b)

Şekil 5.18. 5000 Evlerde ibadethanelerden birkaçı a) Yeni Cami, b) Fatih Cami.

Şekil 5.19. 5000 Evlerde yeşil alanlar.

Şekil 5.20. 1971 yılında açık hava sineması.

Şekil 5.21. Geniş kaldırımli yollar.

Şekil 5.22. 5000 Evler Gecekondu Önleme Bölgesi 1. ve 2. kısım vaziyet planı.

5000 Evler konut yerleşkesi için 4 farklı konut tipi uygulanmıştır:

A tipi, tek katlı ve ikiz evdir, 85 blok 170 daireden oluşur. 1 daire 103 m² dir. (3 oda, 1 mutfak, 1 hol, 1 banyo ve 1 wc) (Şekil 5.23)

B tipi, 2 katlı ve ikiz evdir, 14 blok 56 daireden oluşur. 1 daire 105 m² dir. (4 oda, 1 mutfak, 1 hol, 1 banyo ve 1 wc) (Şekil 5.24).

C tipi, tek katlı ve ikiz evdir, 14 blok 28 daireden oluşur. 1 daire 105 m² dir. (3 oda, 1 mutfak, 1 hol, 1 banyo ve 1 wc) (Şekil 5.25).

D tipi, 2 katlı ve ikiz evdir, 16 blok 64 daireden oluşur. 1 daire 107 m² dir. (4 oda, 1 mutfak, 1 hol, 1 banyo ve 1 wc) (Şekil 5.26).

Şekil 5.23. 5000 Evler- A tipi konutlar.

Şekil 5.24. 5000 Evler, B tipi konutlar.

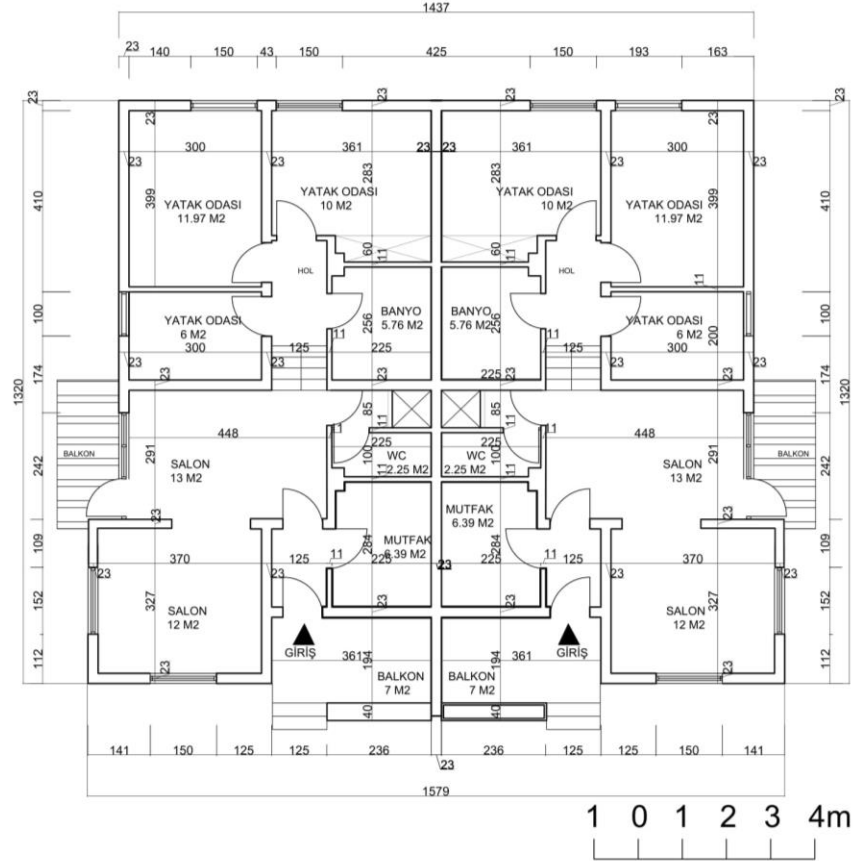

Şekil 5.25. 5000 Evler, C tipi konutlar.

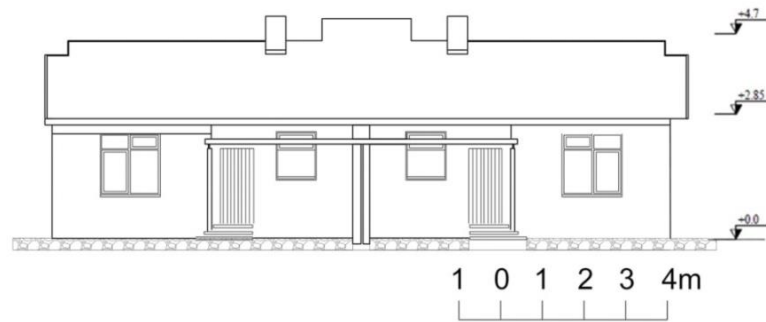

Şekil 5.26. 5000 Evler, D tipi konutlar.

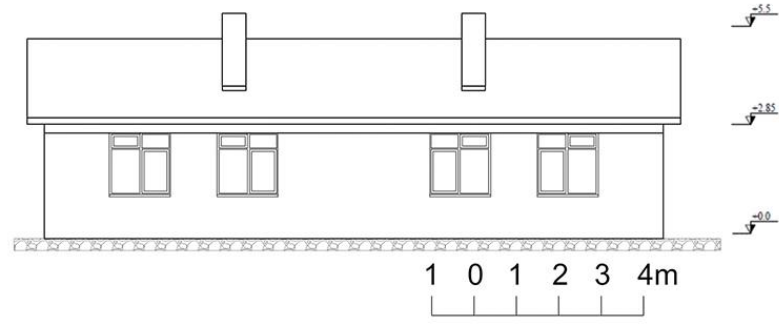
Çalışma kapsamında, C tipi konutlardan oluşan bir alan üzerinde tasarımlar yapılmıştır. Binaları tanıtmak amacıyla, C tipi konutların plan (Şekil 5.27) , ön cephe (Şekil 5.28) , arka cephe (Şekil 5.29), sağ yan cephe (Şekil 5.30) ve sol yan cephe (Şekil 5.31) çizimleri gösterilmiştir.

Şekil 5.27. 5000 Evler,C tipi konut planı..

Şekil 5.28. 5000 Evler, C tipi konut ön cephesi.

Şekil 5.29. 5000 Evler, C tipi konut arka cephesi.

Şekil 5.30. 5000 Evler, C tipi konut sağ yan cephesi.

Şekil 5.31. 5000 Evler, C tipi konut sol yan cephesi.

BÖLÜM 6

KARABÜK–5000 EVLER C TİPİ İŞÇİ KONUTLARI RENKLENDİRME ÇALIŞMASI

Renk çevrenin algılanması ve yorumlanmasında güçlü bir etkiye sahiptir. Sosyal anlamda, insanlar için temel düşünce ve kültürleri aktarmada iletişim aracıdır. Tarihin belirli dönemlerinde meydana gelen siyasal ve toplumsal değişimlerden ötürü renk seçimi kültürler üzerinde değişkenliğe neden olmuştur. Günümüzde ise renk kültürleri yansıtan bir gösterge olmaktan uzaktır. Oysa bir toplumu, kültürün evrimini etkileyen önemli bir etkidir [129,130].

Yapılı çevrede renk tercihlerinin yapılmasında; tasarım ve renk esasları hakkında bilgi sahibi olmak, renk kombinasyonu ve renk uyumunun temel kurallarını bilmek, tarihi, gelenekleri, kültürü, coğrafi konumu, niteliği anlamak gerekir [129,130].

Bu tez kapsamında, görsel etki yaratarak canlandırmak ve kentsel çekiciliği arttırmak amacıyla, Karabük–5000 Evler C tipi İşçi Konutları özelinde seçilmiş bir alanın silüetiüzerinde, temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları kullanılarak oluşturulmuş yeni öneriler, renklendirme çalışmaları yapılmıştır. Silüet olarak ifade edilen model çalışmasında Photoshop programı CS6 sürümü, RGB renk kılavuzu kullanılmıştır.

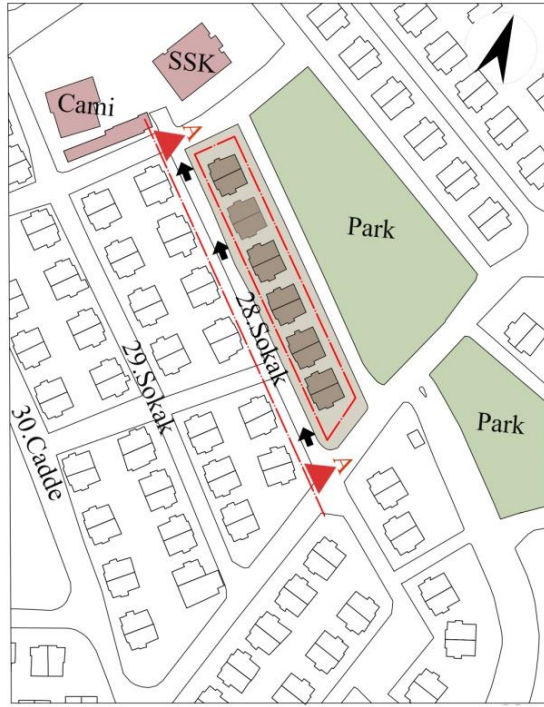
Bu amaçla, renklerin egemenliğini ve çekiciliğini vurgulayarak farklı renk kombinasyonları ile oluşturulmuş planlar ve silüetler üzerinde renk kullanımları gösterilmiştir. Ardından, Karabük- Safranbolu aksında önemli bir yerleşim yeri olan 5000 Evler bölgesinde yer alan işçi konutlarından tek katlı C tipi konutların temel tasarım ilkeleri doğrultusunda tasarlanarak ve renklendirilerek cephe yüzeylerinin bölge insanları tarafından değerlendirilmesi ile de beğeni tercihleri oluşturulmuştur. Araştırma, bölge için bir pilot çalışması niteliğindedir.

6.1. MEVCUT SİLUET

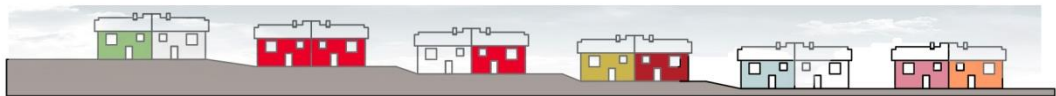
Karabük–5000 Evler C tipi işçi konutlarından 28. Sokak’ın güney silueti renklendirme çalışması için örnek alan seçilmiştir (Şekil 6.1).

Siluetler, 6 Blok 12 konuttan oluşmaktadır. Kuzeybatı-kuzeydoğu yönünde eğimli bir arazide yer almaktadır (Şekil 6.2).

Çalışma güneybatı yönünde eğimli bir arazide yer almaktadır. Her blok arası yol ve yeşil alan mevcuttur. Siluetin bugünkü (2020) görünümünde özel bir cephe tasarımı yoktur. Renkler özel bir karar ile oluşturulmamıştır (Şekil 6.3).

Şekil 6.1. Çalışma alanı, 5000 Evler 28.Sokak.

Şekil 6.2. A siluetindeki-28.Sokak- konutların mevcut renkleri.

Şekil 6.3. A silüetindeki-28.Sokak- konutlar.

6.2. ÖNERİ SİLÜETLER – RENKLENDİRME ÇALIŞMALARI

Sanat renk dünyası içindir.

Dünya, yalnız renkler dünyasıdır [13].

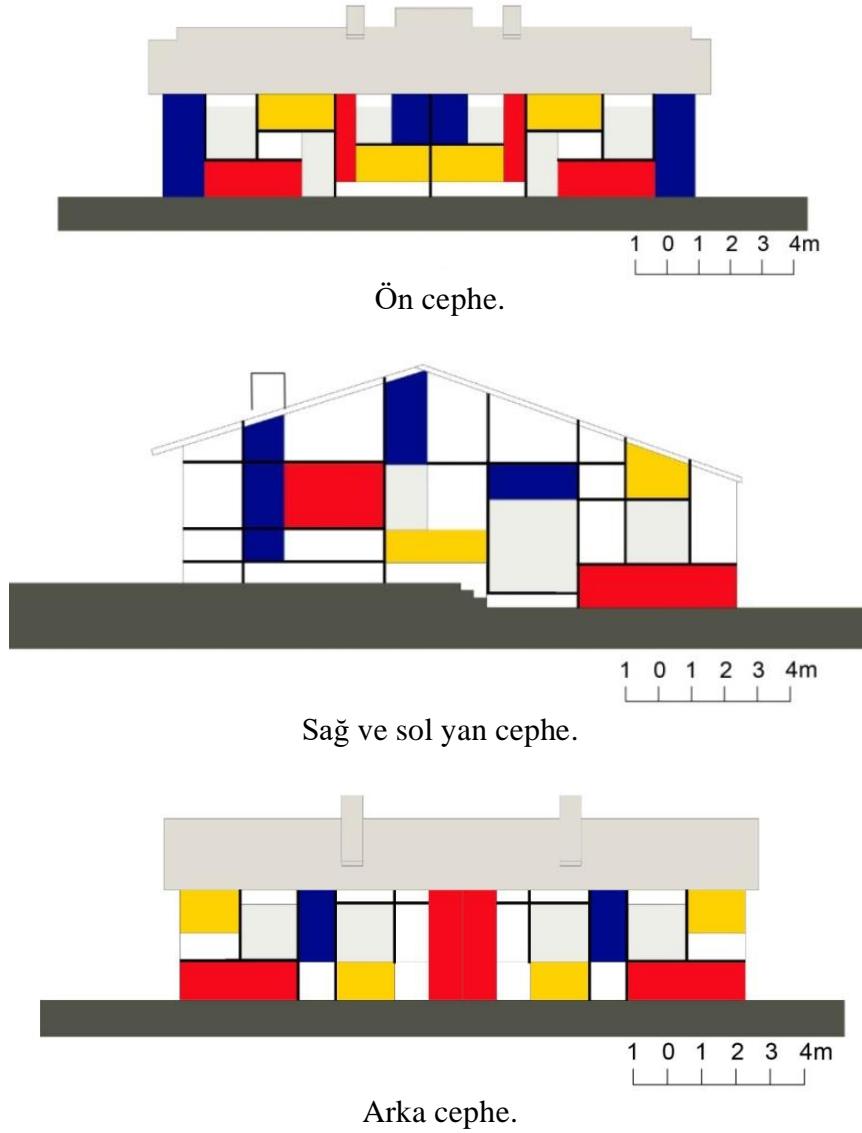
Renk mimaride iletişim kurmanın en önemli yollarından biridir. Kullanıcıları tarafından en görülen en belirgin öge olması nedeniyle, yapıları tasarlayan ve kullanan kişiler için malzeme, kütle ve topografya parametleri içerisinde en önemli özelliktir. Nasıl ki bir metinde, istenen bir sözün aktarımında, noktalama işaretleri kullanılıyorsa renk yapıda bu işaretler düzeninin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Çünkü yapının mimari algısında belirleyici bir rol oynar. Bu nedenle mimari tasarımın ve mimarlık eğitiminin önemli bir parçasıdır. Tasarımda, süreç içinde ortaya çıkan bir olgudur. Çevre ile oluşturduğu fiziksel bağ, iletişim kurma ve hisleri ortaya çıkarma durumlarından dolayı, tasarım sonrası yaşantıyı, bulunduğu çevreyi ve kullanıcıları etkiler [131]. Renk, sanatın temel öğelerinden biridir. Temel tasarım ögesi olarak kullanılır; güzel sanatlarda plastik bir değer olarak varlık gösterir. Bir tasarım ögesi olan renk ile tasarı oluşturan biçimlerin bir araya gelme ve biçimlere anlamlar yükleme koşulları belirlenir. Biçimlerin belirli ilkeler doğrultusunda yapılması ile de bütünlük sağlanır.

Çalışmanın bu aşamasında Karabük -5000 Evler C tipi işçi konutları 28.Sokağa ait silüet üzerinde temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları ele alınarak tasarım ve renklendirme çalışmaları yapılmıştır. Yalın kontrast, kalite kontrast, tamamlayıcı kontrast, sıcak-soğuk kontrast, yanıtıcı kontrast, açık-koyu kontrast ve miktar kontrastı seçilen bir temel tasarım ilkesi doğrultusunda ele alınmış, görsel olarak farklılaştırılmış yeni silüetler önerilmiştir. Karabük-5000 Evler işçi konutları -geç modernizm dönemi toplu konut yerleşkesi- üzerinde renk kontrastlarının temel tasarım ilkeleri doğrultusunda ,değerlendirilerek renklendirilmiş yeni öneri silüetlerin oluşturulması ve hem bu yerleşke hemde başka yerleşimler için bir reçete sunmak, canlandırılması ve etkin hale getirilmesine ihtiyaç duyulan özendirici uygulamalara vesile olabilmektir.

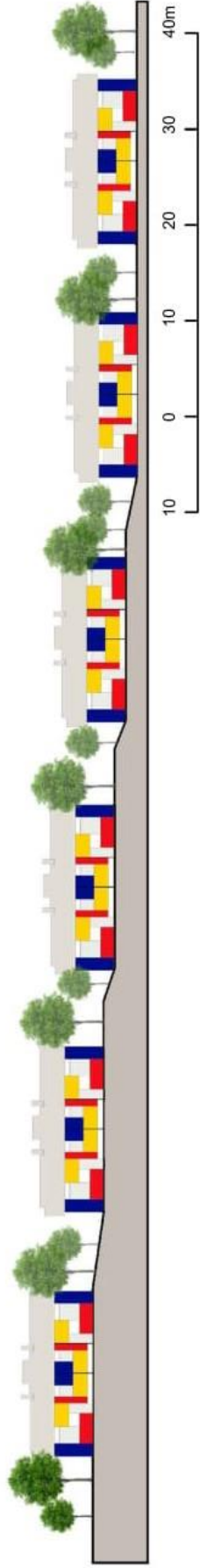
6.2.1. Yalın Kontrast / Denge

Yalın kontrast, üç ana rengin (sarı, kırmızı, mavi) açık veya koyu değerleri kullanılarak yapılan renk kontrastıdır. Ana renklerin kullanımından uzaklaştıkça yalın kontrast etkisi azalır.

Renklendirme çalışmasında, C tipi konutların cephe ön ve arka cephelerinde simetrik denge, sağ ve sol yan cephelerinde asimetrik denge kullanılmıştır (Şekil 6.4). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.5).

Şekil 6.4. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (yalın kontrast /denge)

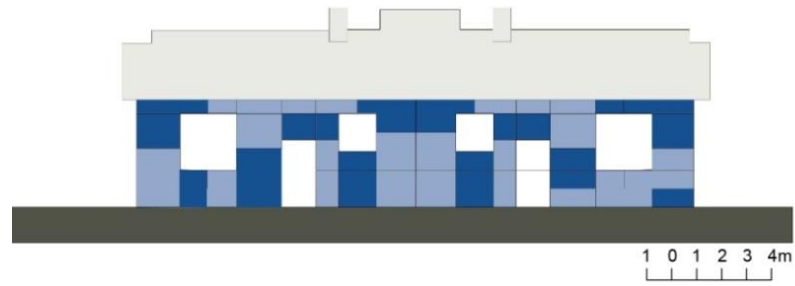

Şekil 6.5. Silüet 1 : 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (yalın kontrast/denge).

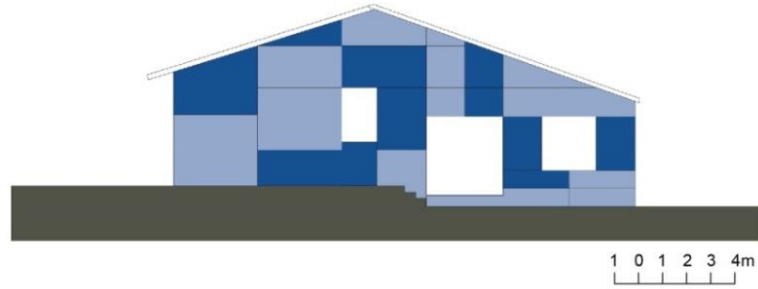
6.2.2. Açık-Koyu Kontrast /Uygunluk

Açık koyu kontrast, bir rengin açık veya koyu değerleri kullanılarak yapılan renk kontrastıdır.

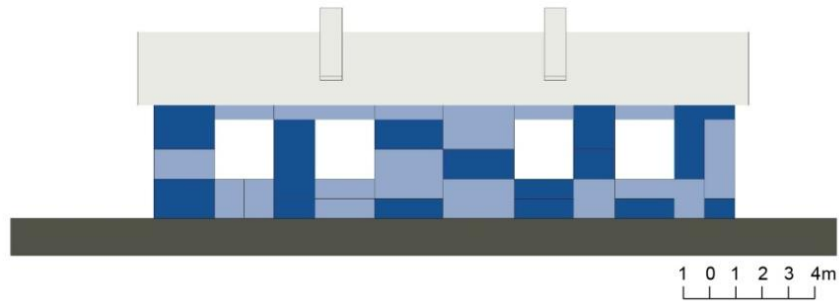
Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde uygunluk ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır (Şekil 6.6). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.7).

Ön cephe.

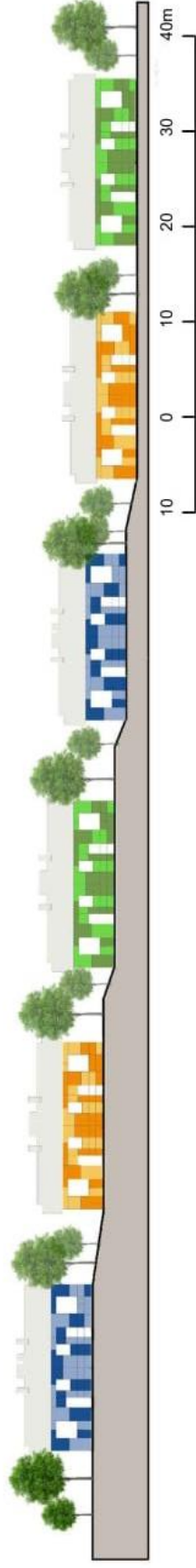

Sağ-sol yan cephe.

Arka cephe.

Şekil 6.6. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (açık-koyu kontrast /uygunluk).

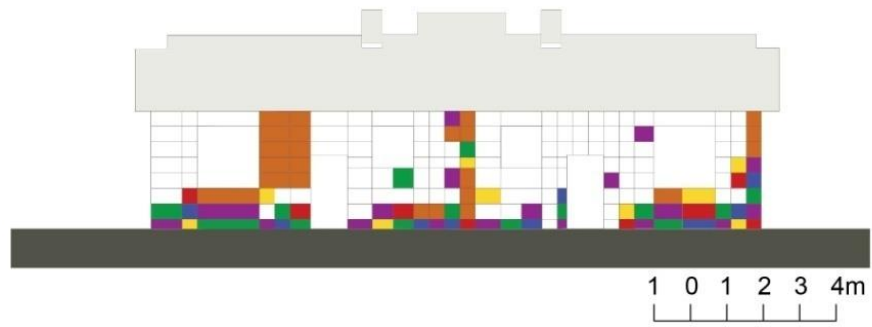

Şekil 6.7. Siluet 2: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (açık –koyu kontrast/uygunluk).

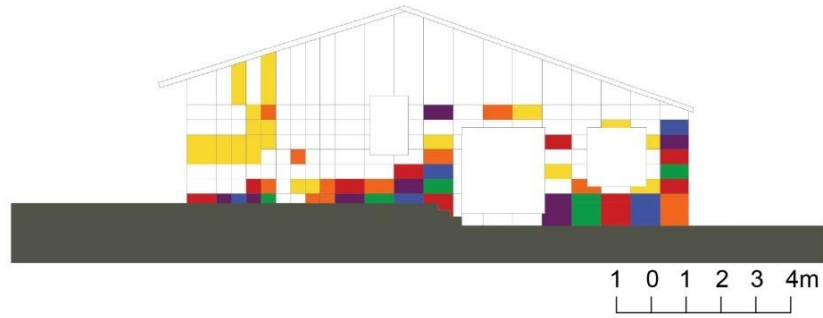
6.2.3. Sıcak –Soğuk Kontrast/Egemenlik

Sıcak-soğuk kontrast, sıcak ve soğuk renkleri kullanarak yapılan renk kontrastıdır.

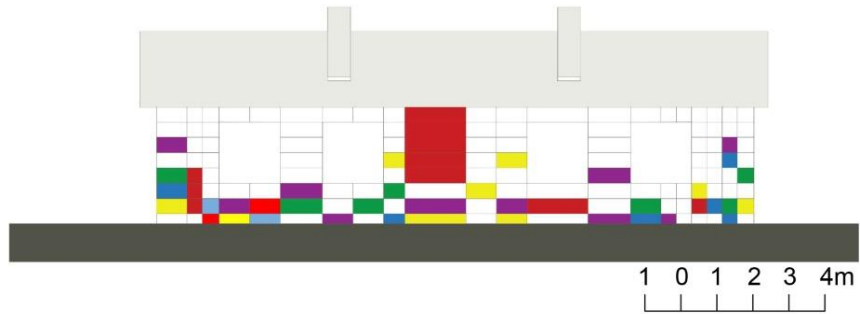
Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde egemenlik ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır. Seçilen bir renk ölçü farklılığı ile egemen kılınmıştır (Şekil 6.8). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.9).

Ön cephe.

Sağ-sol yan cephe.

Arka cephe.

Şekil 6.8.C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (sıcak-soğuk kontrast /egemenlik).

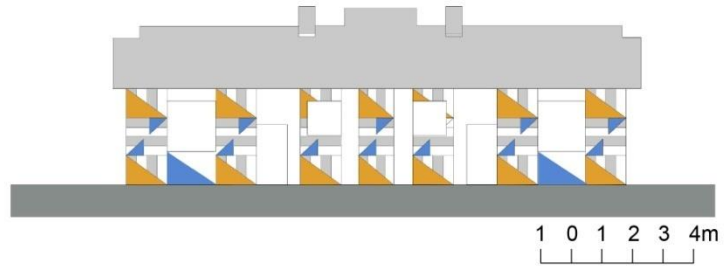

Şekil 6.9. Siluet 4: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (sıcak-soğuk kontrast/egemenlik).

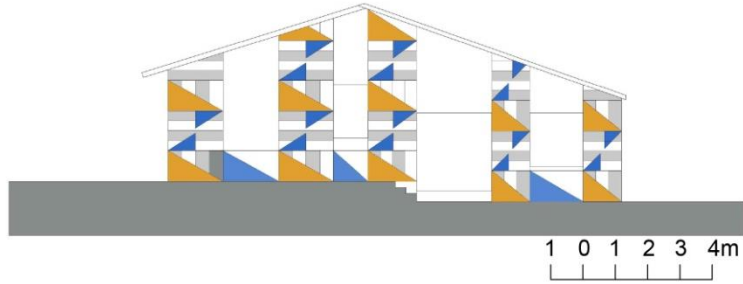
6.2.4. Tamamlayıcı Kontrast/Tekrar

Tamamlayıcı kontrast, renk çemberinde karşılıklı bulunan-zıt – renkler, kullanılarak yapılan renk kontrastıdır.

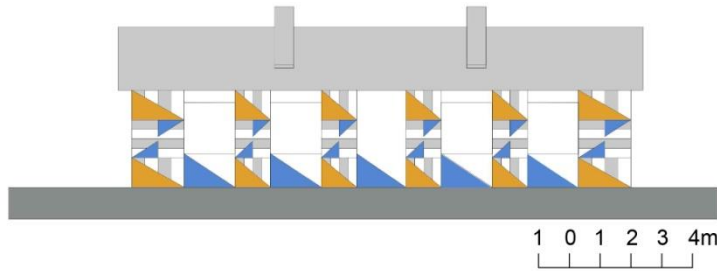
Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde tekrar ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır (Şekil 6.10). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.11).

Ön cephe.

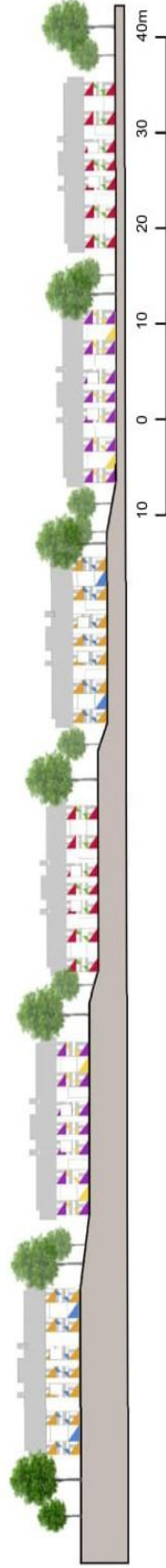

Sol-sağ yan cephe.

Arka cephe.

Şekil 6.10. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (tamamlayıcı kontrast /tekrar).

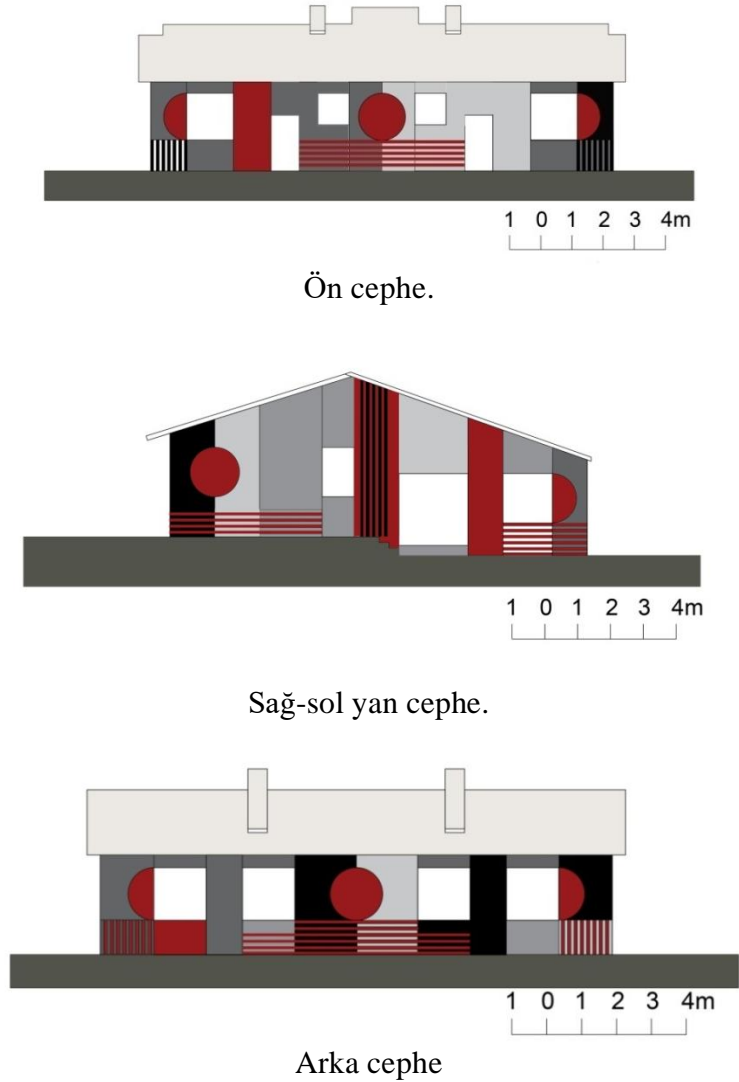

Şekil 6.11. Siluet 4: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (tamamlayıcı kontrast/tekrar).

6.2.5. Yanılıcı Kontrast/Zıtlık

Yanılıcı kontrast, farklı etki oluşturmak amacıyla siyah, beyaz ve gri zeminler üzerinde herhangi bir renk kullanılarak yapılan renk kontrastıdır. Renk, farklı zeminler üzerinde farklı etkiler oluşturur.

Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde zıtlık ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır (Şekil 6.12). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.13).

Şekil 6.12. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (yanılıcı kontrast /zıtlık).

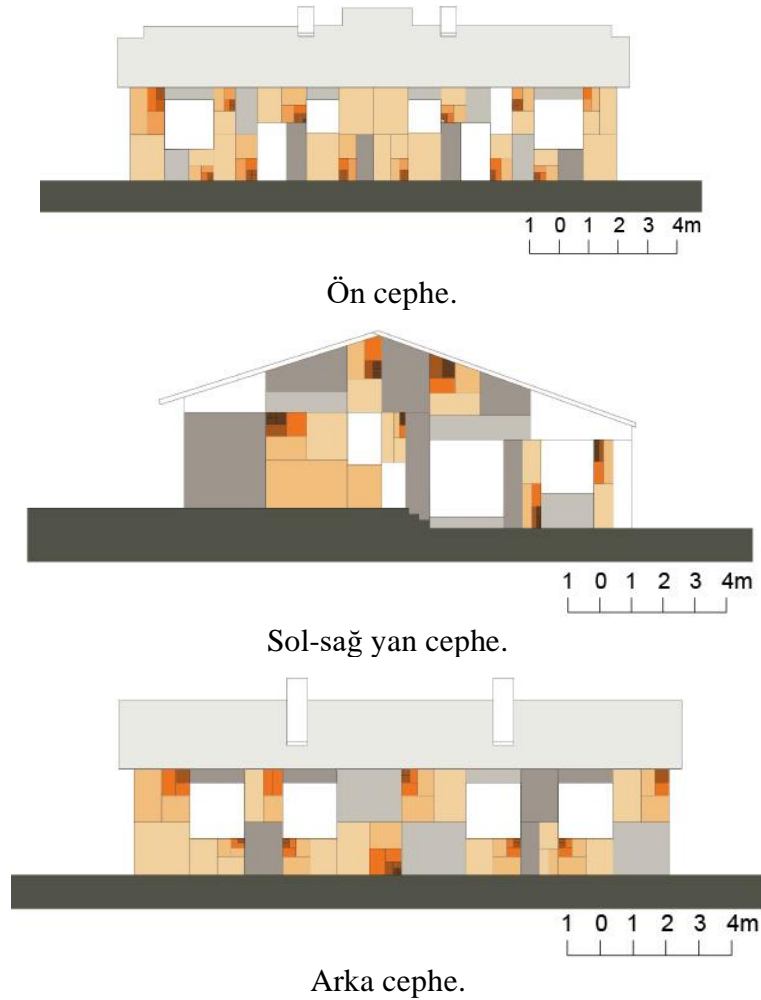

Şekil 6.13. Silüet 4: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (yanıltıcı kontrast/zıtlık).

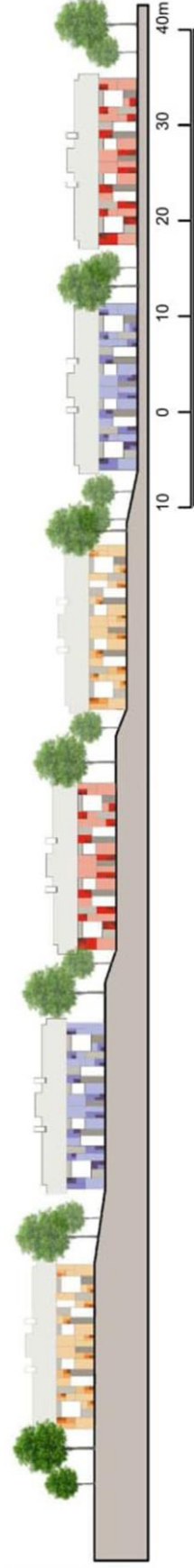
6.2.6. Kalite Kontrast / Koram

Kalite kontrast, bir rengin en açık tonundan en koyu tonuna ya da en koyu tonundan en açık tonuna doğru dizilim yapılırken rengin ara tonları da kullanılarak yapılan renk kontrastıdır.

Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde koram ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır (Şekil 6.14). İç içe geçen kareler ve bu geçiş esnasında renk kalitelerindeki değişimin cephe yüzeyinde bütünlük oluşturması hedeflenmiştir (Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.15).

Şekil 6.14. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (kalite kontrast /koram).

Şekil 6.15. Siluet 6: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (kalite kontrast/koram).

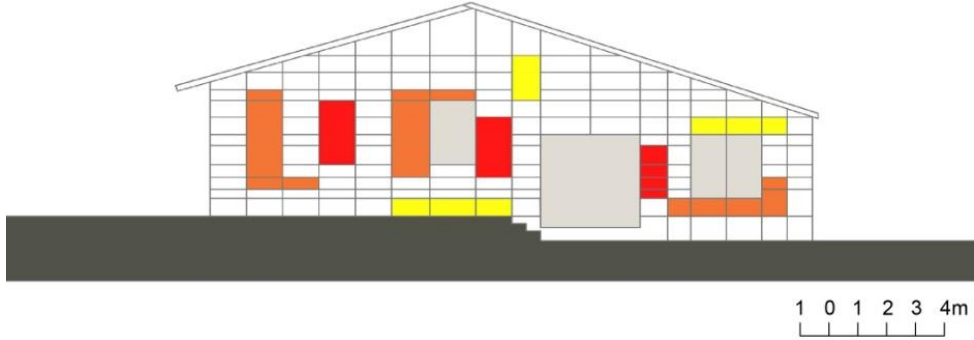
6.1.2.7. Miktar Kontrast /Birlik

Miktar kontrast, iki ya da daha çok rengin renk lekeleri arasındaki oran kullanılarak yapılan renk kontrastıdır.

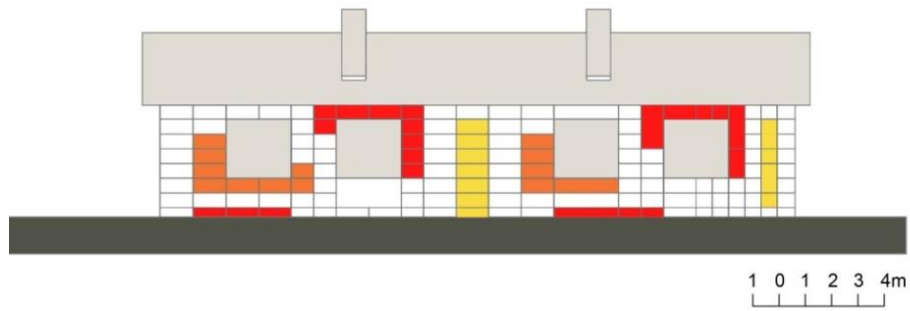
Renklendirme çalışmasında, C tipi işçi konutlarının cephelerinde birlik ilkesine uyumlu bir tasarım yapılmıştır (Şekil 6.16). Çalışma blok üzerinde detaylandırılmış olsa da silüet ön cepheden oluşmaktadır (Şekil 6.17).

Ön cephe.

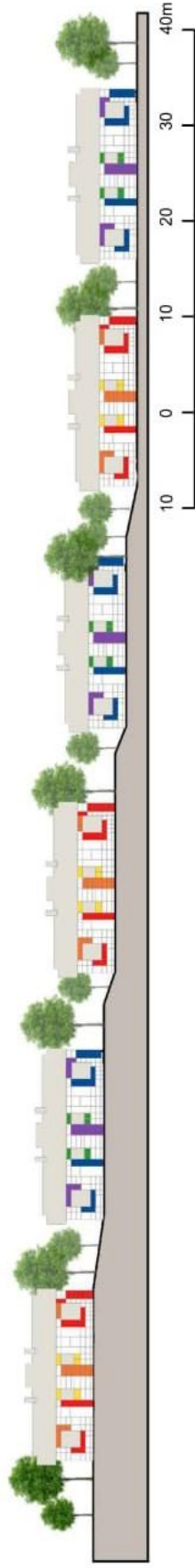

Sağ-sol yan cephe.

Arka cephe.

Şekil 6.16. C tipi işçi konutları cephelerinde renklendirme çalışması (miktar kontrast /birlik).

Şekil 6.17. Siluet 7: 28.Sokak güney silüetinde renklendirme çalışması (miktar kontrast/birlik).

6.3. ANKET ÇALIŞMASI

Bu araştırma için, Nisan 2020 'de 5000 Evler İşçi Konutları Bölgesi'nde ikamet eden sakinlere, iki aşamalı anket yapılmıştır. 1.aşamada, çalışma kapsamında incelenen Norveç'in renkli yerleşimlerinin insanlara uyandırdığı hisler ve etkileycilik düzeyleri ölçülmüştür. 2.aşamada, temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları doğrultusunda tasarlanmış 7 farklı öneri silüetin etkileycilik düzeyleri ölçülmüştür.

6.3.1. Deneklerin Seçimi

Çevreyi şekillendiren yapılaşmalar yaşayanlar, üzerinde etkilidir. Bu nedenle çevresel bir araştırma ya da çevresel tasarım yapıldığında, özellikle kullanıcıları insanlar bu değerlendirmeler üzerinde söz sahibi olmalıdır.

Çalışmada, bölge içinde oturan kullanıcılar gün içinde ziyaret edilmiş; her haneden bir kişi olacak şekilde ulaşabilenler ile anket yapılmıştır. Denekler ile tek tek görüşülmüştür, deneklerin cinsiyetleri, yaş aralığı, eğitim durumu gibi değişken özellikleri için özel bir sayı belirleme yöntemine gidilmemiş, rastgele ve istekleri doğrultusunda seçim yapılmıştır.

6.3.2. Anket-1

Anket çalışması, deneklerin ankete katılmayı kabul etmeleriyle başlamıştır. Araştırmanın kısa bir tanıtımından sonra, deneklerden soru formundaki bölümleri cevaplamaları istenmiştir.

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde deneklerin cinsiyetleri, yaş aralığı, eğitim durumu bilgileri yer almıştır.

İkinci bölümde, Norveç'te yer alan 25 farklı renkli yerleşimden alınan fotoğrafların öznel değerlendirmelerinin yapılabilmesi için renk anlam tablosu oluşturulmuştur.

Üçüncü bölümde, Norveç'te yer alan 25 farklı renkli yerleşimden alınan fotoğrafların öznel değerlendirmelerinin yapılabilmesi için bir anlamsal farklılaşma cetveli oluşturulmuştur.

Fotoğraflar, A3 boyutundaki kâğıda yatay yerleştirilmiş ve deneklere bu hali ile gösterilmiştir.

Buna göre, görüşme yapılan denek sayısı 125 'dir. Denek sayısı bağımsız değişken etkenlere göre;

- Cinsiyete göre dağılım

Kadın	%52
Erkek	%48

- Yaşa göre dağılım

...-25	%24
26-40	%32
41-55	%28
56-...	%16

- Eğitim durumuna göre dağılım

İlkokul mezunu	%30
Ortaokul mezunu	%16
Lise mezunu	%12
Üniversite mezunu	%42'dir.

Çalışma kapsamında incelenmiş Norveç'te yer alan 25 adet renkli yerleşimden alınan, 2 boyutlu mevcut görünümünün renk anlam tablosu (Çizelge 6.1'de) verilmiştir.

Denek sayısına göre frekans dağılımı (Çizelge 6.2'de) verilmiştir.

Denek sayısına göre dağılımın yüzde ifadesi (Çizelge 6.3'de) verilmiştir.

Çizelge 6.1.Renklerin anlamları.

Renk kodları	Renkler	Renk anlamları
A	Kırmızı	Heyecanlandırıcı
B	Turuncu	Neşe verici
C	Sarı	Dikkat Çekici
D	Yeşil	Huzur
E	Mavi	Soğuk
F	Mor	Egemenlik, Asillik
G	Siyah	Korku
H	Beyaz	Saflık
I	Gri	Hareketsizlik

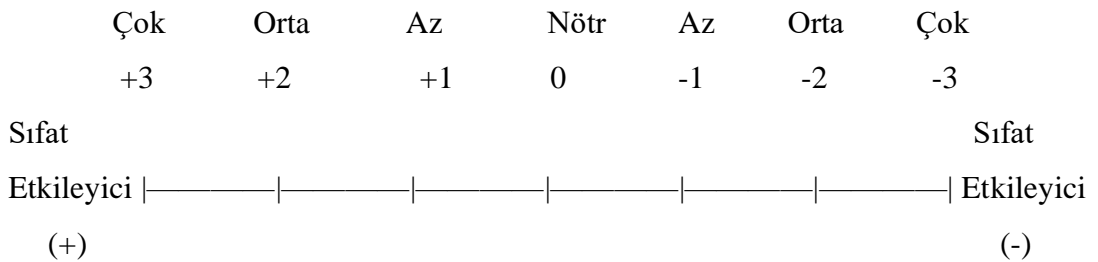
Çizelge 6.2. Anket-1'in denek sayısına göre frekans dağılımı.

Görsel	Renk anlamları								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Görsel-1	14	15	46	17	10	7	5	3	8
Görsel-2	27	18	45	30	-	4	1	-	-
Görsel-3	6	20	8	10	38	24	10	7	2
Görsel-4	-	22	37	21	4	3	1	9	28
Görsel-5	-	13	2	22	15	25	1	39	8
Görsel-6	5	5	20	15	50	30	-	-	-
Görsel-7	27	43	3	22	10	18	2	-	-
Görsel-8	10	15	11	10	44	26	4	5	-
Görsel-9	11	28	17	47	-	-	7	11	4
Görsel-10	9	27	18	2	39	5	1	14	10
Görsel-11	7	22	18	35	5	6	-	13	19
Görsel-12	1	4	11	5	44	25	15	-	18
Görsel-13	10	17	18	15	-	37	-	10	19
Görsel-14	25	18	43	5	13	14	-	1	-
Görsel-15	1	4	5	20	28	49	5	-	15
Görsel-16	4	18	5	56	-	5	5	27	5
Görsel-17	15	19	10	42	14	14	5	6	-
Görsel-18	6	7	15	30	25	10	13	17	2
Görsel-19	10	35	10	20	10	20	-	17	3
Görsel-20	3	15	2	41	10	22	5	14	6
Görsel-21	15	10	2	18	45	5	10	13	11
Görsel-22	17	55	8	37	2	1	4	-	1
Görsel-23	33	11	48	12	1	1	3	10	6
Görsel-24	5	10	5	35	49	11	5	2	-
Görsel-25	9	8	10	5	27	4	6	19	37

Çizelge 6.3. Anket-1'in denek sayısına göre dağılımın yüzde ifadesi.

Görsel	Renk anlamları								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Görsel-1	11,2	12	36,8	13,6	8	5,6	4	2,4	6,4
Görsel-2	21,6	14,4	36	24	-	3,2	0,8	-	-
Görsel-3	4,8	16	6,4	8	30,4	19,2	8	5,6	1,6
Görsel-4	-	17,6	29,6	16,8	3,2	2,4	0,8	7,2	22,4
Görsel-5	-	10,4	1,6	17,6	12	20	0,8	31,2	6,4
Görsel-6	4	4	16	12	40	24	-	-	-
Görsel-7	21,6	34,4	2,4	17,6	8	14,4	1,6	-	-
Görsel-8	8	12	8,8	8	35,2	20,8	3,2	4	-
Görsel-9	8,8	22,4	13,6	37,6	-	-	5,6	8,8	3,2
Görsel-10	7,2	21,6	14,4	1,6	31,2	4	0,8	11,2	8
Görsel-11	5,6	17,6	14,4	28	4	4,8	-	10,4	15,2
Görsel-12	0,8	3,2	8,8	4	35,2	20	12	-	14,4
Görsel-13	8	13,6	14,4	12	-	29,6	-	8	15,2
Görsel-14	20	14,4	34,4	4	10,4	11,2	3,2	0,8	-
Görsel-15	0,8	3,2	4	16	22,4	39,2	4	-	12
Görsel-16	3,2	14,4	4	44,8	-	4	4	21,6	4
Görsel-17	12	15,2	8	33,6	11,2	11,2	4	4,8	-
Görsel-18	4,8	5,6	12	24	20	8	10,4	13,6	1,6
Görsel-19	8	28	8	16	8	16	-	13,6	2,4
Görsel-20	2,4	12	1,6	32,8	8	17,6	4	11,2	4,8
Görsel-21	12	8	1,6	14,4	36	4	8	10,4	8,8
Görsel-22	13,6	44	6,4	29,6	1,6	0,8	3,2	-	0,8
Görsel-23	26,4	8,8	38,4	9,6	0,8	0,8	2,4	8	4,8
Görsel-24	4	8	4	28	39,2	8,8	4	1,6	-
Görsel-25	7,2	6,4	8	4	21,6	3,2	4,8	15,2	29,6

Üçüncü bölümde, Norveç'te yer alan 25 farklı renkli yerleşimden alınan fotoğrafların öznel değerlendirmelerinin yapılabilmesi için bir anlamsal farklılaşma cetveli oluşturulmuştur (Şekil 6.10).

Şekil 6.10. Anket çalışmasında kullanılan “Anlamsal Farklılaşma Cetveli”

Norveç'in renkli yerleşimlerine ait fotoğrafların beğeni tercihlerinin anlamsal farklılaşma cetvelinde denek sayısına göre frekans dağılımı (Çizelge 6.4'de), denek sayısına göre dağılımın yüzde ifadesi (Çizelge 6.5'de), deneklerin aritmetik ortalaması (Çizelge 6.6'de) belirtilmiştir.

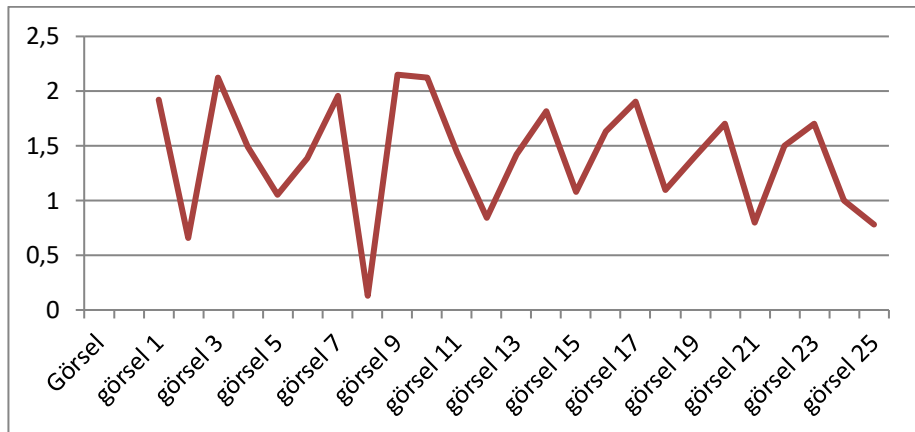
Çizelge 6.4. Anket-1'in sıfat çiftine verilen değerlerin denek sayısına göre dağılımı.

Görsel	Sıfat	Çok	Orta	Az	Nötr	Az	Orta	Çok	Sıfat
		3	2	1	0	-1	-2	-3	
Görsel 1	Etkileyici	43	58	11	5	5	2	1	Etkileyici Değil
Görsel 2	Etkileyici	1	22	62	23	10	5	2	Etkileyici Değil
Görsel 3	Etkileyici	55	44	15	8	3	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 4	Etkileyici	20	52	32	13	5	2	-	Etkileyici Değil
Görsel 5	Etkileyici	12	33	43	30	4	-	3	Etkileyici Değil
Görsel 6	Etkileyici	17	30	63	15	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 7	Etkileyici	50	40	15	20	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 8	Etkileyici	-	12	47	23	35	5	3	Etkileyici Değil
Görsel 9	Etkileyici	61	44	8	7	-	5	-	Etkileyici Değil
Görsel 10	Etkileyici	55	44	24	2	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 11	Etkileyici	12	42	61	10	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 12	Etkileyici	15	38	3	47	5	3	14	Etkileyici Değil
Görsel 13	Etkileyici	29	32	3	-	9	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 14	Etkileyici	48	32	35	5	-	-	5	Etkileyici Değil
Görsel 15	Etkileyici	17	30	54	3	6	12	3	Etkileyici Değil
Görsel 16	Etkileyici	39	21	52	10	-	2	1	Etkileyici Değil
Görsel 17	Etkileyici	59	34	14	8	4	5	1	Etkileyici Değil
Görsel 18	Etkileyici	14	30	56	15	5	-	5	Etkileyici Değil
Görsel 19	Etkileyici	23	32	54	14	2	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 20	Etkileyici	43	38	21	10	13	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 21	Etkileyici	7	45	31	24	4	14	-	Etkileyici Değil
Görsel 22	Etkileyici	45	12	50	13	-	-	5	Etkileyici Değil
Görsel 23	Etkileyici	48	33	24	12	-	-	8	Etkileyici Değil
Görsel 24	Etkileyici	24	32	24	10	25	10	-	Etkileyici Değil
Görsel 25	Etkileyici	14	20	38	42	-	11	-	Etkileyici Değil

Çizelge 6.5. Anket-1'in denek sayısına göre dağılımının % ifadesi.

Görsel	Sıfat	Çok 3	Orta 2	Az 1	Nötr 0	Az -1	Orta -2	Çok -3	Sıfat
Görsel 1	Etkileyici	34,4	46,4	8,8	4	4	1,6	0,8	Etkileyici Değil
Görsel 2	Etkileyici	0,8	17,6	49,6	18,4	8	4	1,6	Etkileyici Değil
Görsel 3	Etkileyici	44	35,2	12	6,4	2,4	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 4	Etkileyici	16	41,6	25,6	10,4	4	1,6	-	Etkileyici Değil
Görsel 5	Etkileyici	9,6	26,4	34,4	24	3,2	-	2,4	Etkileyici Değil
Görsel 6	Etkileyici	13,6	24	50,4	12	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 7	Etkileyici	40	32	12	16	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 8	Etkileyici	-	9,6	37,6	18,4	28	4	2,4	Etkileyici Değil
Görsel 9	Etkileyici	48,8	35,2	6,4	5,6	-	4	-	Etkileyici Değil
Görsel 10	Etkileyici	44	35,2	19,2	1,6	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 11	Etkileyici	9,6	33,6	48,8	8	-	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 12	Etkileyici	12	30,4	2,4	37,6	4	2,4	11,2	Etkileyici Değil
Görsel 13	Etkileyici	23,2	25,6	2,4	-	7,2	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 14	Etkileyici	38,4	25,6	28	4	-	-	4	Etkileyici Değil
Görsel 15	Etkileyici	13,6	24	43,2	2,4	4,8	9,6	2,4	Etkileyici Değil
Görsel 16	Etkileyici	31,2	16,8	41,6	8	-	1,6	0,8	Etkileyici Değil
Görsel 17	Etkileyici	47,2	27,2	11,2	6,4	3,2	4	0,8	Etkileyici Değil
Görsel 18	Etkileyici	11,2	24	44,8	12	4	-	4	Etkileyici Değil
Görsel 19	Etkileyici	18,4	25,6	43,2	11,2	1,6	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 20	Etkileyici	34,4	30,4	16,8	8	10,4	-	-	Etkileyici Değil
Görsel 21	Etkileyici	5,6	36	24,8	19,2	3,2	11,2	-	Etkileyici Değil
Görsel 22	Etkileyici	36	9,6	40	10,4	-	-	4	Etkileyici Değil
Görsel 23	Etkileyici	38,4	26,4	19,2	9,6	-	-	6,4	Etkileyici Değil
Görsel 24	Etkileyici	19,2	25,6	19,2	8	20	8	-	Etkileyici Değil
Görsel 25	Etkileyici	11,2	16	30,4	33,6	-	8,8	-	Etkileyici Değil

Çizelge 6.6. Norveç'in renkli yerleşimlerine ait fotoğrafların aritmetik ortalaması.

6.3.3. Anket-2

Anket çalışması, deneklerin ankete katılmayı kabul etmeleriyle başlamıştır. Araştırmanın kısa bir tanıtımından sonra, deneklerden mevcut ve öneri silüetleri değerlendirmeleri soru formundaki bölümleri cevaplamaları istenmiştir.

Birinci bölümde deneklerin cinsiyetleri, yaş aralığı, eğitim durumu bilgileri yer almıştır. İkinci bölümde, mevcut temel tasarım ilkeleri doğrultusunda ve renk kontrastları ile tasarlanmış 7 farklı öneri silüetin öznel değerlendirmelerinin yapılabilmesi için bir anlamsal farklılaşma cetveli oluşturulmuştur (Şekil 6.10).

Modellerin 1/650 ölçekli Photoshop görüntüsü A4 boyutundaki kâğıda dikey yerleştirilmiş ve deneklere bu hali ile gösterilmiştir.

2 boyutlu mevcut ve öneri silüetlerin beğeni tercihlerinin anlamsal farklılaşma cetvelinde denek sayısına göre frekans dağılımı (Çizelge 6.7’de)

Denek sayısına göre dağılımın frekansı yüzde ifadesi (Çizelge 6.8’de)

Deneklerin aritmetik ortalaması (Çizelge 6.9’de) belirtilmiştir.

Çizelge 6.7. Anket-2’nin sıfat çiftine verilen değerlerin denek sayısına göre dağılımı.

Görsel	Sıfat	Çok 3	Orta 2	Az 1	Nötr 0	Az -1	Orta -2	Çok -3	Sıfat
Mevcut Siluet	Etkileyici	-	5	12	44	56	8	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 1	Etkileyici	41	52	12	4	10	6	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 2	Etkileyici	14	43	27	17	14	5	5	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 3	Etkileyici	31	41	37	5	5	4	2	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 4	Etkileyici	53	16	34	5	4	5	8	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 5	Etkileyici	47	24	28	7	3	5	11	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 6	Etkileyici	39	58	-	12	10	3	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 7	Etkileyici	30,4	35,2	11,2	14,4	5,6	3,2	-	Etkileyici Değil

Çizelge 6.8. Anket-2'nin denek sayısına göre dağılımın frekansı % ifadesi.

Görsel	Sıfat	Çok 3	Orta 2	Az 1	Nötr 0	Az -1	Orta -2	Çok -3	Sıfat
Mevcut Siluet	Etkileyici	-	4	9,6	35,2	44,8	6,4	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 1	Etkileyici	32,8	41,6	9,6	3,2	8	4,8	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 2	Etkileyici	11,2	34,4	21,6	13,6	11,2	4	4	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 3	Etkileyici	24,8	32,8	29,6	4	4	3,2	1,6	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 4	Etkileyici	42,4	12,8	27,2	4	3,2	4	6,4	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 5	Etkileyici	37,6	19,2	22,4	5,6	2,4	4	8,8	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 6	Etkileyici	31,2	46,4	-	9,6	8	2,4	-	Etkileyici Değil
Öneri Siluet 7	Etkileyici	30,4	35,2	11,2	14,4	5,6	3,2	-	Etkileyici Değil

Çizelge 6.9. 2 boyutlu mevcut ve öneri silüetlerin aritmetik ortalaması.

BÖLÜM 7

SONUÇLAR

Binalar, doğal ve yapay çevre etkenleriyle birlikte tasarlandığında kent kimliğinin oluşmasında büyük rol oynar. Binaların dış ortamla ilişkisini kurduğu yapı yüzleri de renkleriyle birlikte bina/bina gruplarının karakterini oluşturur. Bina cephelerinde renk kullanımı yoluyla, yerleşimler tip yerleşimler olmaktan çıkıp belirli karakteristik özellikler kazanır. Bina cephelerinde renk kullanımıyla, mimari kentsel çekicilik sağlanmış olur.

Kentin görünümünde en belirleyici etken olan yapı yüzlerinin renklendirilmesi, yapı sahipleri, mimarlar ya da işverenlerin kişisel istekleri ve beğenileri yoluyla yapılmaktadır. Hâlbuki bina cephelerinde renk seçimleri, sokak/mahalle/kent ölçeğinde bir bütünlük halinde düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Bir rengin, birlikte kullanılacağı diğer bir renkle uyum içerisinde olması ya da renk yoluyla zıtlık elde edilmek isteniyorsa belirli kurallar çevresinde yapılması gerekmektedir. Renklerin fiziksel ve ruhsal anlamları renk seçimlerinde, kişisel tercihlerin önüne geçip düşünülmesi gereken başka bir olgudur.

Fiziksel ve ruhsal etkilerinden dolayı, renk seçimlerinin belirli ölçütler çevresinde yapılabilmesini kolaylaştıran en etkili yol yerel yönetimlerce renk planlarının hazırlanmasıdır. Çalışma kapsamında Norveç özelinde incelenen yerleşimler, bölgesel renk planları doğrultusunda renklendiren yerleşimlerin çekiciliği artmış, yerleşimler gidileli-ilgi çekici yerler haline gelmiştir.

Gelecekte gerçekleştirilecek başka çalışmalarda, bina yüzeyinde renk kullanımının daha kapsamlı ve ayrıntılı bir biçimde belirli kentsel bölgeler için uygulanması, Norveç özelinde incelenen renkli yerleşimlerde kullanılan ve geliştirilen yöntemler aracılığıyla, Kentsel Master Renk Planlarının hazırlanmasının, yerel yönetimlerce

özendirici uygulamalara vesile olması hedeflenmiştir. Kentsel Master Renk Planlarının, ele alınan bölgelerin ve bölgelerde yer alan yapıların renk tasarımları için rehber niteliği taşıması ve bölgesel ölçekteki yapı yüzü renk tasarımları için master renk planlarının önemine yönelik farkındalığın artırılması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında Norveç özelinde incelenen, kentsel-bölgesel ölçekte renk seçimlerinin belirlendiği renk planlarının uygulandığı yerleşimler sosyo-kültürel etkinliklerin merkezi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu etkileşimlerde bölge ekonomisine de büyük ölçüde katkıda bulunmuştur.

Çalışma kapsamında incelenen Norveç'te yer alan 25 renkli yerleşimin anket katılımcılarında uyandırdığı his ve etkileycilik düzeyleri analizi detayları 6.bölümde verilen anket çalışmasıyla yapılmıştır. Çalışma kapsamında yapılan anket sonuçlarına göre (Şekil 7.1-7.25),

- Alesund-dikkat çekici

Şekil 7.1. Alesund.

- Bakklandet-dikkat çekici

Şekil 7.2. Bakklandet.

- Bergen/Eski Rıhtım- asillik,

Şekil 7.3. Bergen/Eski Rıhtım.

- Damstredet & Telhusbakken-dikkat çekici,

Şekil 7.4. Damstredet & Telhusbakken.

- Eski Stavanger-safılık,

Şekil 7.5. Eski Stavanger.

- Grunerlokka-soğuk,

Şekil 7.6. Grunerlokka.

- Haugesund-neşe verici,

Şekil 7.7. Haugesund.

- Kaigaten/Marken-asillik,

Şekil 7.8. Kaigaten/Marken.

- Kristiansund-huzur

Şekil 7.9. Kristiansund.

- Longyearbyen-soğuk,

Şekil 7.10. Longyearbyen.

- Molde-huzur

Şekil 7.11. Molde.

- Notodden-soğuk,

Şekil 7.12. Notodden.

- Nolsoy-asillik

Şekil 7.13. Nolsoy.

- Nusfjord-dikkat çekici,

Şekil 7.14. Nusfjord.

- Nygardshoyden-asillik

Şekil 7.15. Nygardshoyden.

- Odda-huzur

Şekil 7.16. Odda.

- Reine-huzur,

Şekil 7.17. Reine.

- Risor-soğuk

Şekil 7.18. Risor.

- Roros-neşe verici

Şekil 7.19. Roros.

- Sakrisoy-huzur

Şekil 7.20. Sakrisoy.

- Sortland-soğuk

Şekil 7.21. Sortland.

- Stavanger-neşe verici

Şekil 7.22. Stavanger.

- Trondheim rıhtım-dikkat çekici

Şekil 7.23. Trondheim Rıhtım.

- Vagsbunnen-soğuk

Şekil 7.24. Vagsbunnen.

- Voss-hareketsiz olarak belirlenmiştir.

Şekil 7.25. Voss.

Böylece, tez çalışmasının temel varsayımlarından olan “yapı yüzü renklerinin insanlar üzerinde ruhsal etkileri olduğu ve renk seçimlerinin bu etkenler bağlamında yapılması gerekliliği” doğrulanmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan anket sonuçlarına göre incelenen yerleşimlerin etkileycilik düzeyleri 0.66 (nötr ve + az etkileyici) ile +2.15 (orta etkileyici ve çok etkileyici) değerleri arasındadır.

Anket sonuçlarına göre Norveç'te incelenen 25 yerleşimin etkileycilik düzeyleri sırasıyla,

- Molde (+2.15),
- Longyearbyen (+2.12),
- Bergen (+2.12),
- Haugesund (+1.96),
- Alesund (+1.92),
- Reine (+1.9),
- Nusfjord (+1.82),
- Trondheim Rihtım (+1.7),
- Sakrisoy (+1.7),
- Odda (+1.63),
- Stavanger (+1.5),
- Damstredet & Telhusbakken (+1.49),
- Molde (+1.44),
- Nolsoy (+1.42),
- Roros (+1.4),
- Grunerløkka (+1.39),
- Risør (+1.1),
- Nygardshoyden (+1.08),
- Eski Stavanger (+1.05),
- Vagsbunnen (+1),
- Notodden (+0.84),
- Sortland (+0.8),
- Voss (+0.78),
- Bakklandet (+0.66),
- Kaigaten/Marken (+0.13)'dir.

Böylece, tez çalışmasının temel varsayımlarından olan “bina renklerinin yerleşimlerin görünümünü pozitif etkileyen özellik olduğu” da doğrulanmıştır.

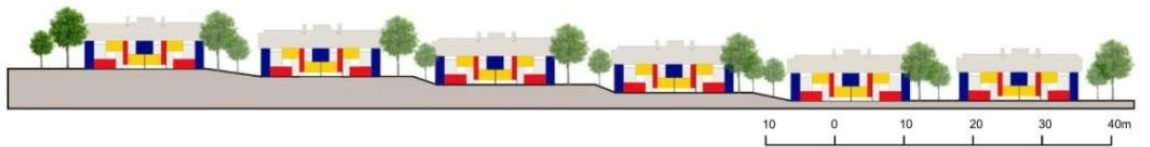
Renk bina cephelerinde bina kimliğini belirleyici etken olmasının yanı sıra rengin kontrastlık durumlarıyla birlikte kullanılması kentsel bölgelerde çekiciliği artıran bir diğer unsurdur.

Genel amacı kent bölgesi ve yapı ölçeğindeki bina cephelerinde renk kontrastları ve temel tasarım ilkeleri kullanımı ile bölgesel çekiciliği artırmak olan tez kapsamında, bu amacı gerçekleştirmek için temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastlıkları kullanılarak çalışmanın 6.bölümünde yer alan 7 adet cephe tasarım çalışması ve cephe silüetleri oluşturuldu.

Tasarım önerileri, yalın kontrast / zıtlık, kalite kontrastı / koram, tamamlayıcı kontrast / tekrar, sıcak soğuk kontrast / egemenlik, yanıltıcı kontrast / denge, açık koyu kontrast / uygunluk, miktar kontrastı / birlik ilkeleri doğrultusunda oluşturulmuş olup bu seçimler çeşitlenebilir.

Çalışma kapsamında yapılan anket sonuçlarına göre mevcut ve öneri silüetlerin etkileycilik düzeyleri-0.4 (nötr ve + az etkileyici) ile +1.73 (orta etkileyici ve çok etkileyici) değerleri arasındadır. Anket sonuçlarına göre çalışma alanında –5000 evler 28.Sokak'ta – tasarlanan cephelerin etkileycilik düzeyleri sırasıyla (Şekil 7.26 –Şekil 7.32)'de verilmiştir.

- Yalın Kontrast / Denge (+1.74)

Şekil 7.26. Yalın Kontrast / Denge ilkesi uygulanmış silüet.

- Kalite Kontrast / Koram (+1.73)

Şekil 7.27. Kalite Kontrast / Koram ilkesi uygulanmış silüet.

- Miktar Kontrastı / Birlik (+1.6)

Şekil 7.27. Miktar Kontrastı / Birlik ilkesi uygulanmış siluet.

- Sıcak Soğuk Kontrast / Egemenlik (+1.55)

Şekil 7.28. Sıcak Soğuk Kontrast / Egemenlik ilkesi uygulanmış siluet.

- Tamamlayıcı Kontrast / Tekrar (+1.49)

Şekil 7.29. Tamamlayıcı Kontrast / Tekrar ilkesi uygulanmış siluet.

- Yanıltıcı Kontrast / Zıtlık (+1.36)

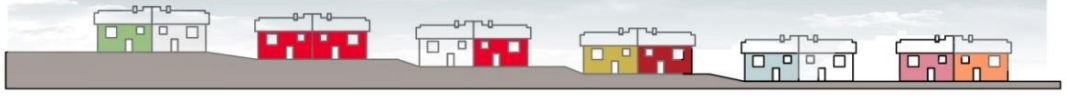
Şekil 7.30. Yanıltıcı Kontrast / Zıtlık ilkesi uygulanmış siluet.

- Açık Koyu Kontrast / Uygunluk (+0.92)

Şekil 7.31. Açık Koyu Kontrast / Uygunluk ilkesi uygulanmış siluet.

- Mevcut siluet (-0.4) olarak belirlenmiştir.

Şekil 7.32. Mevcut siluet.

Böylece, tez çalışmasının temel varsayımlarından olan “temel tasarım ilkeleri ve renk kontrastları doğrultusunda yapılan tasarımların, yerleşimlerin görünümünü pozitif etkileyen özellik olduğu” da doğrulanmıştır.

Çalışmada, yapı yüzü tasarım yaklaşımının etkileyicilik düzeyi belirlenmesinde belirli ölçütlerden faydalanılmıştır. Bu bağlamda yapı yüzü tasarımında renk kullanımı ve bu tasarımların renk kontrastları-temel tasarım ilkeleri doğrultusunda oluşturulması bölge kullanıcılarında olumlu etkiler oluşturduğu, çalışma kapsamında yapılan anket çalışması ile saptanmıştır.

Renk, mimarlık eğitim programlarında temel tasarım stüdyoları kapsamında gündemde olmakta ve daha sonraki mimari proje üretim süreçlerinde etkisini yitirmektedir. Bu olumsuz etki, hemen hemen tüm kentsel yapılaşmalarda görülmektedir. Hâlbuki bina yüzlerinin binanın algısında önemli etki oluşturduğu, bu etkinin renk kullanımı, kütleli-yüzeysel çerçevede oluşturulduğu açıktır.

Şüphesiz ki, tez kapsamında önerilen tasarım çalışmaları toplumsal, bölgesel ve sosyo-kültürel alt yapı göz önüne alınarak tekrar tekrar sınanması gerekmektedir. Fakat bu çalışma, bina yüzlerinin tasar ilkeleri kapsamında renklendirilmesinde belirli kurallara işaret etmek ve tasarımların geliştirilerek-çeşitlenerek farklı önerilerin oluşturulabileceği konusuna odaklanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Ural, S., “Mimarlıkta renk: yapay ortamların renklendirilmesinde renk dinamikleri”, Doktora Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 1-10 (1995).
2. İnternet: Artdecor “Rengin peşindeki mimarlık”, <http://www.artdecor.com.tr/mimari/00204/> (2020).
3. Yılmaz, S., “Antik çağ (Yunan Roma) tapınak mimarisinde çok renklilik”, Yüksek Lisans Tezi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Uşak, 78-83 (2019).
4. İnternet: Sanat karavanı “Rönesans dönemi mimarisi”, <https://sanatkaravani.com/ronesans-donemi-mimarisi/>, (2020).
5. Öktem, P., Şubat.8, *Yapı Dergisi*, 418(2):66–74 (2017).
6. Sıbriglio, J., “Le Corbusier: l'Unité d'habitation de Marseille”, *Parentheses, France*, 4-7 (2013).
7. İnternet: Studiogreiling, <https://www.studiogreiling.com/following/studiogreiling.com/KLEE-KANDINSKY-MASTERS-HOUSE> (2020).
8. Özcan, E., “Yerleşimlerde yapı yüzü renk tasarımına yönelik bir yaklaşım”, Doktora Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, (1995).
9. Kalmık, E, “Renklerin Armoni Sistemleri”, *Cumhuriyet Matbaası*, İstanbul, 7–40 (1950).
10. Doruk, B., “Mimari tasarıma giriş programı üzerine bir araştırma”, Doçentlik Tezi, *İTÜ Mimarlık Fakültesi*, İstanbul, 9-39 (1973).
11. Temizsoylu, N, “Renk ve Resimde Kullanımı”, *Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları*, İstanbul, 9–39 (1987).
12. İnnap, H. S., “Renk ve rengin moda üzerindeki etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, 7-10 (2012)
13. Çağlarca, S, “Renk ve Armoni Kuralları”, *Duran Ofset Basımevi*, İstanbul, 22–29 (1968).

14. İnternet: “Slik blir husfargen fin”, <https://www.ifi.no/slik-bilir-husfargen-fin> (2020).
15. Gençaydın, Z, “Sanat Eğitimi”, *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları*, İstanbul, 55 (1993).
16. Granger, W., “Colour Harmony' In Science And Art”, *The Second Congress of the International Colour Association*, UK, 502-505 (1973).
17. İnternet: Deco Art “Color Wheel”, https://decoart.com/blog/article/318/color_theory_basics_the_color_wheel (2020).
18. İnternet: Filli Boya, “Renk Etkisi”, <http://renketkisi.com/en/psychology-and-color.html> (2019).
19. Altan, İ., “Mimaride Işık Gölge İlişkisinin Psikolojik Etkileri Üzerine Bir Araştırma”,,” Doktora Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi*, İstanbul, 35 (1983)
20. Özdemir, T., “Tasarımda renk seçimini etkileyen faktörler”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2):391-402 (2005)
21. Ekoyapı Dergisi, “Tev Ofis Binası”, Sayı: 44, *Kültür Sanat Basımevi*, İstanbul, 72 (2019)
22. XXI Dergisi, “Geçirgen Ritim”, Sayı: 117, *Depo Yayıncılık*, İstanbul, 45 (2013)
23. Frieling, H, “Mensch-Farbe-Raum”, *Mensch-Farbe-Raum*, Munchen, 17 (1954).
24. Martel, C, “Ben Enerjyim”, *Arion Yayınevi*, İstanbul, 85 (1985).
25. Yılmaz, B., “Konutlar”, *Yem Yayınevi*, İstanbul, 215 (2010).
26. İnternet: My Modern Met “Striking Orange Staircase Visible from Outside of Modern Home”, <https://mymodernmet.com/casa-blanca-house-martin-dulanto-sangalli/> (2020).
27. İnternet: Archdaily “Lock & Be Free / Wanna One”, <https://www.archdaily.com/790028/lock-and-be-free-wanna-one> (2020).
28. İnternet: Archdaily “Trespa Meteón: Outdoor plates for residential projects”, http://arqvanessadorneles.blogspot.com/2011_12_01_archive.html?m=1 (2020).
29. XXI Dergisi, “Ofis Tasarımı”, Sayı: 87, *Depo Yayıncılık*, İstanbul, 30 (2010).

30. XXI Dergisi, “Naiflikte Birleşmek”, Sayı: 140, *Depo Yayıncılık*, İstanbul, 5 (2015)
31. Tasarım+Kuram Dergisi, “Mimari Yapılarda Saydamlık ve Mekân Tasarımında Işık Kontrolü”, Sayı: 9, *Tasarım Yayıncılık*, İstanbul, 29 (2010)
32. Tasarım, “Naiflikte Birleşmek”, Sayı: 265, *Tasarım Yayıncılık*, İstanbul, 116 (2015)
33. Ekoyapı Dergisi, “Yonca Evi Kreşi”, Sayı: 27, *Kültür Sanat Basımevi*, İstanbul, 86 (2019)
34. İnternet: Desing Boom, <https://www.designboom.com/architecture/mvrdv-completes-gangnam-style-chungha-building-transformation/> (2020).
35. İnternet: https://www.archdaily.com/887169/crystalscape-moriyuki-ochiai-architects?ad_medium=office-landing&ad_name=featured-image (2020).
36. İnternet: Archdaily “Apartment Building in Luxembourg / Metaform Architects”, <https://www.archdaily.com/189990/apartment-building-in-luxembourg-metaform-architects> (2020).
37. Tasarım, “Rönesans Holding Ofis Binası”, Sayı: 255, *Tasarım Yayıncılık*, İstanbul, 108 (2013)
38. İnternet:<https://www.arkitektuel.com/isik-kilisesi/> (2020).
39. Güngör, H, “Temel Tasar”, *Çeltüt Matbaacılık*, İstanbul, (1968).
40. Doruk, B., “Mimari tasarıma giriş programı üzerine bir araştırma”, Doçentlik Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi*, İstanbul, (1973).
41. Denel, B, “Temel Tasarım ve Yaratıcılık”, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliğı*, Ankara, (1981).
42. Özer, B, “Mimarlık Eğitiminde Temel Dizayn”, *Duran Ofset Basımevi*, İstanbul, (1968).
43. Ganiç, K., “Kentsel yapıtlar üzerinden bir mekânsal bellek okuması: Atatürk Kültür Merkezi (AKM)”, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 68 (2016)
44. Ustaömeroğlu, A., “Mimari analiz için temel tasarım öge ve ilkelerinin kullanımı ile oluşturulan estetik ağırlıklı bir yöntem araştırması”, Doktora Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 73-102 (1998).
45. İnternet: <https://archpaper.com/2015/01/the-archive-project/> (2020).

46. Mutlu, B, “Mimarlık Tarihi Ders Notları 1”, *Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi*, İstanbul, (2001).
47. Usta, G., Usta, A., Tuluk, Ö., “Anadolu Türk Mimarlığı İçin Görsel Sözlük”, *Sonhaber Matbaacılık*, Trabzon, (2001).
48. Öztuna, Y, “Görsel İletişimde Temel Tasarım”, *Tibyan Yayıncılık*, İstanbul, (2007).
49. İnternet: <https://www.tzv.org.tr/#/haber/977> (2020).
50. İnternet: <http://www.arkiv.com.tr/proje/mansiyon-gaziemir-aktepe-ve-emrez-mahalleleri-kentsel-donusum-alani-mimari-proje-yarismasi/4908> (2020).
51. İnternet: Britannica “Norway”, <https://www.britannica.com/place/Norway> (2020).
52. İnternet: Wikizeroo “Norway”, <https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTm9ydmUlQzMIQTcjY2l0ZV9ub3RILWthcnRfMjAxOS01> (2020).
53. Zennaro, P., “Strategies In Colour Choice For Architectural Built Environment”, *Journal of the International Colour Association*, Italy, 5-22 (2017).
54. İnternet: <https://www.wikiwand.com/tr/Norve%C3%A7> (2020).
55. İnternet: “Slik blir husfargen fin”, <https://www.ifi.no/slik-blir-husfargen-fin> (2020).
56. Drange, T., Aanensen, H., Braanne. J., “Gamle Trehus”, *Glydenal*, Norway, 10-41 (2011).
57. İnternet: Classic Norway “Rorbu Cabins”, <https://www.classicnorway.com/hotels/reine-rorbuer/the-rorbu-cabins/> (2020).
58. İnternet: Byyogbevar “Har skrappt fram byens fargehistorie”, <https://www.h-avis.no/karmoy/nyheter/nyhet/har-skrappt-fram-byens-fargehistorie/s/5-62-329428> (2020).
59. NTNU Universitetsbiblioteket., “Veileder For Mollenberg Kirkesletten Og Rosenborg”, *Trondheim Commune*, Norway, 7-73 (2018)
60. İnternet: Reseau Art Nouveau Network, “Alesund”, <https://artnouveau-net.eu/city/alesund/> (2019).

61. İnternet: TMD Studio, “Exploring Alesund and Art Nouveau Architecture”, <https://www.tmd.studio/blog/2018/9/12/exploring-lesund-and-art-nouveau-architecture> (2019).
62. İnternet: Britannica “Alesund”, <https://www.britannica.com/place/Alesund> (2020).
63. İnternet: Gazete Duvar “Alesund: Kuzey’de bir 'Jugendstil' şehir”, <https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2017/08/12/alesund-kuzeyde-bir-jugendstil-sehir/>, (2020).
64. İnternet: <https://www.heartmybackpack.com/norway/alesund-travel-guide/> (2020).
65. İnternet: Bakklandet, “Bakklandet”, <http://bakklandet.info/index.html>, (2019).
66. Feng, Y., “The Study on Urban Development in Capital of Culture in China: A Case of Jingdezhen”, *3rd International Conference on Smart City and Systems Engineering (ICSCSE)*, China, 801-804 (2018).
67. Melien, F., “Arkitekturens Palet Fargevalg I Byrommet En Studie Av Den Transformerte Sjøfronten”, Yüksek Lisans Tezi, *Oslo Mimarlık ve Tasarım Okulu*, Oslo, 57-140 (2019).
68. İnternet: Britinnica, “Bryggen”, <https://www.britannica.com/place/Bergen-Norway> (2019).
69. İnternet: UNESCO Dünya Miras Listesi, “Bryggen”, <https://whc.unesco.org/en/list/59> (2019).
70. İnternet: Bergen Commune, “Bryggen”, <https://www.bergen.kommune.no/english/about-the-city-of-bergen>, (2019).
71. İnternet: Studio Stad, “Reconstruction of a historic house”, <https://www.studiostad.eu/telthusbakken/> (2019).
72. İnternet: Go Norway, “Damstredet & Telthusbakken”, <http://www.gonorway.no/norway/articles/4908> (2019).
73. İnternet: Visit Norway, “Damstredet & Telthusbakken”, <https://www.visitnorway.no/reisemal/ostlandet/oslo/listings-oslo/damstredet-og-telthusbakken/15579/> (2019).
74. İnternet: <http://wheresneha.com/2018/01/15/norway-damstredet-the-historic-district/> (2019).

75. İnternet: Life İn Norway Norway, “Gamle Stavanger: A Walk Around Stavanger’s Wooden Old Town”, <https://www.lifeinnorway.net/stavanger-old-town/> ,(2019).
76. İnternet: Travel Continuum “From Fishermen to Fine Art – A Walk Around Old Stavanger in Norway”, <https://travelcontinuum.com/walk-around-old-stavanger-norway/> ,(2020)
77. Oslo Mimarlık Okulu “Byen som lerret Fargekomposisjoner i stor målestokk”, *Oslo Mimarlık Okulu*, 114–192 (2018).
78. İnternet: Visit Oslo, “Grunerlokka”, <https://www.visitoslo.com/grunerlokka/> ,(2019).
79. İnternet: Visit Haugesund, “Haugesund”, <https://en.visithaugesund.no/things-to-do/top-10/haugesund> ,(2019)
80. İnternet: Bergen Commune, “Marken”, <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/bergen-byarkiv/9688/9689/article-151368> ,(2019).
81. İnternet: Hurtigruten, “Kristiansund”, <https://global.hurtigruten.com/ports/kristiansund/> ,(2019).
82. İnternet: Life İn Norway, “Kristiansund: Küçük Kasaba Büyük Kişilik”, <https://www.lifeinnorway.net/kristiansund-small-town-big-personality/> ,(2019).
83. İnternet: Britannica, “Kristiansund”, <https://www.britannica.com/place/Kristiansund> (2019).
84. Melien, F., “Fargepalett for Trehusbebyggelsen i Kristiansund 1940–1965”, *Kristiansund Report*, Kristiansund, 1-4 (2018).
85. İnternet: Kilsan Blog, “Longyearbyen: Beyaz bir dekor üstünde rengârenk evler”, <https://www.kilsanblog.com/kentler-mimari-dokular/longyearbyen-beyaz-bir-dekor-ustunde-rengarenk-evler/> ,(2019).
86. Gamito, M., Silva, F., “Urban Furniture as an ergonomic factor, through a new color planning methodology”, *Third International Ocean Colour Science Meeting*, 1349, Lisbon (2017).
87. İnternet: Britinnica, “Molde”, <https://www.britannica.com/place/Molde> ,(2019).
88. Lorange, M., “Foreslatt fargeløp for Storgata”, *Molde Commune Report*, Kristiansund, 1-2 (2018).

89. Internet: UNESCO, “Unesco Heritage List”, <https://whc.unesco.org/en/list/1486/>, (2019).
90. Internet: Notodden Commune, “Notodden”, <https://www.notodden.kommune.no/innhold/diverse-sider/english/#heading-h2-5>, (2019).
91. Ministry of Climate and Environment “Rjukan- Notodden Industrial Heritage Site. Nomination to the UNESCO World Heritage List. Norway”, *Notodden*, 399–410 (2014).
92. Internet: Nord Norge, “Nusfjord”, <https://nordnorge.com/EN-ofoten/?News=439>, (2019).
93. Internet: UNESCO, “Unesco Heritage List”, <https://nufjordarcticresort.com/heritage> (2019).
94. Internet: UNESCO, “Unesco Heritage List”, <https://nordnorge.com/EN-ofoten/?News=439>, (2019).
95. Internet: Maistra, “Nolsoy Island”, <https://www.maiastralife.com/nolsoy-island-fro>, (2019).
96. Internet: Bergen Commune “Kulturmiljøer på Nygardshøyden”, <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/kulturminner-i-bergen/kulturmiljoer-i-bergen/kulturmiljoer-pa-nygardshoyden> (2020).
97. Hoyer, J., “Arbok For Bergen Museum”, *Universitetet I Bergen*, Bergen, 34–50 (2010).
98. Odda Commune “Rettleiar For Byggeskikk”, *Odda Commune*, Odda, 6–40 (2015).
99. Axel, F. and Rolf, H., ““Taming the waterfalls”. Rjukan/Notodden and Odda/Tyssedal industrial heritage sites. Hydro electric power and chemical industry in the Norwegian Counties of Telemark and Hordaland”, *Mission Report*, Oslo, 20–24 (2010).
100. Internet: Wikipedi “Reine”, en.wikipedia.org/wiki/Reine125 (2020).
101. Internet: Culture Trip, “Risor”, <https://theculturetrip.com/europe/norway/articles/the-10-most-beautiful-towns-in-norway/>, (2019).
102. Internet: Real Scandinavia, “Norway’s White Town on the Skagerrak”, <http://realscandinavia.com/risor-norways-white-town-on-the-skagerrak/>, (2019).

103. İnternet: Wikipedia, “Risor”, [https://en.wikipedia.org/wiki/Ris%C3%B8r_\(town\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ris%C3%B8r_(town)) ,(2019).
104. İnternet: UNESCO, “Røros Mining Town and the Circumference”, <https://whc.unesco.org/en/list/55/> ,(2019).
105. İnternet:<https://www.nasjonalmuseet.no/en/collection/object/NG.M.00882>, (2020).
106. İnternet: “Sakrisoy Rorbuer”, <http://www.sakrisoyrorbuer.no/about-2/> ,(2019).
107. İnternet: “Sakrisoy”, <https://sakrisoy.no/> ,(2019).
108. İnternet: Life in Norway “Sortland”, <https://www.lifeinnorway.net/why-sortland-turned-itself-blue/>, (2020).
109. Sortland Commune, “Retningslinjer fargesetting av Blåbyen”, *Sortland Commune Report*, Sortland, 3–13 (2014).
110. Sortland Commune, “Estetiske Retningslinjer For Fargesetting Av Bygg Og Skrift Pa Bla Bunn”, *Sortland Commune Report*, Sortland, 3–11 (2014).
111. İnternet: Europa For Visitor “Sortland: Norway's Blue City.”,<https://europeforvisitors.com/europe/articles/sortland.htm> , (2020).
112. İnternet: Craig Flannagan, “Color Street”, http://www.craigflannagan.com/craig/public/openIndex?ARTICLE_ID=104 ,(2019).
113. İnternet: Trondheim Commune, “History”, <https://www.trondheim.com/history> , (2019).
114. Angelo, K., “Fargesetting av historiske fasader”, *Å Reparere En Fasade*, Trondheim, 42, (2018).
115. İnternet: Bergen Commune, “Bergen”, <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/byantikvarener/9791/article-107636> ,(2019).
116. İnternet: Visit Norway “The Adrenaline Capital of Norway”, <https://www.visitnorway.com/placesto-go/fjord-norway/voss/> ,(2020).
117. Kütükçüoğlu, M., “Türkiye’nin İlk Ağır Sanayi Kenti Karabük”, *Karabük Valiliği*, Ankara, 157-176 (2012).

118. Karabük Valiliği “Karabük 99 İl Yıllığı”, *Karabük Valiliği İl Kültür Müdürlüğü*, Karabük, 48–55 (1985).
119. Sümerbank İnşaat Fen Heyeti, “Sümer Bank Amele Evleri ve Mahalleleri”, *Arkitekt*, Sayı 1944–01–02, 9–13 (1944).
120. Öktem, S., “Karabük Demir Çelik Fabrikaları ve Yerleşimi”, Fabrika’da Barınmak, *Arkadaş Yayınevi*, Ankara, 157-176 (2009).
121. Kalyoncu, H., “Cumhuriyet Kenti Karabük”, *Karabük Belediyesi Kültür Yayınları*, Alioğlu Yayınevi, İstanbul, 17-20, 74-109 (2007).
122. Üstel, S., “İl Turizm Envanteri Karabük 2000”, *Karabük Valiliği İl Turizm Müdürlüğü*, Karabük, 4-7 (2000)
123. Öktem, S., “Türkiye Cumhuriyeti’nde Modernleşme Hareketi; Karabük Demir Çelik Fabrikaları Yerleşimi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 86-92 (2004).
124. Özkan, M., “Karabük’te Modern Mimarinin Oluşumunda Yüksek Mimar Münci Tangör’ün Rolü ve Yapıları”, *Kuruluşundan Bugüne Karabük ve Demir Çelik Sempozyumu*, Karabük, 367-377 (2010).
125. T.C. Kültür Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı, no:4595, Karabük, 1, 2 (1996).
126. Karabük Valiliği “Karabük 96 İl Yıllığı”, *Karabük Valiliği İl Kültür Müdürlüğü*, Karabük, 55 (1985).
127. Karabük Valiliği “Karabük 85 İl Yıllığı”, *Karabük Valiliği*, Karabük, 48–52 (1985).
128. Sevük, H., “Büyük İnşaat Mıntikasından Notlar: Bugünkü Safranbolu ve Yarınki Sümer-kent”, *Taha Toros Arşivi*, Karabük, 13-14 (?).
129. Zennaro, P., “Strategies In Colour Choice For Architectural Built Environment”, *Journal of the International Colour Association*, İtaly, 5-22 (2017).
130. Arnkil, H., “The Colours of Alvar Aalto”, *Journal of the International Colour Association*, Lisboa, 65-70 (2018).
131. Lloyd, R., “Color sensation and the realizations of color on exterior architecture: An archival and experimental study of color perception, preference, and meaning”, Doctoral Thesis, *University of California*, Berkeley, 97 (1987)
132. İlhan, İ., “Renk Kontrast ve Materyal Ders Notları”, *Uludağ üniversitesi eğitim fakültesi*, Bursa (2017).

133. İnternet: Google Earth, “Notodden”,
<https://earth.google.com/web/search/Notodden,+Norve%c3%a7/@59.65818331,9.20278054,160.56794869a,0d,59.9999923y,145.55677209h,84.66308132t,0r/data=CigiJgokCUZdT-pJAIFAETGV1pJEAlFAGVpZpKaUsypAIWyZS2AmsypAIhoKFjlqaUFIQXNmeTV6UU8tbi1EZTQwSGcQA>, (2020).
134. İnternet: Google Earth, “Nusfjord”,
https://earth.google.com/web/search/nusfjord/@68.03550329,13.3480548,19.66236825a,0d,60y,0h,85t,0r/data=CigiJgokCRWowFk_1E1AEZBYEDTY001AGavwgCkpayJAia-OSF_SZiJAihoKFIZaUW1acF9mMVNsa21OazM2cVpsbFEQA, (2020).
135. Mimarlık Dergisi, “Temel Tasarım Eğitim ve Öğretimi”, Sayı: 293, *Bilnet Yayıncılık, İstanbul*, 51 (2000)

EK AÇIKLAMALAR A.

ANKET

BİNA CEPHELERİNDE RENK KULLANIMININ

YERLEŞKELERİN GÖRÜNÜMÜNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

ANKETİ

Bu anket çalışması Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalında yapılan " Renkli Kentler (Norveç): Temel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Karabük Özelinde Bir Deneme başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır.

Anketin hedefi "Belirli bölgelerdeki (Norveç ve çalışma alanı-5000 Evler 28.sokak'taki-) renklerin yerleşimlerdeki etki derecesinin yapı yüzü renkleri bağlamında belirlenebilmesine yönelik bir değerlendirme sistemi oluşturmaktır".

Anket kapsamında ele alınan bölgeler, çalışma kapsamında incelenen Norveç'teki 25 renkli yerleşim ve 5000 Evler mahallesi 28.sokak olarak sınırlandırılmıştır.

Katkılarınız araştırmamız açısından önem taşımaktadır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Mimar Neslihan Doğan

Cinsiyetiniz?	Yaşınız?	Eğitim durumunuz?
☐ Kadın	☐ ...-25	☐ İlkokul mezunu
☐ Erkek	☐ 26-40	☐ Ortaokul mezunu
	☐ 41-55	☐ Lise mezunu
	☐ 56-...	☐ Üniversite mezunu

1. Görselin sizde uyandırdığı his nedir?

(Görselleri inceleyerek görselin bütünüyle sizde uyandırdığı hislerden birini tablo-1 de işaretleyiniz)

A) Heyecanlandırıcı, B) Neşe verici, C) Dikkat Çekici, D) Huzur, E) Soğuk, F) Egemenlik, asillik, G) Korku, H) Saflık, I) Hareketsizlik

2. Görselin etkileycilik düzeyi nedir?

(Görselleri inceleyerek görselin bütünüyle sizde uyandırdığı etkileycilik düzeyini tablo-1 de işaretleyiniz)

Çok Etkileyici (+3) Orta Etkileyici (+2) Az etkileyici (+1) Nötr (0)

Çok Etkileyici (-3) Orta Etkileyici (-2) Az etkileyici (-1)

Görsel	1.Renk anlamları									2.Etkileycilik düzeyi						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
Görsel-1																
Görsel-2																
Görsel-3																
Görsel-4																
Görsel-5																
Görsel-6																
Görsel-7																
Görsel-8																
Görsel-9																
Görsel-10																
Görsel-11																
Görsel-12																
Görsel-13																
Görsel-14																
Görsel-15																
Görsel-16																
Görsel-17																
Görsel-18																
Görsel-19																
Görsel-20																
Görsel-21																
Görsel-22																
Görsel-23																
Görsel-24																
Görsel-25																

GÖRSEL 1-Alesund, Norveç

GÖRSEL 2-Bakklandet, Norveç

GÖRSEL 3- Bergen –Eski Rıhtım, Norveç

GÖRSEL 4- Damstredet& Telhusbakken, Norveç

GÖRSEL 5- Eski Stavanger, Norveç

GÖRSEL 6- Grunerlokka, Norveç

GÖRSEL 7-Haugesund, Norveç

GÖRSEL 8- Kaigaten & Marken, Norveç

GÖRSEL 9- Kristiansund, Norveç

GÖRSEL 10- Longyearbyen, Norveç

GÖRSEL 11- Molde, Norveç

GÖRSEL 12- Notodden, Norveç

GÖRSEL 13- Nusfjord, Norveç

GÖRSEL 14- Nolsoy, Norveç

GÖRSEL 15- Nygardshoyden, Norveç

GÖRSEL 16- Odda, Norveç

GÖRSEL 17- Reine, Norveç

GÖRSEL 18- Risor, Norveç

GÖRSEL 19- Roros, Norveç

GÖRSEL 20- Sakrisoy, Norveç

GÖRSEL 21- Sortland, Norveç

GÖRSEL 22- Stavanger, Norveç

GÖRSEL 23-Trondheim Rıhtım, Norveç

GÖRSEL 24-Vagsbunnen, Norveç

GÖRSEL 25-Voss, Norveç

3. Görselin etkileycilik düzeyi nedir?

(Görselleri inceleyerek görselin bütünüyle sizde uyandırdığı etkileycilik düzeyini tablo-2 de işaretleyiniz)

Çok Etkileyici (+3) Orta Etkileyici (+2) Az etkileyici (+1) Nötr (0)

Çok Etkileyici (-3) Orta Etkileyici (-2) Az etkileyici (-1)

GÖRSEL	Etkileycilik düzeyi						
	3	2	1	0	-1	-2	-3
Mevcut siluet							
Öneri siluet 1							
Öneri siluet 2							
Öneri siluet 3							
Öneri siluet 4							
Öneri siluet 5							
Öneri siluet 6							
Öneri siluet 7							

GÖRSEL 2

GÖRSEL 3

GÖRSEL 4

GÖRSEL 5

GÖRSEL 6

GÖRSEL 7

ÖZGEÇMİŞ

Neslihan DOĞAN, 1994'da Zonguldak'da doğdu. 2008 yılında Kartaltepe İlköğretim Okulu ve ardından 2012 yılında Karabük 75.Yıl Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. 2017 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünden onur derecesiyle mezun oldu. Lisans eğitimi boyunca çeşitli mimarlık yarışmalarına katıldı. IPA Dünya Oyun Konferansı Çocuk Oyun Alanı Tasarım Yarışmasında 2.lik ödülü aldı. 2017 yılında Karabük Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı'nda başlamış olduğu yüksek lisans programına devam etmektedir. 2017–2019 yılları arasında yurtiçinde çeşitli özel firmalarının mimari ofislerinde, okul ve hastane projelerinin uygulama çizimlerinde görev aldı. Halen mimarlık yapmakta olup, kısmi zamanlı proje üretimine devam etmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Adres: 5000 Evler 75.Yıl Mahallesi
21 Nolu Sokak, No. 44
Merkez / KARABÜK

E-posta: neslhandogan@hotmail.com